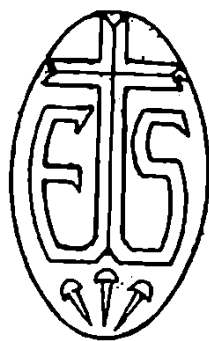

P. RICHARD GRÁF C. S. Sp.

ANO, OTČE

PŘEROV 1938

Králi, jemuž všechno žije!

NIHIL OBSTAT

P. Emil Soukup O. P.,

censor ex officio.

Nr. 13.177.

IMPRIMATUR

Olomucii die 10. Augusti 1938.

Dr. Joannes Martinů,

Vicarius generalis.

PŘEDMLUVA

Tato kniha povstala z praxe pro praxi. Heslo *Ano, Otče!* ukázalo mnohým lidem životní cestu a cíl. Některá místa jsou poněkud šíře rozvedena. Aby jednotlivé kapitoly mohly býti souvislým celkem, nebylo možno vyhnouti se tu a tam opakování.

Spravedlnost a vděčnost vyžadují, abych všem, kdo mi v tom díle pomáhali modlitbou a spoluprací, vyslovil srdečné Pán Bůh zaplať!

Ve Špýru

v den sv. Kvidona v listopadu 1935.

P. Richard Gräf C. S. Sp.

BUĎ VŮLE TVÁ *Mt. 6, 10.*

Svět není ovládán fysickou silou, ani vojenskou mocí, nýbrž duchem. *Duch je to, jenž oživuje.*¹ Z lidského ducha tryskají myšlenky, ideje, které vše objímají a přetvořují. Jediná myšlenka často dává popud k největším výzkumům, objevům, vynálezům a výbojům. V hluboké a velké myšlence bývá nesmírná moc, již nic trvale neodolá. Velké ideje jednotlivců vytkly lidstvu cestu tisíci lety, rozhodovaly o válce a míru, o státních formách a o náboženských soustavách. Lidský duch si podmanil i nespoutané, často utajené síly a zákony živé a neživé přírody. I člověk sám podléhá přetvořující moci svých myšlenek. A čím hlubší a jednotnější jest jeho vlastní myšlenka, tím více jí podléhá. Ona jej povznáší nad něho samého, strhuje za sebou k nejvyšším výšinám, strhuje do nejhlubších hlubin, činí jej podobným Bohu nebo ďáblu. Lidé, uchvácení a proniknutí velkou myšlenkou, strhují s sebou také jiné; jejich slovo zapaluje, masy jim nedovedou odolati.

Jak se dítky tohoto světa dovedou chopiti nějaké myšlenky, jak dovedou pro ni získá-

vati, jak se dovedou pro myšlenku obětovati! Mnoho lidí žije a umírá pro myšlenku, že ze světa musejí učiniti ráj. Jsou si vědomi, že přes noc toho nedosáhnou, že za tím účelem bude třeba přinést ještě mnoho obětí. Ano, jest jim jasno, že sami se těch zlatých časů nedočkají, ale jsou hotovi pro svou ideu, je-li třeba, i zemřít, aby z jejich krve vypučela příštímu pokolení lepší setba. Nemůžeme se učit od synů tohoto světa? Oni žijí a umírají pro myšlenku, která jim ani světu, jim ani jejich dědicům nemůže přece přinésti žádané rajske štěstí ani toužený rajske mír.

Činíme aspoň polovici toho, co činí oni pro dobytí světa? Projevujeme aspoň poloviční horlivost, aby se dostalo světu míru a štěstí? A neměli bychom právě my pomáhati světu k touženému štěstí a míru? Ach, tolik mluvíme o dobytí světa, a přece tolik z nás ještě ani nepomyslí na ovládnutí vlastní duše, na získání nebe aspoň pro sebe! *A království nebeské přece trpí násilím!*² Čím je to? Nedostává se nám myšlenek? Ó nikoli; máme jich snad víc než dost, ale jen tak na povrchu. Příliš si hledíme jen vnější stránky víry, a od toho očekáváme spásu. Odtud pochází naše rozptýlenost, jež nás oslabuje. Táhneme za příliš mnoho provazů. Měli bychom zajetí mnohem hlouběji, až tam, kde se všechno soustřeďuje. *Jednoho jest zapotřebí.*³ Od té ideje, která je v centru neboli v ohnisku našeho náboženství, bychom měli vycházeti. Tou myšlenkou bychom měli býti uchvázeni,

proniknutí, prohřátí. Pak bychom byli *mocní jako sešikované vojsko*.⁴ Nikdo by nám nedovedl odolati. Ovládli bychom svět a obnovili tvářnost země.

V které myšlence se však všechno soustřeďuje, do které všechno směřuje, z které všechno vyzařuje? Nejhlubší a poslední v nebi a na zemi je: *voluntas Dei, vůle Boží*. V ní je zárodek všeho, *počátek a konec*,⁵ jedno a všechno. *Quis ut Deus? Kdo jest jako Bůh? Kdo může odporovati jeho úradkům? Vůle Boží jest neomezená, nevývratná, ovládá všechno. Proti vůli Boží nikdo nic nezmůže. Bůh vždy a za všech okolností zůstane vítězem. Všichni jsme, ať chceme nebo nechceme, ať to uznáváme nebo ne, vykonavateli jeho vůle; všichni přispíváme k splnění jeho záměrů.*

Ježto také náš život vyrůstá z vůle Boží a plyne jen podle úradků božské vůle, musíme se vědomě do ní vpraviti, uvědoměle působiti k tomu, aby se děla a plnila. Vůle Boží se musí dítí na zemi právě tak jako v nebi; musí býti jedinou směrnicí pro všechno a pro všechny. Plnění vůle Boží se musí státi naší velkou myšlenkou, velkou a jedinou ideou našeho života. Jsme-li v nejhlubším kořeni zajedno, můžeme pak snadněji a bez újmy celku spěti každý svou cestou.

Jak brzo by byla obnovena tvářnost země, kdyby všichni lidé byli uchvácení a ovládnání touto hlavní myšlenkou! Ideou však jsme uchvácení teprve tehdy, když jsme jejími nevolníky, takže se z ní nemůžeme vyprostiti,

ano když pod ní přímo trpíme. *Vždyť je to pro mne nutností, neboť běda mně, nebudu-li kázati!*⁶ Nedá mi to pokoje, *láska Kristova nás pudí.*⁷ Sv. Pavel věděl, co to jest býti apoštolem. Bylo mu snadnější žítí *v pracích a námáhách přehojných*⁸ než odporovati tomu vnitřnímu puzení lásky.

*Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi!*⁹ V nebi vůle Boží ovládá všechno. Tak má vládnouti i na zemi. To je obsah naší modlitby a našeho života. Bůh Otec se zase musí státí středem našeho náboženského, sociálního, politického života. *Ano, Otče!*¹⁰ To byl duševní postoj Ježíšův. Jeho celý život byl jediným „ano, Otče“, ustavičným prodléváním ve vůli Otcově. *On, prvorozený mezi mnoha bratry,*¹¹ nám dal příklad, abychom i my činili, jako on činil.¹² Ježíš nás opět a opět přivádí k Otci. Právě tak jedná i Církev svatá: Ježíš jest jen prostředník, vůdce, cesta k Otci, on je pokrmem na cestě k Otci, k cíli, do otčiny, do otcovského domu.

Ano, Otče! Souhlas s vůlí Boží je také naší cestou spásy. Nemůžeme se od ní bez vlastní škody uchýliti ani o vlas. Je to cesta pro všechny, neboť všichni jsou povoláni k nejvyšší svatosti. Proto musí cesta k tomu cíli býti tak snadná a prostá, aby nejenom ti, kteří dostali pět hřiven, ale i lidé, kterým se dostalo jen jedné hřivny nebo ještě méně, ji mohli chápati a po ní kráčet. Je pro všechny, nejen pro kněze a osoby řeholní, ale i pro světské lidi, pro staré, mladé, muže, ženy, manžely,

svobodné. Některé ascetické soustavy a metody jsou příliš složité a obtížné, těžko pochopitelné a někdy neproveditelné. Celá ascese, jejíž podstatou je následování Krista, se mnohým lidem zdá spoustou naprosto nutných cvičení. Nejednou vyplýváme víc než polovici energie na pochopení neb udržení soustavy. *Vítr vane, kde chce,*¹³ a my jsme mu soustavou nebo metodou vytkli pevné cesty, má se pohybovat *jako v pancíři Saulově.*¹⁴

„Ano, Otče“ nemá býti tak zvaným cvičením, ani formulkou, kterou odříkáváme, ani cestičkou, nýbrž velkou královskou cestou svatého kříže a následování Krista. „Ano, Otče“ je *prožívaná vůle Boží*, jak se mi projevuje v každém okamžiku. Není tu třeba nic studovat ani uznávat, jde jen o to, abychom svou vůli v každém okamžiku podržovali vůli Boží, abychom s každým okamžikem souhlasili. Je to cesta pro všechny. Nikdo nemůže říci, že po ní neumí kráčet. A přece někteří lidé, i když ji chápou, nikdy po ní nepůjdou. Ale kdyby se těmito řádky aspoň několik duší dalo strhnouti k Bohu, nejsou napsány marně. Několik celých lidí dokáže víc než sto polovičatých. *Trochu kvasu prokvasí všechno těsto.*¹⁵ Jediný sv. Pavel zachránil celou lodní posádku 276 mužů od záhuby.¹⁶

BUĎTE TEDY DOKONALÍ, JAK I OTEC VÁŠ NEBESKÝ JEST *Mt. 5, 48.*

Ježíš Kristus tím pronesl velké slovo. Nikdy nám lidem nebyl ukázán vznešenější cíl, nikdy nikdo neměl na nás vyšší požadavek. Máme se státi ctnostnými, svatými, dokonalými ne jako sv. Jan Křtitel, *nad něhož není většího mezi narozenými z ženy,*¹ ani jako nejsvětější Panna, královna svatých, nýbrž jako Bůh. Kdo to pochopí?

*Bůh přebývá ve světle nepřístupném.*² Jak se může člověk povznést k tak závratným výšinám? Na to nestačí lidské prostředky a metody; jimi se nepřeklene propast k nekonečnu. Chce-li nás mít Bůh tak dokonalé, jak je on, musí nám sám ukázati cestu a vésti nás. „*Ano, Otče*“ není nic jiného, než nechat se od Boha vésti tou cestou od okamžiku k okamžiku, krok za krokem.

„*Ano, Otče*“, oddanost do vůle Boží, se nám musí státi vášní, ideou všechno objímající, vůdčí myšlenkou našeho života. A ta velká vášně, která nás úplně rozněcuje, nám nedá pokoje a povznáší nás nad nás samy do nadpřirozena, dosáhne dokonalého účinku,

až se stane ohniskem našeho „já“, naší lásky.

Láska je velmoc, která všechno uvádí v pohyb a si podmaňuje, všechno ovládá, jíž všechno - uvědoměle nebo bezděčně - slouží. Láskou se hodnotí činy, jí se připoutávají lidé k sobě navzájem. Ona je věčně omlazující studnicí lidstva a základem každé velikosti přirozené i nadpřirozené. *Láska hýbe sluncem, měsícem, hvězdami.*³ Láska je nejmocnější mohutnost lidská. Nemůže vzniknouti sama ze sebe, musí mít bytost, která ji probouzí, na kterou se vztahuje, kterou vzrůstá a dozrává. S tou milovanou bytostí láska stojí a padá. Jí se chce úplně přizpůsobiti, s ní chce býti úplně a navždy zajedno. Co milujeme, to jsme. Kdo miluje hřích, je hříšný, je hřích. *Kdo se přidržuje Pána, je (s ním) jedním duchem.*⁴ Láska vyproštuje člověka úplně z něho samého, z jeho „já“, a převádí jej do milovaného „ty“.

Nemá-li člověk co milovati, zakrní v něm nejlepší, nejkrásnější a největší schopnosti. Jen v lásce a láskou dochází dokonalosti. Když nejmohutnější schopnost v člověku se nerozvine, musí uvnitř zakrněti. Z odříkání nelze žíti. Můžeme se sice dobrovolně pozemské lásky zříci, ale tím přirozený hlad a žízeň po lásce nezanikne. Žije poté jako před tím v muži jako v ženě. Temný pud k lásce, volání po druhé bytosti, nesmí býti ničen, jen musí býti správně pěstěn, uváděn na pravou dráhu a k správnému cíli. Kdo musí nebo chtějí zůstatí svobodní a zůstanou-li osamocení i nad-

přirozeně, bývají ubozí, nespokojení, nedokonalí lidé, sobě i jiným břemenem po celý život. Jich se týkají slova Písma svatého: *Vae soli! Běda samotnému!*⁶ *Není dobře člověku býti samotným.*⁶

Mají tedy všichni vstoupit v manželství? Nikoli. Jsou svobodní, kteří svobodní zůstat musejí, a jsou svobodní, kteří se zřikají manželství pro království nebeské. *Kdo může chápati, chápej.*⁷ Přirozené je vstoupit v manželství.⁸ Ale při tom zůstává ještě jedna velká prázdnota v člověku. Hlad po lásce nemůže být nasycen pomíjejícími věcmi; aspoň ne trvale. A každý, kdo nezabředl úplně do hříchu, pocítí v sobě něco z „věčné tesknoty“ sv. Augustina.

V přirozené lásce nedojde žádný člověk konečného nasycení. Svě poslední a vlastní zdokonalení, ať jsme v manželství nebo ne, musíme hledat v lásce nadpřirozené. I v nadpřirozeném životě je největším a nejvyšším dobrem láska. *Ale největší z nich je láska.*⁹ *Ona je svazem dokonalým.*¹⁰ Ona je naplněním zákona. Ve vzájemnosti mezi božským „ty“ a lidským „já“ jest jediné štěstí člověka. A v tom má svobodný před ženatým velkou přednost. *Útrapy tělesné budou mítí lidé takoví.*¹¹ *Kdo se oženil, stará se o věci světské . . . a jest rozdělen.*¹² Svobodní se však mohou úplně a nerozděleně oddat božské lásce. V té úplné a nedílné oddanosti k Bohu tak vzrostou a se zdokonalí, že zřeknutí se pozemské lásky jim bude stokrát nahrazeno.

Jen takoví, kteří v božské lásce uzráli, svět-cové a světice, jsou celými lidmi.

Bůh chce naši lásku celou. Není důležitějšího zákona nad tento: *Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze všt síly své i ze všt mysli své.*¹³ Ex toto: z celého, do posledního. Dnes se nám nejvíc nedostává odhodlanosti světáků, kteří jdou za svým cílem bezohledně a ničeho nešetří. Bez tohoto radikalismu, který obětuje všechno, se nezíská nic celého; a nejméně již v náboženském směru. Chybí nám svatá odvaha. *Ó bys byl studený nebo horký; takto však, poněvadž jsi vlažný a nejsi ani horký ani studený, vyvrhnu tě z úst svých.*¹⁴

Svatý idealismus, vůle směřující k nejvyššímu cíli, svatý vzlet nás musí nadchnouti, a nás ještě víc než jiné. My máme nejvyšší pravý cíl. Beze vzletu to nejde. Vůz, který jede pomalu, je brzděn každou nerovností půdy, ujíždí-li však velkou rychlostí, překonává menší nerovnosti hravě. Kristus Pán žádá svatý radikalismus, radostnou horlivost. *Pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je a odhoď od sebe. A jestliže pravá ruka tvá tě pohoršuje, utni ji a odhoď od sebe.*¹⁵ Cesta je daleká, nekonečně daleká; kdo se z celého srdce neodhodlá k dokonalosti, zůstane zde i na věčnosti polovičatým. V nebi budeme Bohu tím blíž, čím blíže k němu dospějeme na zemi; a budeme jej tam milovati jen takovou láskou, jakou jej milujeme zde.

Bůh je řevnivý Bůh.¹⁶ Nebudeš míti jiných

bohů kromě mne.¹⁷ Modla Dagon, do jejíhož chrámu postavili archu Boží, dvakrát spadla se svého trůnu a na konec se roztránila.¹⁸ Ani naše „já“ nesmí zůstat na trůně. Jen pokud se zříkám svého „já“, potud vrůstám do lásky Boží. My lidé jsme koneční, omezení. My dovedeme z celého srdce, z celé duše, ze vší mysli, ze vší síly milovati jen jednu bytost, a tou bytostí musí nám všem býti Bůh. *Já jsem Hospodin, Bůh tvůj.*¹⁹

V lásce Boží je něco zvláštního. Mnozí si stěžují, že nemohou Boha milovati tak, jak milujeme dobrého člověka. Láska nezáleží v citu, nýbrž ve vůli. Když říkáme „ano, Otče“, dáváme mu svou vůli a tím svou lásku. Spojení s Bohem se děje ve vůli. Sjednocení předpokládá podobnost. Jenom naše duchovní podstata, naše vůle se může s Bohem spojit. Je-li naše vůle s Bohem spojena, milujeme. Proto praví Kristus Pán: *Kdo má přikazy mé a je zachovává, ten mě miluje.*²⁰ Kdo ke všemu, co mu Bůh posílá, říká „ano, Otče“, ten miluje Boha z celé duše, ze všech sil. A každým „ano, Otče“ roste a sílí jeho láska k Bohu. Neboť i v řádě nadpřirozeném jest oddanost a oběť životní podmínkou lásky. Zde se může lidská vašeň lásky projevití nejúčinněji. Kolik „ano, Otče“ vystupuje z hloubi duše, tolik jest úkonů skutečné, pravé lásky k Bohu. *Co bych jiného chtěl na nebi? Já přece ustavičně jsem s tebou: a co na zemi kromě tebe? Byť zhynulo tělo a srdce mé, Bůh bude skalou mou, dílem mým na věky.*²¹

Kdo se však přidržuje Pána, jest (s ním) jedním duchem.²² Kdo k vůli Boží a k jeho řízení, ke všemu, co Bůh posílá, říká „ano, Otče“, miluje Boha. „Ano, Otče“ je tedy spojení s Bohem. Spojení podobnost nejen předpokládá, ale také jí působí. Čím častěji z celé duše pronášíme „ano, Otče“, tím víc se připodobňujeme Bohu, a když se vždy úplně v jeho vůli ztrácíme, stáváme se dokonalými jako náš Otec v nebesích.

HLE, PŘICHÁZÍM, ABYCH VYKONAL VŮLI TVOU *Žid. 10, 7.*

Vy mě nazýváte mistrem a pánem, a dobře pravíte; jsemť jím.¹ Ano, on jest naším jediným mistrem, naším jediným pánem. Jeden je Mistr váš.² Jeden je vůdce váš, Kristus.³

Kristus byl vtělená vůle nejsvětějšího Boha. Obsahem jeho života bylo plnění vůle Boží. Již přicházejena tento svět, vyslovil vůdčí myšlenku svého života: *Hle, přicházím, abych vykonal vůli tvou.⁴* To byla jeho vášeň, jediná vášeň jeho života: To byla myšlenka, která utvářela jeho život, řídila jeho kroky, určovala jeho skutky. Tato myšlenka jej přivedla na svět, na kříž, ona jej, *Syna člověka,⁵* povznesla do lůna nejsvětější Trojice. Jeho život byl chvalozpěv na Boha Otce, byl trvalý, radostný souhlas s božskou vůlí Otcovou: „Ano, Otče!“

Měl stále před očima účel a cíl svého poslání. *Přišelť Syn člověka hledat a spasit, co zahynulo.⁶ Já jsem přišel, aby měli život a měli hojnost.⁷ Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil a dal život*

svůj na vykoupení za mnohé.⁸ Rozkaz Otcův jej pudil k neklidnému kočovnému životu. Pojďme do okolních městeček, abych kázal i tam, neboť k tomu jsem přišel.⁹ Také jiným městům musím zvěstovati království Boží, neboť k tomu jsem byl poslán.¹⁰ Jeviště jeho veřejné činnosti mu bylo vykázáno Otcem, a on se ho oficiálně přidržoval. Svou činnost a působnost omezil na malé Judsko a tam hlavně na Galileu a Judeu, ačkoliv jej velké, vykupitelské srdce pudilo přinésti radostnou zvěst o spáse a prokázati lásku a mílosrdenství i pohanům. Ztrávil život u zarytých a nevděčných židů, poněvadž nebyl poslán, leč k zahynulým ovčím lidu izraelského.¹¹ Vůle Otcova byla směrnicí jeho jednání.

Ani obsah poučování si nevybíral sám, nýbrž v závislosti na Otci. Nebyl učitelem lidských zákonů, nýbrž vůle Boží. Vědomě zaujal opozici k panujícím učitelským názorům. *Já však pravím vám.¹² Já sám od sebe nic nečiním, nýbrž jak mě naučil Otec, to mluvím.¹³ Já mluvím, co jsem viděl u Otce svého.¹⁴ Já jsem nemluvil sám ze sebe, nýbrž Otec, jenž mě poslal, ten mi přikázal, co mám říkati a co mluvit.¹⁵ Proto také mohl mluvit jako ten, který má moc,¹⁶ ačkoli neměl škol¹⁷ a byl syn tesařův.¹⁸ Byla to slova života věčného.¹⁹*

Obsah jeho života se shodoval s obsahem jeho učení: vůle Otcova. Jako vyšel od Otce a vrátil se k Otci,²⁰ tak také chce všechny přivésti k Otci do království Otcova. *Ne každý, kdo mi říká „Pane“, „Pane“, vejde do*

*království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž je v nebesích, ten vejde do království nebeského.*²¹ I kdyby ve jménu Ježíšově konali zázraky a zlé duchy vymítali, slyšeli by hrozné slovo: *Nikdy jsem vás neznal; odejděte ode mne, pachatelé nepravosti.*²² *Jen dítky jsou dědici*²³ a dítkem Božím je toliko ten, kdo plní vůli Boží. *Neboť kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou.*²⁴

Jsa vždy oddán vůli Otcově a hlásaje toliko ji, zříkal se naprosto všeho. *Nikdy nehledal svého prospěchu,*²⁵ píše sv. Pavel. K vůli Otci si odpíral toho, k čemu jej jeho posvěcená lidská přirozenost nejvíc vábila. *Otec byl s ním*²⁶ a jeho přirozenost by byla nejkrásnější chvíle trávila v samotě a v klidu u Otce. Ale nevyhledával samotu na poušti, ani noční klid na horách, ani oblažující světlo Tábora, když jej *Bůh nepudil.*²⁷ *Činil vždy jen to, co Otci bylo milé.*²⁸ Konal jen to, co od něho žádal Otec. *Ty skutky totiž, které mi dal Otec, abych je vykonal, ty skutky, které činím, vydávají o mně svědectví, že Otec mě poslal.*²⁹ *Můj pokrm je činiti vůli toho, jenž mě poslal, a dokonati dílo jeho.*³⁰ Chodil zas a zase do městeček a vesnic, k celníkům a hříšníkům, ať to bylo jeho přirozenosti sebe těžší. *Byli nechápaví*³¹ lid i apoštolové. *Že žil v chudobě a strádání, že neměl, kam by hlavu položil,*³² *že neměl často pokrmu pro sebe ani pro své,*³³ *ani někdy času k jídlu,*³⁴ to bylo ještě snesitelné. Ale větším břemenem byli pro něho

lidé, a toho břemene nemohl ani nechtěl se sebe strásti. *Pokolení nevěřící, dokud mám být s vámi? Dokud vás mám trpět?*³⁵

Nikdy nehledal svého prospěchu. Jen na lidi myslil, o ně se staral; žil pro jiné, ne pro sebe. To bylo jeho povoláním. V hrozném duševním utrpení na hoře Olivové myslil ještě na své učedníky. *Bděte a modlete se, abyste se nedostali do pokušení.*³⁶ *Hledáte-li mne, nechte těchto, ať odejdou,*³⁷ pravil při svém zajetí. Na křížové cestě napomínal ženy: *Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou a nad dětmi svými.*³⁸ Pro mne nemusíte uronit ani slzy, jsem ve vůli svého Otce; ale nad sebou musíte plakat, poněvadž nekráčíte cestami Božími, nýbrž svými vlastními cestami. Ani na kříži, v největší opuštěnosti se nenořil do svého vlastního hrozného utrpení, nýbrž přes ně ještě patřil na lidskou duševní bídu. *Myslí na nás,*³⁹ *na lotra,*⁴⁰ *modlil se za nepřátele.*⁴¹ Lidé mu nic nemohli poskytnout, a přece u nich vydržel, dokud se líbilo Otci, až mu mohl říci: *Dokonal jsem dílo, které jsi mi dal, abych je učinil.*⁴²

Nikdy nehledal svého prospěchu. I přirozenost musí mlčet, pravidla lidské moudrosti pozbývají platnosti, když mluví Otec. *Nevěděli jste, že já musím být v tom, co jest Otce mého?*⁴³ Musím být ve vůli Otcově. Právo na mne nemají a nejsou mi nejbližší moji pokrevní příbuzní, nýbrž ti, *kdo činí vůli Otce mého.*⁴⁴

Nikdy nehledal svého prospěchu. Já však

*nehledám slávy své.*⁴⁵ Obtížen jsa hříchy všeho světa, přijal jako hříšník Janův křest pokání, *aby vyplnil všelikou správnost*⁴⁶ - vůli svého Otce. *Unikl královské důstojnosti*⁴⁷ a *k vůli Otci nechtěl býtí zván dobrým.*⁴⁸ Nikdy žádný zázrak neučinil k vůli sobě, nikdy neprosil za sebe. *Či myslíš, že nemohu zaprositi Otce svého, a dá mi víc než dvanáct pluků andělů?*⁴⁹ A kde se zdánlivě modlil za sebe, tak jen k vůli Otci. *Otče, oslav Syna svého, aby Syn tvůj oslavil tebe.*⁵⁰

Vůli Otcovu viděl vyjádřenu v Písmě. Jeho životní okolnosti byly až do nejmenších podrobností předpověděny od proroků a on se nevrátil k Otci, dokud každé to proroctví nesplnil. Tak se zdálo, jako by Kristus Pán stále přemýšlel, které prorocké slovo není ještě splněno. *Pravím vám, že se na mne musí splniti ještě toto Písmo: A s hříšničky počten jest. Neboť to, co se mne týká, bere konec.*⁵¹

Jak byl Kristus Pán zakotven ve vůli Otcově, to se ukázalo nejvíc v jeho utrpení. *Ale svět má poznati, že miluji Otce a tak činím, jak mi Otec přikázal. Vstaňte, pojďme!*⁵² Stěmi slovy vykročil vstříc svému utrpení na hoře Olivové. A když jej tam pojala smrtelná úzkost, takže se jeho přirozenost chvěla hrůzou, modlil se třikrát: *Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne: ale ne jak já chci, nýbrž jak ty.*⁵³ Každou muku trýznivého utrpení trpěl bez reptání. Vypil kalich hořkého utrpení až na dno, neboť Otec mu podával ten kalich. *Nemám píti kalich, který*

mi dal Otec?⁵⁴ Již visel na kříži a jeho oděv byl podle proroctví Davidova rozdělen;⁵⁵ ale měl splnit jedno proroctví, projevit, že žízní. Proto, aby se splnilo Písmo,⁵⁶ pravil: Žízním.⁵⁷ Byl poslušen až k smrti,⁵⁸ až svou vůli vrátil do ruky Otcovy a mohl říci: Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.⁵⁹ Dokonáno jest.⁶⁰

Kristus, náš mistr, dal nám příklad, abychom i my činili, jak on činil.⁶¹

Kristus, náš učitel, praví: Konejte vůli mého Otce, a budete mými bratry, sestrami, dětmi mého Otce.

A Bůh Otec se plně staví za Syna: Tento je Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo; toho poslouvejte.⁶²

To-li víte, jste blahoslaveni, jestli to budete činiti.⁶³

HLE, NYNÍ JE ČAS PŘÍJEMNÝ 2. Kor. 6, 2.

Nikdo nikdy s takovým svatým nadšením, tak z celé duše neříkal „*Ano, Otče!*“ jako Kristus Pán. *Sebe sama zmařil.*¹

Ano, Otče! Ani pro nás není jiné cesty k dokonalosti než podle příkladu Ježíšova se spojovat s vůlí Boží, souhlasit s vůlí Boží vždy a ve všem.

Není větší a dokonalejší bohopocty než plnit vůli Boží. A v tom jest i pro mne cesta k nejvyšší blaženosti.

Již před stvořením světa² stanovil Bůh Otec můj životní plán až do nejjemnějších, nejmenších, nejposlednějších podrobností. Bez vědomí vašeho Otce, jenž je v nebesích, nepadne ani jeden vlas s vaší hlavy.³ Stanovil můj životní plán s takovou láskou, tak oddaně a pečlivě, jako by se od věčnosti neměl s čím jiným zabývat než se mnou; aby se tím co nejvíc přispělo k jeho cti; abych právě na svém místě se svými hřivnami⁴ dobře zapadl do světového celku. *Jsme stvořeni v Kristu Ježíši ke skutkům dobrým, které Bůh připravil, abychom v nich žili.*⁵

Ó hlubokosti bohatství a moudrosti i vě-

*domosti Boží! Jak nevyzpytatelné jsou soudy Boží a nevystihlé cesty jeho! Neboť kdo poznal mysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádčem?*⁶ Nevíme nic, cesty Páně nepoznali jsme,⁷ ani když jsou to naše cesty. Neznáme jeho úradků, ani když se týkají nás. Jak bychom se mohli odvážiti sami si hledati cestu, sami si stanoviti postup, sami si předpisovati dobu? Naše myšlení není myšlení Boží a naše cesty nejsou cesty Boží.⁸

Uděláme-li sami ze sebe nějaký krok, již to je první krok na scestí nebo při nejmenším oklika. Maříme tím sílu a čas. Sami ze sebe nemůžeme nic.⁹ Ani jméno Ježíš nemůžeme sami ze sebe vysloviti záslužně. *Nikdo nemůže říci: Pánem (jest) Ježtš, leč v Duchu Svatém.*¹⁰

Jsme vždy přesvědčeni, že nikdo s námi tak dobře nesmýšlí jako my sami. Ale to je velký omyl, převrácený úsudek. Bůh nás miluje láskou nekonečně větší, láskou nekonečnou, božskou. *On ani vlastního Syna neušetřil, nýbrž za nás za všechny ho vydal.*¹¹ Bůh má s námi mnohem lepší úmysly, než my sami můžeme míti. Jak nás Bůh miluje, tak nemůže ani matka milovat své nejmilejší dítě. Bůh vůbec nemůže býti zlý. Bůh je dobrota. *Jediný je dobrý (Bůh).*¹² Nejvnitřnější podstata Boží je dobrota, proto ani nemůže nic zlého chtíti. On musí býti vždycky dobrý. Ovšem je také spravedlivý, ale k nám až po naší smrti.¹³ Dokud žijeme, je k nám jen Bohem milosrdným. Vše, co pro nás činí, prýští

z jeho lásky, dobroty, z jeho nekonečného milosrdenství. Vůle Boží je při všem řízení vždy nekonečně velká, nikdy není malá nebo malicherná, nikdy omezená nebo úzká.

Co moudřejšího, dokonalejšího, lepšího, většího může člověk činit v každém jednotlivém okamžiku, který mu Bůh daruje, než plnit vůli Boží, než v každém okamžiku říkati radostně „ano, Otče“ ?

Vše, co mě potká vně, uvnitř, osoby, události, věci, vše mi ukazuje vůli Boží, s níž radostně souhlasím. A jsem přesvědčen, že pro mne v tomto okamžiku není nic dokonalejšího, že ničím nemohu lépe přispěti ke cti Boží, než právě tím, že s přítomným okamžikem souhlasím.

Nedomnívejme se, že záleží na výkonu, že Boha ohromíme něčím, co mu dáváme nebo darujeme. *Kdo prve dal jemu a bude mu odplaceno?*¹⁴ *Proč se chlubíš, jako bys nebyl dostal?*¹⁵ I nejpodivuhodnější vynálezy, nad nimiž svět žasne, umožnil jedině Bůh, poněvadž on stvořil všechny ty podivuhodné věci. *Skrze něho jsou všechny věci.*¹⁶ A kdybychom postavili tisíce a miliony babylonských věží jednu na druhou, přece ještě nedosáhneme až k nebi.

Není většího činu na nebi, na zemi a pod zemí nad plnění vůle Boží. Svatost nezáleží v neobyčejných věcech, nýbrž v praobyčejných, ve věrném plnění povinností, ve věrnosti v malém. Obyčejné věci musíme konati neobyčejně, t. j. v nejdokonalejší odda-

ností vůli Boží: „Ano, Otče!“ Vykonati něco velkého není těžké, poněvadž při tom nás strhuje velikost ideje, lidský podiv a lidská chvála. Ale býti velkým v malém je pravá svatost a pravá velikost.

Je tedy naprosto jedno, co dělám, zdali věci velké či malé, důležité či bezvýznamné, pracuji-li zde či tam, v soukromí či na veřejnosti, zdali je mi zaměstnání milé či nemilé. Na tom vůbec nezáleží, jen když vím: To chce Bůh. Pak již netřeba přemýšlet, jen prostě řeknu: „Ano, Otče!“

Radostně říkati „ano, Otče!“ není vždy snadné; ano někdy je to nemožné. Abychom vůbec mohli souhlasiti, musíme býti naprosto proniknuti myšlenkou, že Bůh je náš Otec, že s námi smýšlí mnohem lépe, než si jen můžeme představit, že má vždy na zřeteli naše největší dobro. Také náš pohled musí býti zbystřen věrou. Emauzští učedníci šli s Pánem, mluvili s ním, ale nepoznali ho. *Oči jejich byly drženy.*¹⁷ I naše oči bývají často drženy, takže Boha nepoznáváme, Boží ruku necítiváme, Boží hlas nedoslýcháme. Je-li jeho vůle s naší vůlí zajedno, je nám snadné ve všem, co nás potkává, poznávati vůli Boží a s ní souhlasiti, ale když se naší vůli protiví, je nám těžko říci „ano“.

Vše, co nás potkává, je Bohu prostředkem, aby nás posvěcoval: lidé, věci, přátelé i nepřátelé. Když jsou lidé proti nám, když nám hříšně působí zlo, má ovšem náš nepřítel za to hřích - a hřích Bůh nechce; ale zlé násled-

ky toho hříchu pro nás musíme přijmouti a s nimi souhlasiti, neboť jimi se nám projevuje vůle Boží. Nám nepřísluší souditi. Soud náleží Bohu: *Kdo jsi ty, jenž soudíš cizího služebníka? Vlastnímu Pánu stojí nebo padá.*¹⁸ Bůh neschvaloval nemilosrdnost Betlemitů, nechtěl ji, ale svaté rodině se tím projevila vůle Boží, aby Kristus Pán spatřil světlo světa za městem v stáji. Bůh nechtěl krutost Herodovu, ale sv. rodině byl dán pokyn, aby utekla do Egypta. *Těm, kteří milují Boha, všechny věci pomáhají k dobrému.*¹⁹

Stíhá-li nás utrpení ráz na ráz, nelze souhlasiti radostně. Naše přirozenost je stvořena k radosti, k štěstí. Vše nás vábí k radosti. Bůh naši přirozenost nepřetvořil; ačkoli na světě musí trpěti, přece jí ponechal sklon k radosti. Bůh nás chtěl utrpení uchrániti. Ale když jsme je s hříchem přinesli na svět, musíme se s ním také vyrovnat. A padlému člověku se utrpení tak protiví! S utrpením, zvláště s velkým, nedovede naše přirozenost souhlasiti radostně. Naše přirozenost má nepopíratelné právo vzpíratí se utrpení. Ani největší svatost není k utrpení tak necitelná, že by se mu nevzpírala a necítla nechuť k němu. Chtít bolest necítit je nesmysl, a kdo utrpení cítí, nedopouští se tím nedokonalosti, tím méně hříchu. Bůh miluje radostné „ano“, *veselého dárce,*²⁰ ale neočekává ani hned nežádá radostné „ano“. *On ví, co je v člověku,*²¹ a spokojí se jen prostým „ano“. Jenom nesmíme vzpírající se přirozenosti povolovati, musíme se

k souhlasu nutně propracovat. To nám půjde tím snáze, čím více se budeme zdokonalovat, ale úplně bez boje se nám to nikdy nepodaří. Tak hned beze všeho se naše já nevzdá. Někdy nám vůbec není možno bez váhání a radostně říci „ano“.

Celý život Ježíše Krista byl radostným a ochotným „ano, Otče!“ A přece ani on v zahradě Getsemanské nemohl hned radostně, ani ne hned okamžitě říci „ano“. V celém svém životě, ani na kříži, se nám Kristus Pán lidsky tak nepřiblížil, tak hluboko nesestoupil do naší lidskosti jako v zahradě Olivové. Tam byl úplně člověkem. Nesmírné břemeno hříchů mu bylo přílišným; a valila se naň nesmírná povodeň zla a hrozila jej udusiti. Jeho přirozenost se vzpírala, děsila se nevýslovných muk. *Hle, tekl mu pot jako krůpěje krve na zemi.*²² Vnitřní muka jej pudila ze samoty a z modlitby, aby hledal účast soucitných lidí. Třikrát šel v své bolesti k učedníkům.

Jeho modlitba nebyla již němým rozhovorem s Otcem jako za tichých nocí; nyní k němu *křičel v duševní muce.*²³ Kdyby byl Kristus Pán povolil přirozenosti, nikdy by nebyl kráčel křížovou cestou; ale on nepovolil, nýbrž v modlitbě zápasil s Otcem, až obdržel sílu, aby jeho lidská přirozenost mohla říci „ano“, i když podmíněně. *Otče, chceš-li, odejmi tento kalich ode mne, avšak ne má, nýbrž tvá vůle se staň.*²⁴ Kolik lidí se trápí a vidí se samý hřích, poněvadž život a životní kříž je tak

hrozně tíží! Dobrou vůli by měli, ale přirozenost je slabá. Pohledme jen na Ježíše. Pro nás se stal „slabým“. Někdy nemáme síly k souhlasu, ale musíme se modlití, s Bohem v modlitbě zápasiti, až nám dá sílu, abychom řekli třeba jen podmíněčně „ano“.

Myslíváme vždy, že my sami musíme všechno dokázat, že vše záleží na nás. Přílišná činnost, nutkání, abychom jednali sami ze sebe a utvářeli život, neklidný chvat a spěch je velmi stinnou stránkou naší doby. A touto moderní nemocí bývají nakaženi i lidé nejlepší, i dokonalí. „Ale já nic nedělám, pokračuji příliš zvolna, ano ani vůbec nepokračuji.“ A bývají úplně skleslí. Než to nezáleží na nás, my nemůžeme nic dělat.²⁵ Jsme cele závislí na Bohu, ať chceme nebo nechceme, ať to připouštíme nebo ne. *Ó člověče, ano ty, kdo jsi, jenž odmlouváš Bohu?*²⁶ My nemusíme vidět kam jedeme, nemusíme se starat o čas ani o směr jízdy. Otec stojí u kormidla. On řídí mou životní lodičku, aby co nejvíc ujela nejkratší cestou při nejmenší spotřebě energie. Přirozenost vždy dosahuje při nejmenší spotřebě síly nejmocnější účinek. Tento zákon jako všechny přírodní zákony se plně uskutečňuje i v nadpřirozenu. Co tedy máme činiti? Shakespeare praví v Hamletu: „Pohotovost je všecko.“ Budeme pohotovi. *Pane, co chceš, abych činil?*²⁷ Jasným zrakem, bystrým sluchem, jemným citem budeme pohotovi na pokyn, na výzvu, na popud Páně. V každém okamžiku, ve všem, co okamžik přináší, bude-

me poznávati přání a vůli Boží a pak se pro ni cele exponovati. Nic dokonalejšího ani vznešenějšího nemohu činiti pro Boha ani pro sebe.

Nesmím tedy nic chtítí? Ano a ne. Nesmím již míti vlastní vůle, ale to, co Bůh ode mne chce, musím chtítí cele, se vši energií, . . . ze *všit síly své.*²⁸ Nesmím se tedy starat, musím býti úplně pasivní, nečinný? Ano a ne. Při té ustavičné pohotovosti „ano, Otče“ jsme zdánlivě pasivní; ale tato pasivita může a musí býti vykoupěna jen největší aktivitou, nejživější činností. Jen to zkusme! Jak je nám těžké zachovati klid, soustředěnost a bezstarostnost! V takové pasivitě, vykoupěné největší aktivitou, záleží svatost. Vždyť v dokonalosti se sjednocují všechny kontrasty. Hříchem jako by byla porušena harmonie všeho stvoření, všude je nesoulad, a nyní jako by aspoň jednotlivci měli ty protivy uváděti v soulad. Čím více se mi to daří, tím harmoničtější, Bohu podobnější, dokonalejší jsem. Nejpodivuhodnější harmonie, nejkrásnější soulad je Bůh. Čím více se spojujeme s jeho vůlí, tím zřetelněji se v nás jeví božský soulad.

Je mi jedno, co dělám, kde jsem, zdali a jak rychle pokračuji, na to se netáží, o to se nestarám. Otec je u kormidla. Má jediná starost je chovati se tiše, nic nechtítí, ničeho si nepřátí, toliko v každém okamžiku souhlasiti s vůlí Boží. Vše posílá Bůh. Vše, co mě potkává, je posel Boží se vzkazem pro mne. Odpovídám: *Ano. Poddáni buďte všelikému zřízení lidskému pro Boha.*²⁹

Tak musím ke všemu přisvědčovat? Musím se prostě nechat využít a vyčerpat? Musím být veřejnou cestou, všem k dispozici, musím všechno snášet a trpět? Jsi-li nemocen, je tvá nemoc od Boha. Musíš s ní souhlasit a ze své nemoci těžit. Ale jsi také povinen starat se o své uzdravení. *Važ si lékaře, neboť i jej stvořil Nejvyšší. . . . Od Boha totiž má (všecko) lékařské umění. . . . Nejvyšší tvoří ze země léky a muž rozvážný jimi nepohrdá.*³⁰ Někdo ti ublíží. Bezpráví musíš přijmout a z něho těžit. Ale smíš se i hájit. Někdy jsi k tomu povinen i pod hříchem. *Mluvil-li jsem zlé, vydej svědectví o zlém, pakli dobře, proč mě tepeš?*³¹ Zaviniš, že se ti stane neštěstí. I zde konečně musíš říci ano. Musíš se podříditi. Ale smíš a musíš hledět z neštěstí se zase dostat. V jámě, kterous kopal jinému a do kteréš padl, nesmíš zůstat ležet.

Ani netřeba utrpení, umrtvování, oběti a kříže vyhledávat; v takovém vyhledávání bývá až příliš mnoho našeho já, které jest jediným zřídlem chyb. Stačí, když snášíme jen to, co nám od okamžiku k okamžiku Pán Bůh nechává nést, nic těžšího a o nic déle. Nežádá se, abychom se vyhýbali radostem; cožpak stvořil Pán Bůh radosti a krásu na světě jen pro světáky, a ne spíš pro své vlastní hodné děti? Kromě hříchu nemusíme zhola ničemu odpírat. *Budžte tedy jíte nebo pijete, nebo cokoli jiného činíte, všecko k slávě Boží činite.*³²

Katolík se k životu staví kladně. Přijímá ži-

vot tak, jak mu jej Bůh dává. Pravá, normální, poctivá dokonalost říká radostně, jásavě „ano, Otče!“ každé radosti, a statečně, v slzách se usmívajíc, souhlasí s každou žalostí. Nechci nic, nepřeji si ničeho, nebojím se ničeho, chci jen to, co ty chceš. Chci to *velkomyslně a s ochotou*.³³ „Ano, Otče!“ je vítěznou písní mého života. *Doce me facere voluntatem tuam. Nauč mě činiti tvou vůli*.³⁴

Bohu se naše ano líbí, neboť mu tím obětujeme svou celou svobodnou vůli. Naše vůle je dar královský, ano božský. Činí nás podobnými Bohu. Všechno stvoření jde pevnými cestami; jinak ani nemůže. Jen my lidé můžeme říkat ano nebo ne. Můžeme jít nahoru nebo dolů, vpravo nebo vlevo. Můžeme si jaksí určovat svou cestu, své jednání, svou věčnost. Svobodnou vůlí jsme Bůh v našem.

Máme svobodnou vůli: svůj svět. V něm jsme neomezenými pány. Žádný člověk, žádná moc, žádný duch nás nemůže zbavit svobodné vůle. I Bůh ji respektuje. Ctí ji, ustupuje před ní, sklání se před ní. Bůh je nám lidem přístupný, vždy pohotový a nekonečně touží k nám přijít a s námi stolovat. *Hle, stojím u dveří a tluku*.³⁵ Jeho rozkoší je být s námi.³⁶ A přece se k nám blíží jen tak, jak mu dovolujeme. Naše chtění a nechtění určuje a omezuje jednání a působení Boží v naší duši.

Naše svobodná vůle je ze všech přirozených darů Božích dar nejvíc božský. Bez ní

bychom nemohli Boha vůbec urážet, ale byli bychom i neschopni jej milovat, neschopni mu cokoli dát; byli bychom jen němými články stvoření. Naše „ano, Otče!“ je nejskvělejší, nejjemnější a nejvzácnější dar, který máme Bohu obětovati vědomě a radostně jako dým kadidla. V našem „ano, Otče!“ je jásot, který se Bohu víc líbí než všechna podivuhodná harmonie ostatního stvoření.

Vůle je nejvzácnější a nejdrahocennější dar Boží. Vůlí se teprve stávám člověkem, sice z hlíny země, ale přece králem země. Teprve vůlí se stáváme světcí. Nyní jsme bezmála rovni andělům,³⁷ ale kdysi budeme souditi svět,³⁸ ano budeme souditi anděly.³⁹ My lidé jako zemští tvorové náležíme zemi. Jsme postaveni mezi věci tohoto světa, ale náš duch, naše duše jako dech z úst Božích má Boží podobu.⁴⁰ Povznáší nás nad pozemské věci do světa Božího. *Naše vlast je v nebesích.*⁴¹ Toto však, bratří, pravím, že tělo a krev nemůže obdržeti království Božího, ani porušitelnost nedostává neporušitelnosti.⁴² Pozemské a porušitelné v nás musí býti proměněno v duchovní, v nebeské.⁴³ *Rozsévá se v porušitelnosti, vstane v neporušitelnosti; rozsévá se v necti, vstane v slávě; rozsévá se v slabosti, vstane v síle; rozsévá se tělo živočišné, vstane tělo duchovní.*⁴⁴ *Zrno pšeničné, naše tělo, musí umřít, aby přineslo mnoho užitku.*⁴⁵

Máme v sobě mnoho pozemského a lidského; to musí býti proměněno. Zabýváme se mnohými pomíjejícími věcmi; všechno po-

zemské jednání se musí povznést k nadpřirozenu. To jest úkolem naší vůle. Naše vůle je takřka naším proměňujícím knězem, *který nás a všechno, co s námi přichází do styku, musí proměňovati a povznášeti do nadpřirozena.*⁴⁶

Proměňování není pouhá myšlenka ani pouhé slovo, proměňování je skutek, je božský čin. Nemohu se státi dobrým, božským, leč skutkem.⁴⁷

Má vnitřní bytost se mění mým uvědoměným a chtěným jednáním. Chci-li vědomě špatnost, stane se má vnitřní bytost špatnou; chci-li vědomě dobro, stane se má vnitřní bytost dobrou. Pokud chci zlo neb dobro, potud se stávám zlým nebo dobrým. Vše, co mě potkává, nabývá pro mne nadpřirozené ceny teprve mým chtěním. Musí mou vůli býti proměněno, zduchovněno, zbožštěno. Vše pozemské a pomíjející, co mě obklopuje, mohu z pozemskosti a pomíjejícínosti povznést do božského řádu, zvěčniti. Vše, s čím souhlasí má vůle, stává se božsky dobrým nebo protibožsky špatným. Dobrovolným jednáním proměňujeme sebe samy, vrůstáme čím dál tím hlouběji do věčného dobra, v Boha, nebo do věčného zla, v satana. Má vůle je takřka mým knězem, který mě mým jednáním proměňuje, který vše lidské ve mně povznáší na božskou úroveň.

Je to jedno, co má vůle proměňuje, tedy je to jedno, co konám: jsem-li řemeslník či rolník, muž či žena, v klášteře nebo ve světě, du-

chovní či laik, svoboděn nebo v stavu manžel-
ském; jen když jsem tam, kam mě postavil Bůh,
když ke každému okamžiku, který mi daruje,
říkám vědomě a dobrovolně „ano, Otče!“
Odtud, kde stojím, mě může má vůle po-
vznést do nebe nebo svrhnouti do pekla.
*V tu noc budou dva na jednom loži: jeden
bude vzat a druhý zanechán; dvě budou mlí-
ti spolu: jedna bude vzata a druhá zanechá-
na...*⁴⁸ „Ano, Otče!“ je mé proměňovací
slovo, má zásvětná formule.

Musím proměňovati často a trvale; neboť
*čas je krátký.*⁴⁹ *Tys mu vymezil hranice, jichž
nelze překročiti.*⁵⁰ Čas můžeme vykupovati⁶¹
jenom životem. Každá kapka času musí býti
vteřinou našeho života vykoupěna, ať chce-
me nebo nechceme. Nikdo se nás netáže.
Jak rychle jsme vyprodáni! A jak marnotrat-
ně zacházíme s časem! Jak s ním šantročíme,
jak jím plýtváme! A měli bychom s ním lich-
vařit a lakotit. Čas náleží k nejvzácnějším da-
rům Božím; budeme z něho skládat účty, a
to nejen všeobecně a povrchně, nýbrž z kaž-
dého okamžiku, z každé vteřiny. *Slož účty
ze své správy, neboť již nebudeš moci sprá-
vu vésti.*⁵²

Hrozná je v našem životě ta okolnost, že
jsme stvořeni pro věčnost. Tehdy počnou ří-
kati horám: „Padněte na nás!“ a pahorkům:
„Přikryjte nás!“⁵³ *A v těch dnech lidé budou
hledati smrti, a nenaleznou jí; budou si přát
umřít, ale smrt uteče od nich.*⁵⁴

Jsme stvořeni pro věčnost, a vše, co s ná-

mi přijde do styku, je pro věčnost. Každá vteřina, která prochází našima rukama, stává se neproměnitelnou. Čas, který prožijeme, bude oděvem *naší* věčnosti; bude věčným štěstím a blažeností nebo neštěstím a zavržením na věky. Co myslíme, mluvíme nebo činíme, nikdy nepomíne; vše myslíme, mluvíme, činíme do věčnosti. Není to něco úžasného? My si vlastně ani nemůžeme povolo-
vat. Věčnost nás pronásleduje, nutí nás, abychom byli vždy bdělí a živí, abychom vyhlíželi každý okamžik s radostným „ano, Otče“, abychom proměňovali vše, co který okamžik nám přináší.

Jsme Boží rolí, kterou sami vzděláváme.⁵⁵ Každý den máme vyorat jen jednu brázdu, ale musíme ji vyorat, abychom do konce života měli roli obdělanou. Jenom do brázdy můžeme sít. Semeno může být sebe lepší, kdyby padlo do půdy nepřipravené, nepřineslo by užitku nebo jen málo. Nebudu-li sít, nic nevzejde, nasejí-li plevel, plevel také sklídím. *Neboť co kdo bude sít, to bude i žítí.*⁵⁶ Každý den jednu brázdu: to je má cesta povinnosti podle vůle Boží; každý okamžik do té brázdy: oplodněné, proměněné seménko. Čas setby je krátký, žeň věčná. *Kteří se slzami sítí, jásajíce budou žnouti.*⁵⁷

VAŠE CESTY NEJSOU CESTY MÉ *Is. 55, 8.*

Je nám vytčen vznešený cíl: *Budte dokonalí, jak i Otec váš nebeský jest.*¹ Kdo miluje Boha a jeho se přidržuje, kdo v každém okamžiku plní vůli Boží s radostným „ano, Otče“, bude jednoho ducha s ním, bude jeho dítětem.

Musíme Boha milovati ze vší duše, z celého srdce, ze vší mysli své, ze vší síly své. A to každý okamžik. Nikdy se nesmíme ohlížeti zpět.² Nikdy se nesmíme dlouho rozmýšlet, otálet, váhati.³ Nemáme úzkostlivě pečovati.⁴ V bázlivci nemá Bůh zalíbení.⁵

Všechnu svou životnost, všechnu energii musíme vkládati do přítomného okamžiku, tak aby pro minulost a budoucnost nám nezbyvalo času ani síly. Úzkostlivost a starostlivost zde nejsou na místě. Jde jen o přítomnost. Bůh je řevnivý Bůh. Chce nás mít v každém okamžiku celé.

*Slož svou starost na Hospodina, onť bude o tebe pečovat.*⁶ Býváme až příliš starostliví. Chtěli bychom až příliš mnoho napřed obstarati, a přece vší svou starostlivostí nedokážeme ani nejmenší maličkost.⁷ Nedovedeme veškerou bystrostí rozumovou ani jeden den

ani hodinu si předurčiti. Jak často se staráváme, co snad by se mohlo přihoditi! Trápíme se, propaseme okamžik a konečně stane se všechno jinak. Tak byly mé starosti zase zbytečné a marné. Jak často si děláme starosti vzhledem k možným utrpením, budoucím křížům, až se skoro hroutíme! A kolik lidí takovým starostem již podlehlo, protože pro budoucí kříže a utrpení neměli milosti! Máme milost vždy jen pro přítomný okamžik.

Děkujeme Pánu Bohu, že nevidíme do budoucnosti. Na to jsme my lidé příliš slabí. To dovedlo snést jen několik velikánů, a to ještě tak, že div pod tím břemenem neklesli.

Obraz budoucnosti nám musí zůstat zahalen. Kdo by chtěl, ač nepovolán, závoj odhaliti, musil by zemřít.

Nejlepší starost o budoucnost je nedělat si vůbec starostí. Nejlepší starost o budoucnost je, přítomného okamžiku dobře použití plněním vůle Boží. Jsem-li v tom okamžiku cele u povinnosti, vytěžím z něho plnost milosti pro příští okamžik. Přijde-li větší utrpení, větší oběť, přijde také větší milost. *Bůh nedopustí nás pokoušeti nad to, co můžeme snést.*⁸

Aspoň kdybychom si vždy nechtěli hráti na Prozřetelnost; my dovedeme jenom kazit. Celý tvůrčí plán, celé stvoření je mohutné umělecké dílo, které stále vychází z tvůrčí ruky Boží; je to podivuhodné umělecké dílo ve velkém i v malém, v celku i v jednotlivostech. *Kdo poznal mysl Páně, aby ho poučil?*⁹ Náš životní úděl je toliko nepatrný úsek. Nezná-

me ani svůj životní plán, tím méně své postavení a svůj význam ve světovém celku. Neznáme ani své spojitosti s celkem, s minulostí ani s budoucností. *Neboť kdo poznal mysl Páně? Aneb kdo byl jeho rádcem?*¹⁰ Nemůžeme činit nic moudřejšího než dát se Bohem řídit a vésti krok za krokem. Když jsme ustavičně pohotovi a vždy pozorní na vůli Boží, nemůžeme ani krok udělat špatně, užíváme dobře života, každé jeho vteřiny, a tím oslavujeme Boha co nejvíc. Kardinál Newman praví, že tam, kde stojíme, musíme zůstat, dokud nám Bůh neukáže další krok, a pak zase musíme počkat na krok další.

Když se buduje mohutná stavba, nemá prostý zedník v plánech přehledu. Nemusí jim rozumět, jen když každý kámen, který právě zazdívá, dává na správné místo; tak bude stavba sama sebou dobře provedena. Jaký chaos by to byl, kdyby každý stavěl, jak by se mu zachtělo! Libovůle nevytvořila ještě nic uměleckého. Dokonalé umělecké dílo vyžaduje nejprísnější pravidelnosti. A jen umělec zná tajemství svého díla a chrání si ho. Jeho pomocníci uskutečňují jeho myšlenku, ač celé její hloubky neznají; stačí, že se řídí jeho pokyny. Kdyby chtěli pracovat každý podle svého, byla by ohrožena jednota a velikost formy a nikdo by nepostřehl duchovní obsah uměleckého díla v celé hloubce a kráse.

Nyní chápeme, proč duše tak zřídka dozrává na umělecké dílo, ačkoli má nejlepší vůli, ačkoli tolik času a síly vynakládá na všemožná

cvičení, modlitby a oběti. Stavíme do popředí sebe. Jsme příliš činní. Myslíme, že my sami musíme provést dílo svého posvěcení, my sami. My jsme stavba Boží,¹¹ jeho spolupracovníci, ale ne umělci a mistři. Náš životní plán a naše životní cesta jest uskutečněna v myšlenkách Božích. Naše spolupráce záleží v tom, abychom nechali jednati a působiti Boha, tiše se mu ponechali, aby nás vedl krok za krokem. Nikdo nemůže tak pamatovati na mé blaho jako Bůh. On je dobrota. On je můj Otec, já jsem jeho dítě. Naše příliš dobrá vůle je náš největší nepřítel. Dám-li se vésti svým já, zbloudím. Všechno své vědění a umění vynakládám na to, jak vložit právě tento kámen do stavby. Kam položím druhý kámen, není nyní moje starost. Až položím tento, zase se mi ukáže, kam mám položit další kámen.

Svým „ano, Otče“ musím projevovat souhlas s přítomným okamžikem. To je svatost. Ale musím souhlasit také s celou budoucností. Může člověk Boha víc oslaviti, než když se zavřenýma očima celou svou budoucnost vkládá do jeho rukou? Nevznáší se taková oddanost jako vůně kadidla před tvář nejsvětější Trojice?¹² Ať mi budoucnost přinese radost nebo žalost, kříž nebo útěchu, říkám odhodlaně: „Ano, Otče!“ Tobě důvěřuji víc než sobě. Již teď tím heslem podpisuji svůj život. Víím, že to není podepsání rozsudku smrti, je to cesta k největšímu štěstí, k největší blaženosti. Ale přece tím podpisuji

své odsouzení k smrti; neboť musím umřít. Musíme býti s Kristem pohřbeni, abychom s Kristem povstali. Nejsou v hesle „ano, Otče!“ podle nadpřirozeného řádu „plnomocné odpustky“? Neudělil Pius X. plnomocné odpustky těm, kteří již nyní přijímají z ruky Boží jakýkoli způsob smrti? *Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.*¹³

Vím, že k tobě mohu přijít s každého místa zeměkoule. Všechny cesty vedou k Bohu. Ale ze všech těch milionů cest, které k tobě vedou, určilš pro mne v své lásce jen jednu cestu. Z tak mnohých cest jsi pro mne vyvolil cestu nejvhodnější. Jen ty ji znáš, ty jediné mě po ní můžeš vésti. Ty jsi cesta, světlo na cestě, pochodeň neuhasínající, aby mé nohy kráčely jistě. A když jsem kráčel cestami hříchu, čekals na mne jako trpělivý přítel u mé cesty, až jsem se k tobě zase vrátil. Trpělivý Bože, věřím, že mě miluješ.

Jen když se necháme vésti Bohem a jsme odevzdáni do vůle Boží, kráčíme svou cestou k nebi a naše dny se stanou *dies pleni: dny šťastnými, plnými.*¹⁴ Kdo kráčí svými vlastními cestami, i kdyby byly sebe namáhavější a plné obětí, nedosáhne na konci života cíle. O takovém neplatí, že *bude nosit domů s radostí své snopky,*¹⁵ neboť ovoce, kterým jest on sám, nedozrálo. Kdo nedozrál a není cele proměněn, musí dozrát v očištění. „Zralost je všechno,“ praví Shakespeare v Králi Learovi. *Nic nezralého, nečistého nesmí vejít do nebe.*¹⁶ Jistě to není vůle Boží, abychom trpěli

nevýslovná muka v očistci, a to snad velmi dlouho. Pán Bůh tak upravil náš životní program, že na konci života máme přijít zralí, proměnění hned do nebe. Ale to je možné, jen když se nechám slepě vésti Bohem, když každému okamžiku říkám ano a veden Bohem za ruku kráčím bezstarostně krok za krokem.

Se zavřenýma očima říkám radostně ano vzhledem k budoucnosti. Věřím v tvou lásku ke mně, jen musím na to pamatovat, že vše, co mě potká, náleží již tobě, že již nic z toho nesmím vzít zpět, že nic, docela nic již není moje. Jak snadno a často se stává, že v radosti obětujeme najednou všechno, a ve chvíli malomyslnosti a v pokušení kousek po kousek se zápalného oltáře ukrádáme zpět. Obětoval jsem radostně všechno. Nebudu ukrádati z toho, co je již tvoje. Konečně okrádám přec jen sebe a škodu musím zase sám hraditi. *Kdo miluje život svůj, ztratí jej, a kdo nenávidí život svůj na tomto světě, k životu věčnému zachová jej.*¹⁷

*Protož i já v upřímnosti srdce svého vesele obětoval jsem toto všechno.*¹⁸ V radosti svého srdce darujeme Bohu svou práci, své utrpení. Nejtěžší nám bývá zřít se úspěchu. A přece na úspěchu vůbec nezáleží. Co zpívali andělé nad Betlemem? *A na zemi pokoj lidem dobré vůle.*¹⁹ Ne tedy „a na zemi pokoj lidem, kteří něco dokáží, kteří něčemu rozumějí, něco umějí, kteří mají úspěch!“ Ne, nýbrž: „lidem dobré vůle“. Jak ubozí by byli

někteří lidé, kdyby záleželo na úspěchu! Mít nebo nemít úspěch není v naší moci. To záleží často na lidech, na poměrech. Špatný člověk se zlou vůlí může mít největší úspěch, dobrý člověk s dobrou vůlí největší neúspěch. Sobě i jiným tu často velmi křivdíváme. Mnozí se domnívají, že mít úspěch je tolik jako být ctnostným, mít neúspěch jako dopouštět se hříchů. Tomu daleko tak není. Bůh nedbá úspěchu ani neúspěchu, on hledí jen na vůli. *Člověk totiž vidí zevnějšek. Hospodin však hledí k srdci.*²⁰

Hleďme na sebe očima Božíma. Konejme svou povinnost, jak jen můžeme. Ale zbavme se starosti o úspěch a neúspěch. Jen když máme vůli dobrou, je všechno dobré. Když v každém okamžiku plním věrně vůli Boží a oddaně říkám ano, konám svou povinnost. *A na zemi pokoj lidem dobré vůle!*

Nemusím, ano ani nesmím se již o nic starat, nýbrž činit jen to, co přináší okamžik. Řeholním osobám je to snadné. Mají v řeholi, v konstitucích, v denním pořádku, ve vůli představených zřetelně vytčenou cestu Boží. Je jim snadné poznávat v každém okamžiku vůli Boží a s ní souhlasit. Je to nesmírné dobrodiní, že smíme poslouchat a tak mít naprostou jistotu, že v každém okamžiku správně poznáváme vůli Boží, že každý kámen, velký nebo malý, vždy vkládáme na správné místo.

Hůře jsou na tom světští lidé. Oni často vůli Boží tak jasně nepoznávají a mohou jednat

buď tak nebo jinak. Bůh k nim nemluvívá tak zřetelně, nebo aspoň začátečníci v duchovním životě nemívají tak bystrý postřeh. Mívají ještě příliš mnoho hluku ve vlastním domě, takže Boha snadno přeslechnou. A pak nerozeznávají dobře hlas Boží od hlasu svého já. Docela jinak se jedná mně, neboť jsem vždy jist a nemusím vždy tápat a hledat.

Blahoslavení, kteří mohou býti poslušni! Ale celkem vzato není ani světským lidem nesnadné poznávat vůli Boží. Vůle Boží je, abychom zachovávali přikázání Boží a církevní, varovali se těžkých a všedních hříchů, pokud možno i dobrovolných a polodobrovolných chyb, abychom věrně plnili stavovské povinnosti. Také rozumným denním pořádkem se projevuje vůle Boží. Kdo je pánem svého času - aspoň částečně - a touží po dokonalosti, neopomene si vypracovat denní pořádek, o němž se poradí se zpovědníkem nebo s duchovním vůdcem. A když vůli Boží dobře nevidíme, pomodleme se a krátce rozumně uvažujme a pak jednejme tak, jak to právě poznáváme za správné. *Bůh používá všech podružných příčin, událostí, osob a věcí, aby mi projevily svou vůli.*²¹ Mnohé věci se dějí, *aby se na nás zjevily skutky Boží.*²² *Kdo může poručit, aby se co stalo, nepřikáže-li to Hospodin? Zda z úst Nejvyššího nevychází jak zlé tak dobré?*²³ *Zdali se přihodí co zlého v městě, jehož by Hospodin neučil?*²⁴

*Nepečujte tedy úzkostlivě.*²⁵ Tím je zakázá-

na úzkostlivá starostlivost, ale ne kdejaká starost. Rozumná starost je povinností. Starejte se, ale ne úzkostlivě! Prácedárce musí obstarat rozumný pracovní plán na delší dobu, otec hledí rodině zajistit budoucnost a každodenní chléb. Ale naše starostlivost musí být rozumná, nesmí vybočovat. Nesmí být taková, jako by vše záleželo na nás. Musíme vykonat věrně povinnost a ostatní ponechat Bohu. A vždy ještě jsme *služebníci neužiteční*.²⁶ Ale konečně všechno záleží na požehnání Božím a na jeho milosti. *Já jsem sázel, Apollo zaléval, ale Bůh dal vzrůst. Proto není ničím ani ten, kdo sází, ani ten, kdo zalévá, ale Bůh, jenž dává vzrůst.*²⁷

Pane, kéž si nedělám marných starostí! *Oči mé na Pána stále upřeny jsou.*²⁸ Pane, do tvých rukou vkládám začátek, konec, všechno!²⁹

BUĎ DOBRÉ MYSLI, ODPOUŠTĚJÍ SE TI HŘÍCHY TVĚ *Mt. 9, 2.*

Dokonalý člověk žije cele v přítomnosti. Hledí z okamžiku vytěžit všechno, co se vytěžit dá. O budoucnost a minulost je bez starosti. Přítomnosti hledí dobře použití, nehledí vpřed ani vzad, nýbrž na to, co má v ruce. Kristu Pánu kdosi řekl: *Budu tě následovati, Pane, dříve však mi dovol rozloučiti se s mými domácími. Ježíš mu řekl: Žádný, kdo položil ruku na pluh a ohlíží se nazpět, není způsobilý ke království Božímu.*¹ Filipenským píše sv. Pavel, učelivý žák svého Mistra: *Zapomínám na to, co je za mnou.*² Kdo se snaží o dokonalost, nesmí utkvívati na minulosti. A tolik lidí se nemůže zbavit starosti o své minulé hříchy! Vláčejí s sebou to břímě celým životem, spotřebují tím své nejlepší síly a připravují se o vnitřní radost, které je k posvěcování nevyhnutelně třeba.

Nás katolíky nemusí trýznit temná starost o minulé hříchy. Máme svátost pokání, v které mohou býti odpuštěny všechny hříchy, spáchané po křtu sv. *Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim.*³ To jest jedno z nej-

potěšitelnějších slov, která Ježíš promluvil. On nám svátostí pokání chtěl opravdu pomoci, vysvobodit nás z největší duševní bídy. Ani jedna svátost neléčí lidské srdce tak jako svátost pokání. Kdybychom jí nebo nic podobného neměli, musila by zpověď býti vynalezena, ačkoli jistě by ji nezavedli kněží. I jinověreční a nevěreční lékaři uznávají, jak zpověď vyhovuje lidské přirozenosti, a přicházejí k přesvědčení, že by bylo mnohem méně sebevražd, kdyby každý člověk mohl mlčelivému bližnímu svěřiti své největší duševní bídy beze strachu, že pro ně upadne u něho v nevážnost.

Zpověď je snadná. Kristus od nás žádá tak málo, že méně již ani požadovati nelze. Má veliký zájem o to, aby jeho největší životní dílo se nestalo vratkým pro nesplnitelné zpovědní požadavky. Každý, kdo má trochu dobré vůle, může svátost pokání přijímati platně a hodně. Není k tomu třeba nic jiného než vnitřní odklon od hříchu a upřímné vyznání všech těžkých hříchů. Když řekneme: *Pater, peccavi - Otče, zhřešil jsem,*⁴ lituji toho - nebo když si myslíme: Bylo by mi milejší, kdybych se toho nebyl dopustil, jsem pevně odhodlán se polepšiti, stačí to k vzbuzení lítosti. Když po rozumném zpytování svědomí nevynecháme vědomě žádný těžký hřích, udělali jsme vše, co jsme sami mohli udělat. Nekonečné dluhy, které jsme svými hřichy udělali u Pána Boha, zaplatí pak Pán Ježíš zásluhami své předražené krve.⁵ My musíme jen

odpoutati vůli od hříchu, ostatní dokončí Kristus Pán s největší radostí. *V nebesích bude větší radost nad jedním hříšníkem pokánit činícím než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.*⁶ Kristus Pán jest ochoten každého okamžiku zaplatiti naše dluhy. Když však na hříchu dobrovolně lpíme, nemůže nás ani jeho nekonečné milosrdenství smířiti s Otcem.

Zpověď je tak snadná, ale mnozí si ji dělají tak velice obtížnou a složitou! Zpověď je na to, aby vrátila duši pokoj, radost a mír. U mnohých lidí však působí pravý opak, bývá příčinou ustavičného hloubání, vrtání, drásání, je pro ně nevysychajícím pramenem pochybností a úzkostí svědomí. Některým lidem je zpověď mučednictvím. Proč? Hlavně proto, že o zpovídání nemají základních pojmů. Proč nemívají lidé správného pojmu o hříchu a proč nečiní rozdíl mezi všedním a těžkým hříchem? Proč většinou považují zpytování svědomí za hlavní část svátosti pokání a domnívají se, že se nutně musejí zpovídat ze všech všedních hříchů? A kolik z těch lidí, kteří dobře vědí, že z všedních hříchů vůbec není třeba se zpovídat nebo aspoň ne ze všech, má odvahu i podle toho jednat? Je třeba důkladného poučení. Častějšího a denního sv. přijímání se docílí teprve tehdy, až budou věřící o zpovědní praxi důkladně poučeni.

Ještě pro některé jiné nepřístojnosti se dokonale netěží ze zpovědního požehnání. Mno-

zí kajícíci se mučívají mnohem více zpytováním po zpovědi než před zpovědí. Sotva odejdou od zpovědnice, hloubají, zdali nezapomněli některý hřích, zdali vykonali dobře zpytování a zdali vzbudili dostatečnou lítost. Dokud si neodvyknou zpytování po vykonané zpovědi, dotud nedosáhnou zpovědního ovoce: klidu a duševního míru. K zpovědi ze zbožnosti dobře stačí na přípravné zpytování pět minut času. Kdo po ní ještě deset minut hloubá o vykonané zpovědi, najde jistě ještě tu neb onu pochybnost. Kdo hloubá dvacet minut, najde těch nedostatků ještě víc než za deset minut atd. Kde by tomu byl konec? Jednou se musí ukončit, neboť věčně svědomí zpytovat nelze. A proto je každou zpovědí minulost uzavřena.

Podobně je to s častými životními zpověďmi. Někteří lidé mají ve vědomí černé pozadí hříchů z mládí, a proto životní zpověď ustavičně opakují. Tím se duši neposlouží, tím nikdy nedojde klidu. Naopak. Když životní zpověď před rokem nebo před dvěma, třemi roky nestačila, nebude stačit ani dnešní zpověď za rok, ani snad za měsíc. Kdo jednou po rozumném zpytování vykoná životní zpověď a vědomě nevynechá žádný těžký hřích, ten už by životní zpověď neměl konat, nanejvýš jednou za rok zpověď roční.

Co bývá příčinou takových ustavičných znepokojování? - Domníváme se, že se můžeme a musíme zachránit sami, jak učili Pelagiáni. Ale nikdo není s to, aby své hříchy

odkál. Ani kdybychom tisíc let vedli život nejprísnejších kajčníků, nemohli bychom sami ze sebe ani za jediný hřích dostiučiniti. Kristus sám je náš Spasitel. *Máme tedy, bratři, důvěru ve vstup do velesvatyně v Krvi Kristově.*⁷ Jediná krůpěj předražené Krve sama by stačila, aby všeho světa viny obmyla a spravedlnosti Boží dostiučinila až přebytečně. *Byť byly vaše hříchy jako šarlat, jak sníh budou zбіleny, byť byly červené jako červec, jak vlna zбіlejí.*⁸ Nemůžeme než říci: *Otče, zhřešil jsem.*⁹ Vše ostatní ponechejme Bohu.

Pochybujeme o Boží dobrotě, o jeho milosrdenství a všemohoucnosti. Pročpak nemáme důvěry? Milost je vždy trochu větší než hřích. *Kde však se rozhojnil hřích, (tam) rozhojnila se nad míru milost.*¹⁰ Kristus vešel do nebe, aby se ukázal nyní před Bohem za nás.¹¹ Bůh není vychovatel malicherný, že by chovancům stále připomínal chyby a hříchy a neuměl zapomínati. *Na hříchy a nepravosti nebudu již vzpomínati,* praví Pán podle svědectví Ducha Svatého.¹² Důvěřujme proto v dobrotu a v milosrdenství věčného Otce, který nechce smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl. Naprostá důvěra jej ctí stokrát víc než ustavičné zpovídání hříchů dávno odpuštěných.

Když Bůh odpustí, tak jednou provždy. *Vždyť Bůh neželí svých darů,*¹³ nikdy svých darů nebere zpět. Co je pohřbeno, má zůstat pohřbeno. Nic nebude zničeno tak dokonale jako hříšnost našeho jednání. Všude, v příro-

dě i v řádě nadpřirozeném, platí zákon: Nic nemůže být zničeno. Ani nejmenší nedělitelná částička hmoty se ve vesmíru neztratí. A co prošlo našima rukama, proměnilo se ve věčnost, nelze to zničit ani smazat. Všechny děje našeho života zůstanou na věky. Ani jednu vteřinu nemůžeme vytáhnout z moře minulosti a učinit ji jinou nebo zničit. Všechny naše skutky potvrzují. Ale je výjimka z toho zákona, a to jediná: Hříšnost, špatnost našeho jednání může být zničena. A tento akt všemohoucnosti Bůh koná, když se k němu vracíme kajícím. Není to tedy bláhové, když se stále chceme zpovídat z toho, co je již zničeno? Co by otec řekl dítěti, kdyby za některý přestupek stokrát prosilo za odpuštění, které již dal? *Odpouštějí se tobě hříchů. Jdi v pokoji.*¹⁴ Právě nám Bůh odpustil dluh deset tisíc hřiven, a my si pořád děláme starost na starost, jak jen zaplatíme dluh, ač již ho nemáme.

Úzkostlivé duše přijdou asi všechny do nebe, neboť mají tolik dobré vůle, ale vyšší svátosti sotva dosáhnou, prodlévají příliš v minulosti a málo v přítomnosti. Vyčerpávají se příliš přítěží, kterou s sebou nerozumně vlácejí. Žádný horolezec si k potřebnému zavazadlu nepřibalí dvacet kilogramů kamení.

Zpověď nám má ulevit, ne přitížit. Děkujeme Kristu Pánu za velké dobrodiní svátosti pokání, která snímá velkou starost s naší duše a nás uvolňuje, abychom mohli těžiti z okamžiku. Kdo žije v minulosti a se trápí ustavičným

„kdyby snad“ to neb ono, koná práci negativní, boří. Olupuje se o sílu, kterou by potřeboval pro přítomný okamžik, a tak se zbavuje milostí, nutných pro příští okamžik. Kdo však minulost poručí Božímu milosrdenství a přítomnému okamžiku říká chci nebo ano, koná práci pozitivní. Buduje, získává stále nové, nepomíjející hodnoty. Závěrečný kámen minulosti je základním kamenem budovy svatosti.

Propracujme se tedy k přesvědčení: Jsem člověk bez minulosti, jsem člověk přítomnosti. Budoucnost mě neleká, o minulost se nestarám. Žiji jen pro kratinký čas, zvaný okamžik, a v tomto „kousíčku“ věčnosti jsem neomezeným pánem. Využítkuji ho dobře a proměním slovem „ano, Otče“. Tím Kristus promění mé bídné tělo a připodobní svému oslavenému tělu. Tak budu proměněn. A když mě napadne starost o vyzpovídání a oželené hříchy, pomodlím se s žalmistou: *U Hospodina je milosrdenství a hojná u něho spása.*¹⁵

DŮVĚŘUJI VŠAK V PÁNA *Filip. 2, 24.*

Obě slova „ano, Otče“ mají k sobě navzájem vztah. Říkáme ano, poněvadž Bůh je náš otec. Slovo Otec je nám souhrnem vši tvůrčí moci, veškeré lásky, dobroty, věrnosti, veškerého milosrdenství Božího. Naše ano musí tryskat z mocné důvěry v Boha. Důvěra v Boha je kořen. „Ano, Otče“ jest jeho nejjemnější květ. Bez neomezené důvěry v Boha nemůže naše vůle splynouti naprosto s vůlí Boží. Poněvadž „ano, Otče“ má pronikat celou ascési a mystiku, veškeru snahu o dokonalost a o vroucí spojení s Bohem, záleží konečně všechno na naší důvěře nebo víře.¹

Důvěra by nám byla samozřejmá, kdybychom znali Boha. Kdo zná nekonečnou dobrotu Boží, kdo je přesvědčen, že Bůh může býti jen dobrý, že všechno prýští z jeho lásky a milosrdenství, že Bůh je mnohem starostlivější o nás než my sami, že nás miluje mnohem víc, než nás může milovati kterákoliv jiná bytost, nevyjímaje ani nás samy, že vždy a za všech okolností má na zřeteli naše největší dobro: tomu je snadné v Boha důvěřovati a se podřizovati jeho vůli. Když se ne-

musím o sebe starat, jest mi sňata s beder velká tíže. Když se sami o sebe staráme nebo se chceme starat, nevíme často vůbec, co je pro nás dobré, co je nám ku pokoji.² *Sami ze sebe nejsme schopni ani mysliti.*³ *Všichni lidé jsou pošetilci se svou moudrostí.*⁴ Akdybychom i věděli, co je pro nás dobré, kdo by nám dal moc překonati všechny překážky a a brzdy? *U lidí je to nemožno.*⁵ Málo víme a ještě méně dokážeme. Vědění a působení Boží však nemá mezí. *Skutky každého, kdo má tělo, jsou před ním... Od věku do věku hledí.*⁶ *Zachce-li se mu čeho, vykoná to.*⁷ *Kdo se postaví na odpor soudu tvému?*⁸

Mohl by se Bůh o nás nestarat? Mohl by jako Bůh něco stvořit a pak to prostě ponechat zániku? Bůh se nemůže od tvorů vůbec odloučiti. Kdyby odtáhl ruku, vše by se vrátilo v nic. Zachování světa není nic jiného než trvalé nové tvoření světa. Něco zachovat je totéž jako povolat to v život. Vůle Boží drží svět. Za všemi skutečnostmi stojí Bůh... a tím více za každým člověkem. Stvořil člověka s velkou péčí. Nejsvětější Trojice vstoupila vespolek v radu a stvořila jej podle svého obrazu a podobenství.⁹ A co Bůh obětoval, aby nás vykoupil! Mohl by rozumný kupec zaplatiti milion za věc, která nestojí ani za groš? A pro haléř by vydal v nebezpečí věc koupenou za milion? Nebo by ji zahodil? Mohl by nás Bůh nechat zahynout, když nás vykoupil tak draze? *Může zapomenout na své dítě žena, býti bez citu s plodem své*

krve? A byl i ona se zapomněla, já tě přece nezapomenu! Aj, na své ruce jsem si tě poznamenal.¹⁰ Pán je můj pastýř; netrpím nedostatkem.¹¹

Ani jednu ctnost nedoporučuje Kristus Pán tak důrazně jako právě důvěru, víru. Nemůže nalézt dosti slov, podobenství a příměrů, aby nás vychoval k naprosté důvěře v Boha. V svých naučeních stále připomíná některé hlavní pohnutky důvěry, na př.: *Bůh je váš otec. Učedníci neměli v Bohu viděti přísného pána, nýbrž milujícího otce. A otcem nenazývejte nikoho na světě, neb jeden jest Otec váš, jenž je v nebesích.¹² Takto tedy se budete modliti: Otče náš...¹³ Jestliže tedy vy, jsouce zlí, umíte dobré dary dávatí svým dětem, čím spíše Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí.¹⁴ Modlete se za ty, kteří vás pronásledují (a pomlouvají), abyste byli dětmi Otce, jenž je v nebesích, jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a déšť dává na spravedlivé i nespravedlivé.¹⁵*

Bůh je dobrota. Kdykoli Kristus Pán jmenuje Boha Otcem, vždy ukazuje některý rys jeho dobroty. Několikrát připomíná zvlášť jeho dobrotu. Jednou jej oslovuje jeden náčelník: *Mistře dobrý.* Ježíš však řekl: *Proč mě nazýváš dobrým? Nikdo není dobrý, leč jedině Bůh.¹⁶* (Mluví zde o sobě jako o člověku.) V podobenství o dělnících na vinici dává hospodář i tomu, kdo nastoupil až v poslední hodinu, touž mzdu jako těm, kteří nesli bří-

mě i horko celého dne. A když pozoruje nespokojenost dělníka, který byl v práci mezi prvními, praví: *Či jest oko tvé zlé, že jsem já dobrý?*¹⁷ Při jednom kázání o blíženské lásce praví Kristus Pán posluchačům: *Půjčujte, nic (nazpět) nečekajíce..., a budete syny Nejvyššího, neboť on je dobrotivý k nevděčným i zlým.*¹⁸

Bůh jest láska. Ježíš Kristus mluví o vynikající lásce Boží k nám: *Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.*¹⁹ *Otec sám miluje vás, protože vy jste milovali mne a uvěřili jste, že jsem vyšel od Boha.*²⁰

Bůh je milosrdný. Jak krásná podobenství vypravoval posluchačům božský Učitel, aby jim znázornil Boží milosrdenství! Může býtí šlechetnější, velkodušnější, laskavější, milosrdnější otec než v podobenství o marnotratném synu?²¹ V podobenství o králi s dvěma služebníky byla jednomu z nich na prostou žádost *Poshověj mi* ihned odpuštěna ohromná suma.²² Pokorný celník jen praví: *Bože, buď milostiv mně hříšnému!* A vrací se ospravedlněn do svého domu.²³

*Bůh o nás pečuje. Nepečujte úzkostlivě.*²⁴ *Vložte si tedy v srdce své, že nebudete přemýšletí napřed... budete v nenávisti u všech pro jméno mé, ale ani vlas s hlavy vaší nezahyne.*²⁵ *A nebojte se.*²⁶ *Neboj se, malé stádce.*²⁷ O ptactvo nebeské je postaráno, o lilie, o trávu polní. Nejste vy dražší?²⁸ *Ne-*

pečujte úzkostlivě, řtkajíce: Co budeme jísti, aneb co budeme pít, aneb čím se budeme odívati? ... Víť zajisté Otec váš nebeský, že toho všeho potřebujete ... Nepečujte proto úzkostlivě o zítřek.²⁹ Modlete se ... Chléb náš vezdejší dej nám dnes.³⁰ Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho,³¹ dejte se vésti Bohem, důvěřujte úplně jemu, a vše pozemské vám bude přidáno, neboť pak se Otec o vás postará.

Přejeme-li si zřetelně viděti obraz nekonečné Boží lásky, dobroty, prozřetelnosti, Božího milosrdenství, pohledme jen na Ježíše. Ukázala se nám dobrota a vlídnost Boží v něm. Filipovi, když chtěl vidět Otce, pravil: *Filipe, kdo vidí mne, vidí i Otce.*³² Několik dní před svou bolestnou smrtí pravil zástupům na prostranství před chrámem: *Kdo vidí mne, vidí toho, který mě poslal.*³³ Jeho skutky jsou skutky Otcovy: *Otec, který zůstává ve mně, činí ty skutky.*³⁴ A které skutky konal? *I obcházel Ježíš, hlásaje evangelium o království a uzdravuje všelikou nemoc i všeliký neduh v lidu.*³⁵

Těm, kdo prosili Pána o pomoc, kladl podmínku. Musili k němu přicházeti s důvěrou a s věrou. Na jejich důvěře činil závislými své skutky i zázraky. V své domovině v Nazaretě nemohl učiniti žádného divu³⁶ pro jejich nevěru.³⁷ Skoro se zdá, jako by lidem více pomáhala jejich víra a důvěra než jeho divotvorná moc. Dotkl se očí slepců a řekl: *Staň se vám podle víry vaší.*³⁸ Jinému slepci

pravil: *Prohlédni, tvá víra tě uzdravila.*³⁹ Pohanskému setníku v Kafarnaum, když prosil pokorně o uzdravení nemocného služebníka, pravil: *Jdi, a jak jsi uvěřil, staň se tobě.*⁴⁰ Jeden malomocný vida, že je uzdraven, vrátil se . . . , padl na tvář k nohám jeho čině mu díky. I promluvil Ježíš a řekl: *Vstaň a jdi, víra tvá tě uzdravila.*⁴¹ K nemocné ženě se obrátil a pravil: *Buď dobré mysli, dcero, víra tvá tě uzdravila.*⁴² Žena kananejská dlouho za ním běžela volajíc. On velmi zkoušel její víru a na konec jí řekl: *Ženo, veliká je víra tvá, staň se tobě, jak žádáš. I ozdravěla dcera její od té hodiny.*⁴³ U Lazarova hrobu těšil Ježíš plačící Martu: *Neřekl jsem ti, že, budeš-li věřiti, uzříš slávu Boží?*⁴⁴ Nejkrásnější slova uvádí sv. Marek. Zatím co prodléval Ježíš na hoře Proměnění, přivedl jeden muž svého posedlého syna k učedníkům. Pokoušeli se jej uzdraviti, ale nikomu se to nepodařilo. Zákoníci se hádali s učedníky, kolem nichž byl veliký zástup. Ježíš k nim sestoupil s hory. Lid spatřiv jej běžel k němu. Ježíš se tázal zákoníků: *Oč se hádáte mezi sebou?*⁴⁵ Chlapcův otec pravil: *Mistře, prosil jsem tvé učedníky, aby vymítli zlého ducha z mého syna, ale nemohli... Ale můžeš-li co, pomoz nám, měj s námi slitování. Ježíš mu řekl: Ty pravíš: *Můžeš-li co* (jako by to záleželo na mně! Vždyť já mohu všechno. To vůbec nezáleží na mně, nýbrž na tobě)... *Můžeš-li věřiti, všechno jest možno věřícímu.* A otec toho chlapce pravil se slza-*

mi: *Věřím, Pane, pomoz mé nedůvěře.*⁴⁶

Máš-li víru, můžeš všechno. Na tuto vítěznou a účinnou víru upozorňuje Mistr výslovně své učedníky: *V pravdě pravím vám: Budete-li mítí víru a nebudete pochybovati, učiníte nejen to, co se stalo na stromě fíkovém (a spatřiv strom fíkový, šel k němu; ne našel však na něm nic, leč toliko listí, zlořečil mu, takže uschl), nýbrž i když této hoře řeknete: „Zdvihni se a vrhni se do moře,“ stane se; a začkoli poprosíte v modlitbě s věrou, všechno dostanete.*⁴⁷ *Budete-li mítí víru jako zrno hořčičné (ono je sice nejmenší mezi všemi semeny),⁴⁸ řeknete tomuto fíku: „Vykořeň se a přesad se do moře,“ a poslechne vás.*⁴⁹ Dosáhneme všeho a můžeme čekat i zázrak, pokud je k našemu dobru. *Ti, kteří jsou pokřtěni a věří, mají moc činiti divy.*⁵⁰ Víra a důvěra nám dává k dispozici Boží všemohoucnost. Čím víc důvěry máme, tím víc zmůžeme. Kde přestává naše důvěra, tam přestává i naše moc. Kdo se úplně odevzdá Bohu, má k dispozici Boží všemohoucnost. *Kdo doufal v Pána, a byl zklamán?*⁵¹

Nemíváme dosti odvahy odvolávat se u Boha na jeho slovo. Nemůžeme člověku prokázati větší cti, než když naprosto na něho spoléháme. A každý ušlechtilý člověk se přičiňuje, aby se v něm nikdo nezklamal. Naprostou důvěrou oslavujeme Boha nejvíce. *Bůh však je věrný.*⁵² *Upřímné je slovo Páně a všechny jeho činy jsou věrnost.*⁵³

On ručí za každé své slovo a nikdy neřekne: Tak jsem to vůbec nemyslí. *Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou.*⁵⁴ Musíme mít jenom odvalu na jeho slova spoléhati. *Nezanechám tě ani neopustím.*⁵⁵ *Neodmítejte tedy své důvěry, která má velikou odplatu.*⁵⁶

Neomezená důvěra v Boha, která se zavřenýma očima říká „ano, Otče“, je naší nejkrásnější bohoslužbou. Nedostatek důvěry Krista Pána bolí. *Malověrní... ještě nechápete?*⁵⁷ Nedostatek důvěry je „hřích“ dokonalých lidí. Stále se domnívají, že nejsou dosti činní, že musejí býti ustavičně jako Marta kolem Pána, stále mu něco nabízet, jako by čekal na tu neb onu oběť, na tu neb onu modlitbu. *Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se o mnoho věcí, ale jednoho je zapotřebí.*⁵⁸ Kristus Pán chce netoliko ovoce, ale celý strom. Vůlí máme stále prodlévati u jeho nohou jako Maria a prosit jako Samuel: *Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník tvůj.*⁵⁹ *Hle, přicházím, abych vykonal tvou vůli.*⁶⁰ Ano, Otče, již nemám své vůle, nýbrž jen vůli tvou.

I řekli apoštolé Pánu: *Přidej nám víry.*⁶¹ Modleme se jako oni: Rozmnož mou víru, učiň ji živou, a to tak živou, abych ve všech skutečnostech tebe viděl, tebe poznával a tobě, můj dobrý Bože, důvěřoval. *Naše oči jsou drženy.*⁶² Bývá nám těžké nespoléhati v ničem na sebe, býti stranou, nestarati se a býti potichu. Naprosto a slepě důvěřovat je

těžké. Bůh nás vede často až do krajnosti, takže myslíme, že to tak dál již nepůjde, že, nezasáhne-li Bůh, je všechno ztraceno a že zahyneme. I tehdy vytrvat bývá nejtěžší. Nedovede každý v nejhlubším bolu říkat s Jobem: *Vím, že Vykupitel můj živ jest;*⁶³ nebo jako Zuzana i v beznadějném postavení v něho naprosto důvěřovati. *Ona plačíc vzhledla k nebi, neboť doufalo její srdce v Pána.*⁶⁴ Vede se nám často jako sv. Petrovi, když žádal Pána, aby mu rozkázal přijíti k němu po vodě...⁶⁵ S důvěrou sestoupil s lodi a šel po vodě pár kroků. *Vida však silný vítr, bál se a hned počal tonouti.* Jak zřídka dojdeme k Pánu suchou nohou! Většinou nás musí napolo utonulé vytahovat z vody pochybností a jako Petra vlídně kárati: *Malověrný, proč jsi pochyboval?*⁶⁶ A přece měl Kristus Pán ze sv. Petra, z jeho planoucí touhy býti u Mistra jistě víc radosti než z ostatních, kteří neměli odvahy vystoupiti z loďky na rozbouřené moře. Nedávejme se ničím zdržovat a s důvěrou v srdci a s „ano, Otče“ na rtech jděme Pánu vstříc hlubokými vodami přečetných útrap, i když toneme. Po každém poklesku začínejme s novou odvahou. Prosme znovu a znovu: *Pane, ... rozkaž mi, ať přijdu k tobě po vodě.*⁶⁷ Kdysi se to přece podaří. *Důvěřuji však v Pána.*⁶⁸ *Nebývají však zahanbeni, kteří doufají v tebe.*⁶⁹

VYTRVALOSTÍ SVOU ZÍSKÁTE DUŠE SVĚ *Luk. 21, 19.*

Kdo chce dosáhnouti svatosti, musí žítí ustavičně v přítomnosti, souhlasiti s vůlí Boží, projevovanou v přítomném okamžiku. Jeho vůle se musí úplně ztráceti ve vůli Boží, zapadat do ní jako kapka do moře, býti jí strávena jako rosná krůpěj sluncem. *Nevíte-li, že nejste svoji?*¹

„Ano, Otče“ jest naše jediné, ustavičné předsevzetí. Budeme-li mu věrni, dosáhneme jistě svatosti, dojdeme až k tomu příbytku, který nám nahoře připravil Pán.² Ale ani nejkrásnější a nejlepší předsevzetí sama o sobě nestačí k svatosti. Vědomým a dobrovolným jednáním dozráváme pro nebe - *kdo činí vůli Otce mého, ten vejde do království nebeského*³ - zvláště vytrvalým plněním předsevzetí. K svatosti je třeba nekonečné trpělivosti.

U svatého Lukáše čteme výrok Ježíšův, podle něhož poznáváme, jak výtečným znalcem duší je Kristus Pán. *On ví, co je v člověku.*⁴ Ten výrok jest: *In patientia vestra possidebitis animas vestras: Vytrvalostí*

*svou získáte duše své.*⁶ Na ta slova se málo pamatuje.

Nynějším lidem chybí především trpělivost. Již neumíme čekat. Všechno chceme mít hned, rychle, překotně. Sto kilometrů za hodinu. Hned po začátku musí být konec. Teď již skoro nikdo nedovede pracovat trpělivě. To je příčinou, že při vši dobré vůli přecetných křesťanů je tak málo světců.

Snaha o dokonalost vyžaduje mnoho trpělivosti. Dobrá vůle musí mít čas. I zde je nám Kristus Pán vzácným příkladem. Třicet let žil v tichém domku nazaretském. Již v dvanácti letech mohl začít veřejně působit. Měl k tomu dosti vědomostí. *Všichni, kteří ho slyšeli, žasli nad rozumností a odpověďmi jeho.*⁶ *Ale on se s nimi odebral do Nazareta a byl jim poddán. A prospíval moudrostí a věkem a milostí u Boha i u lidí.*⁷ Čekal trpělivě, až i jako člověk byl zralý pro veřejnou činnost. Co v těch třiceti letech činil pro svou vlastní duši, tím i nejúčinněji pracoval o duších svěřených. *Posvěcují sebe sama za ně.*⁸ Tak mohl mluvit v svém skrytém životě.

Základním a nejúčinnějším prostředkem duchovní správy je svatost knězova. Apoštol musí plně pojmouti světlo života, aby je mohl kolem sebe šířit v celé harmonické náplni. Musí jím být proniknut do morku, aby je mohl se všemi, i nejjemnějšími odstíny dávat vždy vhodně duším v nejrozmanitějších potřebách. Apoštolské působení je vysvědčení svatosti. Je to časné ovoce svatosti a jeho sí-

mě pro věčnost. V apoštolském působení začíná svatost až do věčnosti nejmocnější a nejpůsobivější ozvěnou. Apoštol nemusí dělat nic jiného než dát se uvádět v pohyb tím, který v něm sídlí tak plně a dokonale, aby se mohl dávat také jiným.⁹ Každá trpělivá příprava jest již také konečná práce. Čím větší kořen, tím silnější kmen, tím mohutnější koruna stromu.

Ani u apoštolů Ježíš nekvapil. Nic nelámal přes koleno. Netoužil po tom, aby byl uznáván za tak slavného mistra a představeného, že již v jednom roce noviciátu z nich něco udělal. Tři léta byli apoštolé v nejlepší škole, slyšeli skoro všechna naučení a kázání božského Učitele, a přece výsledek nebyl nijak skvělý. Táž slova, kterými musil Kristus Pán apoštolý kárat na počátku, - *Také vy jste ještě nechápaví?*¹⁰ - mohl říci i na konci své veřejné činnosti. Hádali se ještě jako malé děti o první místa, byli žárliví a malicherní.¹¹ Nechápali Mistra a netušili ani jeho velké životní poslání, význam jeho utrpení a smrti; ani kníže apoštolů ho nechápal. Když jednoho dne jim Pán řekl, že bude trpěti, pokoušel se Petr vymluviti mu takové myšlenky, takže Mistr, jindy tak laskavý, byl nucen říci mu ostrou výtku: *Jdi mi s očí, satane, neboť nemáš na zřeteli věci Božích, nýbrž lidské.*¹² Před samým nanebevstoupením projeví ještě jednou své nejvroucnější přání: *Pane, v tomto-li čase obnovíš království pro Izraelity?*¹³ V duchu se již

viděli na trůnech po jeho pravici a levici. Každý si již vymínil místo.¹⁴ Kristus snášel apoštoly jako dobrý představený. Byla to pro něho nemalá oběť, že ani u svých nejbližších nenacházel porozumění a nemohl s nikým mluvit o nekonečném bohatství svého srdce, tak přeplněného, že toužilo se svěřiti. Jak asi toužil po nočním tichu, kdy mohl spěchat k Otci, býti s ním o samotě a vylíti mu své přetékaající srdce! Ježíš mezi apoštoly trpěl, ale snášel je a nikterak zázračně nezasáhl, aby urychlil přirozený vývoj jejich vnitřního života.

Příroda má čas; nečiní skoků, neukvapuje se, není překotná. Tento přírodní zákon platí všeobecně i v říši milosti. Po setbě není hned žeň. *Plyne noc za nocí, den za dnem a sítě vzchází a vzrůstá*¹⁵ a trvá dlouho, než dozraje. Někdy se sklizně vůbec ani nedočkáme. *Jiný jest, kdo rozsévá a jiný, kdo žne.*¹⁶ Jako příroda tak ani život nadpřirozený nečiní skoků. Jedno sv. přijímání nemůže hned udělati z člověka velkého světce. Ano, kdybychom se hodně připravili! Ale abychom se hodně připravili, musíme bychom býti již světci. Sv. přijímání je sítě a každé sítě musí míti čas k vývoji. Proto v mládí ani při velké snaze není té zralosti jako v stáří. Ovšem možno *v krátku vyplnit časy mnohé.*¹⁷ Mladý, snaživý člověk může býti v málo letech dál než jiný šedivý, který svých 80 let prožil jen na prázdno. *Nad starce jsem se stal rozumnějším, ježto rozkazů tvých vyhledávám.*¹⁸ Ale celkem platí: Ke zrání a posvěcování je tře-

ba času. Proto dlouhý život je velkým darem Božím. *Nuže, bratři, vytrvejte trpělivě... Hle, rolník očekává drahocenného plodu zemského, jsa trpěliv, až obdrží (plod) raný i pozdní. Trpěliví buďte i vy, bratři.*¹⁹

Vytrvalostí svou získáte duše své. Kolik lidí má nejlepší vůli! Ale hned s počátku vystupují na horu příliš chvatně - jako lidé z rovin - a za chvíli jsou se silami u konce. Domnívají se, že za několik hodin budou nahore. Mnohé hory nevypadají zdola tak vysoké jako s polovice úbočí, kde teprve vidíme, co nás ještě čeká. A tu mnozí lidé pozbývají myslí a skládají zbraň, vracejí se a kráčejí dále po široké, pohodlné cestě nížinou. Zaujali hned na počátku nesprávný postoj. V jednom roce, od jednéh exercicií do druhých, nemohu dosíci dokonalosti. Buďme si vědomi: Je třeba k tomu nejen jednoho roku, dvou let, desíti let usilovné práce, nýbrž celého života až do posledního dechu. Na tomto světě není naprosté dokonalosti, nýbrž jen snaha o dokonalost. Dílo našeho posvěcení není práce na získání pense: Když pracuji jistý počet let, mám právo na pensí a potom mohu žít z ní a z úspor. Nikoli, musíme stále a vytrvale pracovat o svém posvěcení. Musíme se vytrvale a usilovně snažit výš, ustavičně se snažit, abychom v každém okamžiku plnili vůli Boží. Naše snažení nemá konce. Bůh žije v nekonečné dáli. Když jsem již třicet let na cestě k němu, jsem přece od něho ještě nekonečně daleko, a kdybych se ještě šedesát let namá-

hal, přece se mi nepodaří překlenouti propast mezi Bohem a mnou. Bůh vždy zůstane v nekonečné dáli. Zde je zase protiklad: Čím víc se Bohu blížím, tím dále se mi zdá. Čím víc se nasycujeme, tím větší hlad máme. Sírach praví: *Kdo mě jedí, budou lačnět, a kdo mě pije, budou dále žíznit.*²⁰ Čím víc Boha nacházíme, tím víc jej hledáme. Čím větší radost, tím větší i utrpení. Ano, má radost jest mi utrpením a mé utrpení jest mi radostí.

Vytrvalostí svou získáte duše své. Potřebujeme k tomu celý život. Duše nemá prázdnin. Každý den, každá hodina, každá minuta je pracovní doba v službě Boží. Tu není dispensí ani výjimek za žádných okolností. Ne-ní tu prázdnin, ale ani to není práce na akord. Práce ze vší síly, ale ne z posledních sil. Zahradu mohu rozumně zrytí za tři dni, ale mohu také přepínati a zrytí ji za půldruhého dne. Práce je hotova, ale i já jsem hotov a tak vyčerpán, že musím týden odpočívat. Získalo se tím chvatem? Mám na to celý život. Chvatem a spěchem nenajdeme Boha. Nerozumným úsilím ho nedostihneme. Kdo přepíná, musí brzo uznat, že již nemůže, a slovo „nemožnost“ zde býti nesmí. Musíme ke všemu říkati ano: k radosti i k žalosti, k zotavení i k únavě, k životu i k smrti.

Ve snaze o dokonalost nás čekají četné zkoušky trpělivosti. Poruchy a závady v nás jsou velké, četné a mocné, hluboce zakoře-něné, takže není snadno se jich zbavit. *Cit a*

*smýšlení lidského srdce se kloní od mládí k zlému.*²¹ *Vím totiž, že ve mně, totiž v mém těle, nepřebývá dobré.*²² Moc zla, náklonnost ke hříchu, zděděná i nabytá, těžce na nás doléhá. Naše duše s neuhasitelnou tesknou po výšinách, po světle, po svobodě, po Bohu, je tíží těla přitlačena k zemi. Břímě časem polevuje, ale odložití je úplně nelze, až na smrtelném loži. Jsme stále stejní. Naše přirozenost se nemůže změnit. Přirozené chyby a slabosti nám zůstanou. Možno je ovládati, ořezávat, ale nelze jich vytrhnouti s kořenem jako plevel. Sv. František Saleský měl hněvivý temperament i v stáří, ale naučil se ovládati jej tak, že nikdo v jeho okolí nic z toho nepostřehoval.

Mnoho lidí si stěžuje, že zpovídání není nic platné, poněvadž se nelepšime, stále se vyskytují tytéž hříchy. Ale nelze nic jiného čekat. Polepšení nezáleží v tom, že se každý týden zpovídáme z jiných hříchů, že máme hříchů méně na počet, nýbrž - lze-li tak říci - že hříchy se zmenšují. Příklad: Snadno se dozlobím. Před pěti lety jsem potřeboval den, abych se uklidnil. Dnes mám zlost pro touž příčinu ani ne hodinu; později nad ní musím zvítězit za několik minut. Sklon k zlosti je v mé přirozenosti. Na tom nelze nic měnit; s tím musím počítat. Zlost se vždy znovu hlásí, ale není vždy hříchem, zvláště když zlosti nepovolím, i když dvě až tři hodiny bouří a chtěla by se projevit. Před desíti lety bylo totéž vyznání při zpovědi jako dnes: Zlobil

jsem se z popudlivosti. Vyznání je totéž, ale přece jak velký rozdíl!

*Bojování je život člověka na zemi.*²³ Největším břemenem je naše já. Od něho se nemůžeme osvobodit. Nemůžeme sebe samy strásti. Musíme se smířiti s tím, co jsme, a sobě samým říkati ano. Je to hrozné, že, ač chceme, a to ze všech sil chceme, přece ne a ne dostat se s místa. *Chtění jest při mně, konání dobra však nikoliv; vždyť nečiním to dobré, které chci, nýbrž konám to zlé, kterého nechci... Ale vidím jiný zákon v údech svých, který bojuje proti zákonu mysli mé a jímá mě pod zákon hříchů, jenž jest v údech mých.*²⁴ Tu velkou propast cítí každý, kdo na sebe dává pozor. Cítíme ji tím větší, hlubší, širší, ano bezednou, čím více se snažíme, čím energičtěji chceme, čím více se blížíme k Bohu. Chtít, ale nemoci být dobrým, je největší trápení lidského srdce. Tu se člověk téměř hroutí v duševní bolesti a sténá: *Já nešťastný člověk! Kdo mě vysvobodí z těla smrti této?*²⁵

Nejvíce snášíme od sebe samých. Kdo se trápí víc pro cizí nedokonalosti než pro své, ten ještě daleko v dokonalosti nepokročil. Ať jsme počátečníci anebo pokročilí, na začátku nebo na konci, bojujeme-li proti těžkým hříchům nebo proti polodobrovolným všedním chybám: snažíme-li se poctivě a chceme-li prospívat, snášíme mnoho od sebe samých. Nemůžeme provést, oč se chceme a musíme snažiti, ani to nemůžeme tak, jak bychom chtěli. Člověk chce, chce z celé duše, ze vši

síly. Ale sotvaže udělá předsevzetí, ještě jeho vroucnost ani neochladla, již stojí zase u hromádky střepin. A tu stojí a nařiká a je zklamán, pýcha je dotčena: Jak jen se mi to mohlo přihodit! Malomyslně skládá zbraň. Takový smutek je velmi neužitečný, neplodný! - Dítě běží přes cestu, klopýtne, spadne. Zůstane ležet a čeká, až mu voda šaty promočí a zničí? ... Kdepak, vyskočí a běží dál. Či ne? A my... zůstáváme ležet. Zhřešit by nebylo samo o sobě ještě tak zlé, ačkoli hřích je největší zlo; nejhorší je: v hříchu setrvati, z jednotlivých pádů učiniti trvalý stav. Není ještě největší neštěstí, že do hříchu padneš, když z něho hned povstaneš, duši zas uvedeš do pořádku, běžíš dále a pokud možno dohoníš, cos zameškal. Kdo vystupuje po žebříku a zlomí příčel, rychle překročí dva až tři příčle, aby se co nejdříve dostal z nebezpečného pásma. Opozdí se o jednu mezeru, aby zdvojenou námahou postoupil o dvě mezery výše.

Musíme říci ano i k svým hříšným sklonům a chybám. Provedli jsme hloupost, na tom nelze nic změnit. Nyní jde o to, jak vše rychle napravit: dokonalou lítostí, úkonem pokory, lásky, brzkou zpovědí, a pak zas rychle kupředu, jako by se nic nebylo stalo. Kdo se již nediví, že se dopouští chyb, kdo rychle udělá pořádek a jde dál, ten rychle postupuje. Mnozí lidé považují skleslé ustrnutí a bědování ještě za ctnost. Zlý duch v podobě anděla světla.²⁶ Nutně se musím naučit souhlasit i se svou křehkostí.

Naše slabosti jsou nám nezbytné. Abychom dosáhli dokonalosti, musíme sestoupiti hluboko do své bídy, nicoty, do své ubohosti, neboť *síla v slabosti se zdokonaluje.*²⁷ Kdo se domnívá, že sám něco dokáže, nedosáhne nikdy dokonalosti. Musíme býti bezmocní jako děti. Jen maličkým se Bůh zjevuje. Víme, že se musíme státi maličkými,²⁸ víme také, že sami ze sebe nic nemůžeme. Ale tím věděním není vlastně ještě nic dosaženo. Až na dno své nicoty se nemůžeme sami ponořiti. Sami si můžeme pokoru osvojiti jen k jisté mezi. Poslední kousek cesty musíme kráčet utrpením. Největší výšiny a hlubiny ctnosti, posledního harmonického vyrovnání můžeme dosáhnouti jen tím, že vytrvale snášíme sebe samy. Kdo je přesvědčen o své neschopnosti? Řekneš: Já. Ale neříkáš svým jednáním pravý opak? Nejsi ustavičně pohotově, neudáváš sám vždy tón, neurčuješ si cestu i dobu? Chceš říkati „ano, Otče“, ale přece jednáš podle své vůle. *Vždyť nekonám to, co chci.*²⁹ Víme to, a přece podle toho nejednáme. I bezděčně hledíme vždy provéstí svou. Nezbyvá, než abychom zmoudřeli škodou. Naše nemožnost se nám musí státi zážitkem, musíme si ji zkušeností ustavičně uvědomovati, tisíc a tisíckrát. Ale kolik lidí nezmodří ani vlastní škodou! Klesati není zlá věc, ano je to nutné, abychom z toho zmoudřeli. K vrcholu dokonalosti není jiné cesty než propastí vlastní nicoty. Musíme vypítí až na dno kalich své nemožnosti.

Pramenem nejednoho zklamání je, že od sebe očekáváme najednou příliš mnoho. Nemáme o sobě myslet více, než sluší mysliti.³⁰ Máme o sobě smýšlet skromně. I v tom musíme býti střízliví.³¹ Dokonalé myšlení, mluvení, jednání není na počátku, nýbrž na konci cesty. Nemůžeme sklízeti hned na jaře. V tom si mnohdy křivdíme a mladým lidem se často křivdíva od starších a od představených. Od dítěte v druhém školním roce nemůžeme žádati takovou slohovou úlohu jako od sextána. Nikdo nemůže dávat víc, než má. *S trní nemožno sbírat hrozny ani s bodláčí ftky.*³² I když jsem ještě nedokonalý, může se mi příležitostně podařit dokonalý úkon lásky zralého člověka, ale trvale se udržet v tom stavu nedovedu. Slunce vysílá planoucí ohnivě snopy někdy statisíce kilometrů do vesmíru, ale jen nakrátko: pak se zase vrací do své původní činnosti. Nemůžeme trvale žít a jednati nad svůj stav. To vede k úpadku, ke konkursu. Je nerozumné žádat od začátečníků výkony dokonalé. *Jestli kdo neklesá ve slově, je to muž dokonalý.*³³ Dokonale miluje a dokonale na sebe zapomíná jen člověk dokonalý. Buďme s mladými trpěliví! Jen vytrvalou trpělivostí sami s sebou a s jinými získáme své duše.

Nejkrásnější a nejprostší je nechat se vésti, o nic jiného se nestarat. Nehloubejme o svých chybách a ctnostech, ale učiňme si pevné předsevzetí: Každý okamžik příjmu z otcovské ruky Boží tak, jak mi jej Bůh posílá. Využítkuji

ho, jak nejlépe dovedu, a nechám se od Boha vésti od okamžiku k okamžiku. A kdybychom se snad někdy zapomněli a řekli ne, nenechme svůj hřích nebo chybu přimrznout, zkostnatět, nýbrž střesme ji se sebe a jděme zase dál, jako by se nic nebylo stalo. Příštím okamžiku řekněme zase „ano, Otče!“ Veď mě v své pravdě a poučuj mě,⁸⁴ a přinesu užitek v trpělivosti.⁸⁵

MUSÍME S KRISTEM TRPĚTI, ABYCHOM S NÍM BYLI OSLAVENI *Řím. 8, 17.*

My lidé očekáváme příliš mnoho od sebe samých, od jiných a také příliš mnoho od života. Doufáme, čekáme na budoucí štěstí, na lepší, krásnější dny. Každého roku si přejeme šťastný nový rok, jako by nový rok mohl být jiný, šťastnější než předcházející. Příliš mnoho si slibujeme od pozemského života — ani zde nezaujímáme správný postoj —, proto také tolik lidí ztroskotává o svůj „osud“. Očekávají od života, čeho vůbec nemůže poskytnout. Všichni více méně vědomě nebo nevědomě hledají vchod do ztraceného ráje. Ale kde Bůh zavřel, tam nikdo neotevře.

Musíme oběma nohama státi na pevné půdě skutečnosti a pojímati život tak, jak je, a nezastírat si před skutečností oči.

*Bojování je život člověka na zemi.*¹ Od pádu prvních rodičů podléhají lidé strohému zákonu namáhavé práce a ustavičného trápení². Ten zákon nemá výjimek. Všichni, ať Bohu slouží nebo se ho zřekli, musejí nésti břemena povolání, všichni jednou, dříve nebo později, trpce zakusí, jak se pozemská

rozkoš rozplývá v nic. - I hříšníci musejí trpěti velké, ano největší těžkosti. Nenacházejí štěstí, které jim svět slibuje. Kdyby k velkému životnímu trápení, kterému se nikdo nevyhne, připojili trochu obětí, kterých vyžaduje služba Boží, dostalo by se jim za ten trpký úděl jako dítkám Božím blažené věčnosti.

Život je trápení. To pocítovali již pohané. Člověka, který snadno přišel k štěstí, se báli. Pokládali jej za nepřítele bohů a prchali před ním. V křesťanství tomu není jinak: *Běda vám, bohatým, neboť již máte potěšení své! Běda vám, kteří jste nasyceni, neboť budete lačněti. Běda vám, kteří se smějete nyní, neboť budete kvíliti a plakati. Běda, když budou o vás dobře mluviti všichni lidé, neboť taktéž činívali prorokům nepravým otcové jejich.*³ Běda nám, řekne-li nám Soudce při posledním soudu: *Vzali jste odplatu svou.*⁴

Život je trápení. Na to nesmíme zapomenuti. Nedivme se, když přijdou kříže; musili bychom se divit, kdybychom křížů neměli. Kříž nás nesmí překvapit. Kříž očekávejme; přijde-li, bude již jen poloviční. Musíme souhlasit s každým okamžikem, i když přináší kříž a utrpení.

Zase pohledme na Mistra. Nikdy nehledal sebe, nikdy nemyslíl na své pohodlí, na své výhody, na své blaho, nikdy se nesnažil získat čest, chválu, přízeň lidskou. *Mistře, víme, že jsi pravdomluvný a cestě Boží vpravdě učíš a nedbáš na nikoho, neboť nehledíš na osobu lidskou.*⁵ Ježíš kráčel cestou od Otce

mu vykázanou bez ohledu na svou osobu. Byla to cesta křížová. Musil mnoho trpěti.⁶ *Zdali nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?*⁷ Jakožto druhá božská osoba nikdy neopustil nebe. Otec byl s ním.⁸ On je jedno s ním.⁹ Ale pro svou přijatou lidskou přirozenost musil nebe teprve získati. Bůh je spravedlivý. Nikomu nemůže nebe darovati. Každý si ho musí zasloužiti. *Odplatí každému podle skutků jeho.*¹⁰ Kdo může změřiti hloubku utrpení Boha člověka? Jenom ten, kdo může chápati vznešenost jeho vítězství. *To však, že vystoupil, co je to, leč že (dříve) také sestoupil na dolní části země? Ten, jenž sestoupil, ten právě jest to, jenž také vystoupil nade všechny nebesa.*¹¹ *Otče, oslav Syna svého. Já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je učinil. A nyní oslav mě ty, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe, prve nežli svět byl.*¹²

Také každý z nás musí vyřešit svůj úkol, a to v utrpení a v oběti, aby mohl vejíti do slávy, která je mu připravena od stvoření světa.¹³ Pro nás není jiného měřítko, než měl Ježíš Kristus. Není pro nás jiného zákona svatosti. Jen co ze své osoby obětujeme, to se nám vrátí proměněno. *Není služebník větší nad pána svého,*¹⁴ *jestliže mne pronásledovali, i vás budou pronásledovati.*¹⁵ *Budete v nenávisti u všech národů pro jméno mé.*¹⁶ *Na světě budeme míti soužení.*¹⁷ *Budou vás vydávati soudům, i před vladaře a krále budete voděni,*¹⁸ *neboť se budou domnívati, že*

tím Bohu slouží.¹⁹ A když nás zvenčí kříž ušetří, budeme mít kříž vnitřní. Chce-li kdo za mnou přijít, zapře sebe sama, vezmi každý den kříž svůj a následuj mne.²⁰ Musíme přejít takřka k svým nepřátelům a bojovat proti sobě.

Utrpení je téměř naším povoláním. To zajiště je milost, jestli někdo ze svědomitosti k Bohu snáší útrapy, trpě spravedlivě. Neboť jaká je to sláva, jestliže prohřešující se rány snášíte? Ale jestli dobře činíte trpíte a snášíte, to jest milost u Boha. Neboť k tomu jste povoláni, ježto i Kristus trpěl za vás, zůstává vám příklad, abyste následovali šlépějí jeho. On hříchu neučinil, aniž se našla lest v ústech jeho; když mu spílali, nespílal v odvetu; když trpěl, nehrozil, nýbrž odevzdával (se) tomu, jenž soudí spravedlivě.²¹ Jak mluví sv. Petr tak i sv. Pavel: Všichni, kteří chtějí pobožně žít v Kristu Ježíši, budou pronásledováni.²² Vždyť sami víte, že jste k tomu určeni.²³ Koho Bůh miluje, toho kárá.²⁴ Sv. Pavel mluví ze zkušenosti: Jsme souženi v každé příčině, býváme v nesnázích, pronásledováni, (na zem) poráženi; povždy nosíme mrtvení Ježíše na svém těle, ... jsme vydáváni na smrt pro Ježíše.²⁵ Jsme v souženích, v nesnázích, v úzkostech, v námahách, v bděních, v postech.²⁶ V pracích jsem býval přehojně, ve vězeních přehojně, v ranách nad míru, v nebezpečnosti smrti častokrát.²⁷ Nediňte se tomu soužení, ... jako by se vám přiházelo něco nového.²⁸

Kristus nás, když jsme byli mrtví, oživil spolu s sebou; on smazal úpis, který proti nám svědčil, přibiv jej na kříž.²⁹ Kristus nás vykoupil, to znamená: svým utrpením odňal ďáblu právo na svět a nám uvolnil cestu k nebi. Ale tou cestou musíme jít sami a bohužel vede k nebi jen jedna cesta, úzká cesta křížová. Každý musí na svém těle vyplňovat, co zůstává z útrap Kristových pro jeho tělo, kterým jest Církev.³⁰

Kristus nás svým utrpením a smrtí vykoupil a své lidské přirozenosti zasloužil nebe. Pro oslavenou lidskou přirozenost Páně jest utrpení dokončeno, vždyť víme, že *Kristus, vstav z mrtvých, již neumírá.³¹* Ale Krista dal Otec nade všecko Církvi, která jest tělem jeho.³² A zrození mystického těla Kristova (výraz mystické tělo Kristovo vyjadřuje nejvroucnější spojení pokřtěných v milosti a v lásce s Kristem v Církvi, jejíž hlavou je Kristus a údy jsou pokřtění) není ještě dokončeno. Ukončeno bude, až poslednímu člověku bude udělena naposled posvěcující milost v svátosti křtu nebo pokání nebo dokonalou lítostí. Narození Kristovo trvá. Jsou ustavičné vánoce. I utrpení Kristovo trvá. Každý z nás je nějakým údem na těle Kristově.³³ Každý z nás musí na svém místě svým působením a utrpením přispívat k výstavbě mystického těla Kristova.³⁴ Každý musí spolupůsobit, aby také mystické tělo Kristovo doznělo *v muže dospělého v míru věku plnosti Kristovy.³⁵* Utrpení mystického těla Kristova se ukončí, až posled-

ní věřící zavře oči. Je ustavičně Velký pátek. Jeden úd mystického těla umírá, a na jiném místě mystického těla se opakuje, co se stalo s jeho Hlavou za jitra velikonočního a při nanebevstoupení. Tak jsou stále vánoce, Velký pátek, velikonoce a Nanebevstoupení. Žijeme životem Kristovým, jsmeť duch z jeho Ducha, tělo z jeho těla, kosti z jeho kostí.³⁶ Jsme Kristus: všichni dohromady a každý zvlášť. Jako je duše celá v celém těle a celá v každém jeho údu, tak žije Kristus celý v celé Církvi a celý v každém údu Církve. *Žiji pak již nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus.*³⁷ A až bude život a utrpení Kristovo u konce, až Církev dozraje v mužný věk Kristův, pak Církev jakožto úplně dokonalý obraz Boha-člověka *bez poskvrny a bez vrásky*³⁸ *odloží všechno pomíjející a oblékne nesmrtelnost.*³⁹ *Jako nevěsta ozdobená pro muže svého sestoupí do svatého města, nového Jerusalema.*⁴⁰

Musíme s Kristem trpěti, poněvadž ke Kristu náležíme. Musíme s Kristem trpěti, poněvadž s Kristem budeme oslaveni. Bůh je spravedlivý. Čím více s Kristem trpíme, tím více budeme s Kristem oslaveni. Čím podobnějšími jsme mu v utrpení, tím podobnější mu budeme i v slávě. *Každou ratolest, která nese ovoce, očistí, aby nesla více ovoce.*⁴¹ *Majíce účast v utrpeních Kristových radujte se, abyste také při zjevu slávy jeho se zaradovali s plesáním.*⁴² Není větší cti, větší milosti, než směti trpět s Kristem. My však to tak těžce

chápe me a utrpení tak rádi zamítáme! *Trpě-li kdo jako křesťan, nestyd' se, nýbrž spíše oslavuj Boha v tom jméně.*⁴³ Bohatým a sytým volá Kristus „běda!“⁴⁴ Lkající a ty, kteří trpí protivností, blahoslaví; neboť jejich odplata hojná je v nebesích.⁴⁵ *Myslím, že utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás.*⁴⁶

*Čas je krátký,*⁴⁷ proto musím činiti skutky toho, jenž mě poslal, pokud jest den.⁴⁸ Trpěti musí každý buď v tomto nebo v onom životě. Někdy je Velký pátek, jindy velikonoce. Jak mnohý člověk by rád již zde trvale slavil velikonoce a na onom světě zase! My půjdeme těch pár dní života s Kristem Pánem cestou velkopáteční, abychom směli míti účast v jeho věčném velikonočním štěstí. I když zde kráčíme křížovou cestou, jsme přece ještě šťastnější a spokojenější než ti, jimž slovo o kříži Kristově jest pošetilostí.⁴⁹ Oni těžce snášejí kříže a utrpení, které pro ně nemají smyslu a jsou jim jen mučením. Utrpení bez naděje je nejhorší věc na světě, je to počátek pekla. My však, neseme-li kříž s Kristem, žijeme i při utrpení již v předsíni nebe. *Naše vlast je v nebesích.*⁵⁰ Proto nás nic nemůže od lásky Kristovy odloučiti: *soužení ani úzkost, ani hlad, ani nahota, nebezpečnost, pronásledování ani meč, ani smrt ani život, ani andělé ani knížata, ani mocnost, ani věci přítomné ani budoucí, ani síla ani výška, ani hloubka, ani které stvoření jiné.*⁵¹ Žijeme smutni, ale vždy veselí, chudí, a přece mno-

hé obohacujeme; nic nemáme, a přece všemi věcmi vládneme.⁵² Jsem naplněn útechou, překypuji radostí při všem soužení.⁵³

*Musíme s Kristem trpěti, abychom s ním i oslaveni byli.⁵⁴ Mohli bychom sice býti zachráněni i bez většího utrpení. Máme k dispozici svátosti a jiné prostředky milosti. Ale jen málo duší se dá přivábiti božskou láskou, jen málo jich poslouchá tichého hlasu milosti. Ani bázní nás Bůh někdy nemůže získati. Ani nekonečná muka pekelná, ač si nelze mysliti nic hroznějšího, nemohou někdy odvrátiti člověka od hříchu. Pije přece hříchy jako vodu.⁵⁵ Co jiného zbývá Boží lásce a Božímu milosrdenství než „osmá svátost“ utrpení. Utrpení a bída jsou velcí Boží kazatelé. Přivedly k Bohu víc duší než snad všichni kněží a kazatelé na světě dohromady. Utrpení je velký prostředek milosti. Je přece ještě tisíckrát lepší pozbyti ruky nebo oka než býti uvrženu do věčného ohně.⁵⁶ Bůh tomu není vinen, že někteří lidé jen takovou „operací“ mohou býti zachráněni. A není to konečně lepší přijíti do nebe *chromému nebo bezrukému*⁵⁷ než tam vůbec nepřijít?*

Prorok Eliáš prožil pronásledování a zajeť. Zbyl již on jediný z proroků. Unaven životem a skoro zoufalý ulehl pod jalovec a žádal si zemřít; Boží příkaz a povolání se mu staly nesnesitelným břemenem. A přece musil na rozkaz andělův zase vstáti a putovati čtyřicet dní a nocí. A odměna? Nevyvážila

stokrát všechny oběti? Eliáš přišel k hoře Boží a směl mluvit s Pánem.⁵⁸

Před damašskými branami se zhroutil zuřivý pronásledovatel křesťanů Šavel. A kdyby jej nebyl v té hodině Bůh ranil slepotou, nikdy by se z něho nebyl stal Pavel. Přijatá milost obrácení by nebyla uzrála. Byl by dál bouřil. Jeho pýcha by nebyla snesla pokořující ústup. Lidské ohledy před jeho družinou, před lidem a před úřady by ho nebyly přivedly k obrácení. Tak však byl milostí donucen. Musil se podati chtě nechtě. *Tvrdé ti bude proti ostnu kopati.*⁵⁹ Pán mu dal čas na rozmyšlenou. Temnota kolem něho přivedla klid do jeho nitra a otevřela jeho duši jasnému světlu milosti.

Kdyby nebylo utrpení, neměli bychom sv. Lidviny, sv. Ignáce. Kdyby byl Pán Ježíš vyslyšel hned první prosby Lazarových sester, byly by místo vzkříšení z mrtvých zažily jen uzdravení nemocného. Kristus váhá, Lazar umírá. *Jiným pomohl,*⁶⁰ lidem ulice; *všechny je uzdravil*⁶¹ — a přítele nechává na holičkách. To byla pro sestry těžká zkouška. Ale měly napřed uzrání pro větší milost a pro větší zázrak, neboť *koho Pán miluje, toho tresce.*⁶² Jeho láska a spravedlnost nám musí utrpení nabídnout, ano často vnutit, protože bychom je dobrovolně nepřijali. Pán sám nás musí vzít do školy utrpení, zvláště když má s námi velké úmysly, chce-li nám prokázat velké milosti. My sami se dovedeme přivést na smrt jen k jistému stupni, dál to nedo-

kážeme. Pud sebezáchovy vzhledem k vnitřním hodnotám je ještě silnější, houževnatější a živější než vzhledem k hodnotám vnějším; proto zde musí zasáhnouti sám Bůh. *V celé zemi — praví Hospodin — dvě třetiny budou v ní rozptýleny a zhynou, ale jedna třetina v ní zbude. Tu třetí část provedu ohněm a pálení je budu, jako bývá páleno stříbro, a vyzkouším je, jako bývá zkoušeno zlato.*⁶³ *Obrátím ruku svou na tebe, vypálím dočista trusku tvou, vyloučím všechno tvé olovo.*⁶⁴ *Víme však, že těm, kteří milují Boha, všechny věci pomáhají k dobrému;*⁶⁵ všechny věci, také utrpení. Proto s ním musíme naprosto souhlasit.

I utrpení a právě utrpení přichází od dobrého, laskavého Boha, našeho Otce, jenž nás skoro víc miluje než svého jediného Syna. *On jej za nás za všechny vydal.*⁶⁶ Kdybychom mu nebyli ničím, nebyl by v své nejvyšší moudrosti za nás dal tak velkou výkupnou cenu.⁶⁷ Čím víc nás miluje, tím víc utrpení nám posílá, ačkoli to nyní neuznáváme, snad ani uznati nedovedeme. Tak aspoň tomu věřme. Ježíši, věřím, že mě miluješ. *Pane, přidej mi vltvy.*⁶⁸ Věřme v lásku Boží k nám. On na nás nezapomíná, ačkoli se nám to někdy zdá. Často nás nechá trpěti *celou noc* a přijde k nám až o *čtvrté hlídce noční*,⁶⁹ někdy až docela ráno.⁷⁰ On na nás vůbec nemůže zapomenouti. Ať by žilo na světě sto miliard nebo jen deset lidí: z miliard žádný by neměl Boha méně a z desítky nikdo více. Bůh je každému celý

Bůh. Nemohl by o mne lépe pečovat, než teď se o mne stará, ani kdybych byl na světě samojediný. Ale nestaral by se o mne méně, ani kdyby žilo na světě o tisíc miliard lidí více.

Nesme své utrpení tiše. Nikdo o něm nemá vědět, nikdo tím nemá trpět. Lidé nás mohou trochu potěšit, ale účinně pomoci nám nemohou; to může jedině Bůh. On ví, že trpíme. *Znám tvé soužení a tvou chudobu.*⁷¹ Ale jako Ježíš smíme i my jít k Otci a postesknouti si mu; můžeme si u něho vylít srdce. *Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?*⁷² I když se mi zdá, že jsi ode mne daleko, přece jsi mi na blízku a v kříži nejbliže. *Blízko je Hospodin těm, jimž puká srdce, a lidem zdrceného ducha pomáhá.*⁷³

Pamatujme jen na přítomný okamžik. Jen přítomnému bolestnému okamžiku říkejme „ano, Otče!“ To stačí. Nemusíme si dělat starosti; ke každému kříži přikládá Bůh i milost a sílu, abychom jej unesli. Důvěřujme v Boha. *On je věrný; ten nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete (snést), nýbrž s pokušením učiní také úspěch, abyste (je) mohli snést.*⁷⁴ *Všecko mohu v tom, jenž mě posiluje.*⁷⁵ *Způsoblost naše je z Boha.*⁷⁶

Není třeba radosti se vyhýbat ani utrpení vyhledávat. Potká nás to, co nám Bůh posílá a co pro nás vyhlédl. Kristus Pán pravil: *Jho mé je sladké a břímě mé je lehké.*⁷⁷ Mluví o jhu a břemení, tedy o něčem, co tlačí a tíží, a přece praví, že to není tvrdé ani těžké, nýbrž naopak; sladké a lehké. Přízvuk je na

slově mé: *mé jho*, *mé břímě*. Když se lidé pod křížem hroutí, tak jistě jen pod křížem, který si připravili sami, tedy pod *svým* křížem. K takovým křížům si nemůžeme dělat právo na Boží milost a pomoc. Nemůžeme Boha přinutit a zavázat, aby za námi chodil našimi bludnými cestami a zátočinami. Pod svými kříži padáme a to je dobré; jinak bychom zabloudili ještě víc. Je dobré, že se tu hroutíme a že se musíme vrátit na hlavní cestu, až na místo, kde jsme od Krista odbočili a k své škodě šli za svou vůlí. Musíme zachovat velký vnitřní klid, abychom ani na okamžik nepropásli vnitřní vedení Ježíšovo. Na všech pozemských cestách jsou nesčetné kříže, jak na cestách hříchu, tak na cestách milosti. Jen na jedné z těch nesčetných cest nacházíme kříže vhodné právě pro nás a milosti k nesení těch křížů. To je tvá cesta. Ty však ji neznáš. Proto se nech krok za krokem vésti.

Mé jho je sladké a mé břímě je lehké. Jeden nespokojený člověk reptal, proč mu Bůh dal právě ten kříž a ne jiný. Měl pak sen. Viděl se v ohromném sále, v kterém bylo všechno utrpení světa v podobě nesčetných křížů. Byl vybídnut, aby si jeden z nich vybral pro své pozemské putování. Hned horlivě měřil, přirovnával, vážil, vybíral. Zkoušel jeden, ale byl mnohem těžší, než se zdál; zkoušel jiný, ale měl hrany příliš ostré. Tak zkoušel a zkoušel. Konečně našel kříž velmi vhodný. Nebyl ani těžký, ani velký, a odhodlal se, že si jej ponechá. Ale když se naň důkladně podíval,

poznal, že je to ten jeho kříž, který mu dal původně Pán Bůh. Vložil jej na sebe a nesl již bez nářku.

Mé jho je sladké a mé břímě je lehké. Je stále ještě Velký pátek. Křížová cesta Krista Pána ještě není skončena. Kristus svůj kříž v tisíci a tisíci částečkách rozhodil po světě a podělil jimi lidi. Každý nese svůj kříž, částečku kříže Páně, která se mu hodí, která mu přísluší, aby za mystické tělo Kristovo vytrpěl částečku bolesti, která je mu přidělena.⁷⁸ Křížová cesta Krista Pána trvá dále; někde na ní, a to buď s Kristem nebo proti němu, stojí každý z nás. U kříže se rozcházejí duchové: ke Kristu nebo od něho. Jdeš s ním jen do zahrady Olivové, a když nastupuje křížovou cestu, utíkáš? Jdeš se sv. Petrem jen na nádvoří, anebo pomáháš Pánu s Veronikou a s Šimonem Cyrenským? Či stojíš s hloučkem věrných až pod křížem? Čím blíže jsme u Krista trpícího, tím blíž i u vítězného. Kříž rozhoduje. *Kdo nenese kříž Páně, není Krista hoden.*⁷⁹ Pane, kéž jsem tebe hoden! Trpěti je velká milost, známka vyvolení, zvláštní přízně. Jen malý hlouček smí býti blízko tebe. Pane, dej, co žádáš, pak žádej, co chceš, praví sv. Augustin.

Souhlasím s utrpením. Pane, posiluj mě. Důvěřuji v tebe. Ty víš, Pane, že utrpení bolí, že se má přirozenost proti němu brání a vzpírá. Víš, že bych kolikrát rád řekl ochotně ano, ale někdy nemohu. Pane, dej mi sílu, pomoz mi se modliti, abych ze zápasu vyšel

vítězně, jak tys vyšel z něho v Getsemanech. Pomoz, aby má slabá přirozenost neovládla mou dobrou, ale často tak slabou vůlí. Dej, ať s tebou mohu říci: *Ano, Otče! Ne má, nýbrž tvá vůle se staň.*⁸⁰

PANE, NAUČ NÁS MODLITI SE *Luk. 11, 1.*

Tato prosba je nutná. *Nevíme totiž, jak bychom se měli modlit, jak jest potřebí.*¹ Odučili jsme se modlit, aspoň správně se modlit. V katolické Církvi se lidé mnoho modlí, ale u některých je to jen činnost rtů, ne činnost srdce. *Lid tento ctí mě jen ústy, kdežto srdce jejich daleko jest ode mne.*² *Někteří nemají (pravé) známosti Boha;*³ proto žijí od Boha daleko. Bůh je nezajímá, mají jiné zájmy. Bůh jest jim Pán tvrdý, který žne, kde nezasil.⁴ *Zdá se jim, že jim činí život těžší a že jen rozkazuje: smíš, nesmíš!*⁵ Bůh jim není *alfou a omegou, počátkem a koncem,*⁶ není jediným a veškerým dobrem jejich života, není stěžejním bodem a střediskem, kolem kterého má kroužit jejich život. Bůh stojí venku, na okraji jejich života. Nevědí, že skutečně *v něm žijeme a se hýbáme a trváme.*⁷ Nechtějí styky s Bohem úplně přerušit: Člověk neví, nebude-li ho ještě někdy potřebovat. Jsou v lidském životě těžkosti, kde lidská pomoc je marná, a tu je člověk rád, když v největší tísní má ještě nějakého Pána Boha, na kterého se může obrátit. - Bůh jest jim jen pomocníkem z nou-

ze, a když se takoví lidé modlí, žádají o jedinou věc: *Pane, buď vůle má!*

Nemodlíváme se tak i my? Jako děti Boží smíme Boha prosit o všechno, jen když si při tom myslíme: *Ne má, nýbrž tvá vůle se staň.*⁸ Prosíváme vždy jen o věci dobré? Nejsme jako děti, které vztahují ruku po věcech lesklých, třpytivých, nápadných, sladkých? Jak uboze bychom na tom kolikrát byli, kdyby nám Bůh vždy hned učinil po vůli! Často bychom zle pochodili. Možná, že jsme kolikrát byli rádi a děkovali mu, že nás nevyslyšel. Radujme se se sv. Terezií, že se smíme modlit: *Pane, buď vůle tvá!*⁹ *Nevíme totiž, zač bychom se měli modlit, jak je potřeba.*¹⁰ Bůh ví, co nám chybí a kde nám to chybí. Ponecháme se mu úplně v modlitbě i v životě, *složíte veškerou svou starost na něj, neboť on má péči o nás.*¹¹ *Hleďte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všechno bude vám přidáno.*¹²

Většina katolíků zná jen modlitbu ústní. Ústní modlitba je však jen nepatrná část, jen předsíň budovy, kterou nazýváme modlitbou. O rozjímavé a vůbec vnitřní modlitbě nemívají lidé ani potuchy. Jsou jako Efesští: *Ani jsme neslyšeli, je-li Duch Svatý.*¹³ Nikdy o tom nic neslyšeli, ani v náboženských hodinách ani na kázáních.

Dnes se mnoho pracuje, víc než kdy jindy. Každý by chtěl reformovat, proměňovat. Ale zvoní se při tom příliš mnoha zvonky. Jeden zkouší pobožnosti tak, druhý onak. Je to dob-

ré. Rozsévá se jistě mnoho dobrého semene. Ale než sejeme, musíme pole dobře zorat a povláčet; půda musí býti k setí dobře připravena. A to nebývá. Škoda dobrého semene. Padá na kamenitou půdu, na ušlapaný chodník, mezi trní; a jen maličko zapadá do půdy připravené. Co slyšíme, musíme v srdci uvažovat a pěstít; jinak símě nevzklíčí. Dobré myšlenky se mají přenášet z vnitřního popudu, ne pod vnějším tlakem.

Katolicismus není třeba oživovat zvenčí. Katolická Církev má všechny síly k životní obnově uvnitř. Rovněž není třeba povznášeti celek najednou. Je třeba pracovati u jednotlivců. Ozdravějí-li jednotlivé údy, ozdraví tím sám sebou i celek. Když podle sv. Terezie se řeholní osoba nemůže státi dokonalou bez rozjímání, jak se bez něho posvěti světská osoba, která nemá ostatních pomůcek řeholních osob? Či se na ni nevztahují slova: *Budte tedy dokonalí, jak i Otec váš nebeský jest?*¹⁴ I světští lidé nutně potřebují rozjímání. *Spravedlivý hyne a není, kdo by uvažoval v svém srdci.*¹⁵ Musíme se zase napřed naučiti modlit, vychovati se na lidi modlitby, na vnitřní duše. Tím připravíme půdu k setbě, a pak se dočkáme i radostných žní.

*Pane, nauč nás modliti se.*¹⁶ Modlitba jest uskutečněné, prožívané náboženství. Modlitba a oběť náležejí k podstatě náboženství, a nazývá-li se oběť činorodou modlitbou, modlitbou proměněnou v čin, je modlitba náboženství. Jisté je, že podle modlitby pozná-

me hloubku a vznešenost nějakého náboženského vyznání a náboženskou hodnotu jednotlivců. Modlitba není jen nějaký náboženský projev, není náboženským uplatněním mého já, modlitba je osvědčením náboženství. Kde není života modlitby, tam není vnitřního života ani dokonalosti. Modlitbou jako dveřmi se vchází do hradu nitra. Snadné cesty k svatosti není. Zápasíme těžce s pokušením, se svým já, s utrpením. Je to těžká lopota. Ale zvítězíme, když naše námaha bude provázena a proniknuta modlitbou. Modleme se, abychom nezeslábli, když Bůh od nás požádá těžké, ano nejtěžší oběti. Jako Jakob budeme s Bohem zápasiti v modlitbě, jen aby nezvítězila naše vůle. *Bud' vůle tvá,*¹⁷ ne má! *Nauč mě činiti tvoji vůli.*¹⁸ Modlitba nás musí trvale udržovati ve spojení s vnitřním zdrojem síly, musíme stále čerpati ze studnice milosti, abychom v boji nepodlehli. *Jednou rukou pracovali a v druhé drželi oštěp.*¹⁹ *Do- kud měl Mojžíš ruce pozvednutý, vítězil Izrael, kdykoli však poněkud ruce spustil, vítězil Amalek.*²⁰ *Bez ustání se modlete.*²¹ *Modlete se v duchu..., každého času.*²² Nebudeme-li se vytrvale modliti, nestane se náš život dokonalou službou Boží, naše dílo každého okamžiku nebude proměněno a bude vykonána jen poloviční práce. Naší modlitbou, naší proměňovací formulí je: „Ano, Otče!“

Činnost bez modlitby nemá požehnání, klíčivosti. Modlitba bez činnosti nemá půdy, nemá dosti osevné plochy. Čin a modlitba, chléb

a slova proměňovací náležejí k sobě. Základní předpoklad každé účinné modlitby, zvláště vnitřní, je život podle vůle Boží. *Miláčkové, máme důvěru v Boha, a začali budeme prositi, obdržíme od něho, ježto zachováváme jeho přikázání.*²³ *Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského.*²⁴ Modlitba je pokus, vybudovati most mezi božským Ty a lidským já, modlitba je spojení krajních pólů, modlitbou se vyrovnává napětí. V dokonalé modlitbě splývá já a Ty v jednotu, v ní se sjednocuje a klidně odpočívá má bytost v Bohu. *Aby i oni v nás jedno byli.*²⁵ Než to dokážeme, musíme se mnoha věcí zříci na sobě i v sobě. Tělesný člověk se musí změnit v člověka duchovního. Ve viditelném i v neviditelném tvorstvu se dosahuje spojení jen při jakési rovnosti, při jisté příbuznosti. Musíme zduchovnět, naše vůle musí splynouti s vůlí Boží v „ano, Otče“. To spojení se uskutečňuje ve vůli, v lásce. Tu se Bůh setkává s člověkem. *Budete-li zachovávat přikázání má, zůstanete v lásce mé, jakož i já jsem zachoval přikázání Otce svého a zůstávám v lásce jeho.*²⁶

*Někteří (mezi vámi) nemají (pravé) známosti Boha,*²⁷ proto nedovedou Boha milovati. V katechismu se učíme: Jsme na světě, abychom Boha poznávali. Nemohu milovati, co neznám. To je základní pravda. Mohu se snažit jen o to, o čem vím, že je to žádoucí. Může člověk z celého srdce a ze vší síly Boha

milovati, vše pro něho podstoupiti a obětovati, vše činiti podle jeho vůle, *odporovati až do krve,*²⁹ má-li jen povrchní poznání Boha? Jaké poznání, taková láska. Naše láska k Bohu je proto tak slabá a mdlá, tak chatrná, že nemáme živého poznání Boha. *Pravíte o něm, že je vaším Bohem, a přece nepoznali jste ho,*²⁰ stěžuje si Pán. *Zná býk hospodáře, i osel (jesle) svého pána; Izrael však mě nezná.*³⁰

Musíme stále Boha studovat, ale to studium je těžké. Pozemské věci možno chápati smysly, možno se jimi sytit, jeví se nám velmi žádoucími jako jablko na stromě uprostřed ráje.³¹ Co nám smysly často vykouzlují! Jak nás přirozenost pudí k stvořeným viditelným věcem! Poněvadž pozemské věci tak dobře poznáváme, proto nás tak velice vábí. Jak mdlé je proti tomu naše poznání Boha! Naše smysly, vchody a příchody každého poznání nechávají nás téměř úplně na holičkách. Jedinou branou je tu sluch. *Kterak uvěří v toho, o kom neslyší? A kterak uslyší bez hlasatele?*³² Jak máme Boha znáti, když jej nestudujeme, když se tak zřídka o něm káže? *Bůh je duch.*³³ Když vezím ještě hluboko ve světských a tělesných věcech, nemohu Boha chápat.³⁴ *Jenom duchovní člověk posuzuje a oceňuje všecko.*³⁵ *Kdo má ducha Kristova, zpytuje všecko, i hlubokosti božské.*³⁶

Ale ještě i při tom je naše poznání Boha pro naši přirozenost příliš duchovní, příliš vznešené. Nic jí neobjasňuje, nemá pro ni makavých hodnot, nic vábivého a podmani-

vého. Duchovní poznání Boha je něco naprosto jiného než smyslové poznání světa. Kromě toho lidé a věci nás neobyčejně k sobě přitahují, takže poněkud chápeme, jak Bůh může být lidem tak velice neznám. Proto se my, obyčejní lidé, nedovedeme delší chvíli modlit bez roztržitosti. Ani při nejlepší vůli se nám to nepodaří. Ano, kdybychom jako sv. Pavel Pána viděli,³⁷ kdybychom jako sv. Jan mohli napsat: *Co bylo od počátku, co jsme slyšeli, co jsme viděli svýma očima, co jsme prohlédli a ruce naše ohmataly, zvěstujeme vám,*³⁸ pak bychom poznávali, že Bůh je vznešenější než všechno stvoření, takže by ani nás již nic nemohlo od něho odloučiti: *ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížata, ani jiné stvoření.*³⁹

Dokonalému poznání Boha překážejí v nás mocní nepřátelé. Musíme se prodírat svými lidskostmi, odpoutávat se od sebe, mírnit a ovládat v sobě všechny ruch a nezřízenou starostlivost, když se blížíme svatyni božské bytosti. A sotva se tuhou prací dostaneme k Bohu, musíme se zas vrátit k životu, a již se zas všechno na nás sype. A při nové modlitbě začíná ta svízelná práce znovu. Proto se tomu, kdo je pánem svého času, doporučí raději souvislá půlhodinka rozjímání než dvě oddělené čtvrt hodinky. V půlhodině se mohu mnohem více prohloubit, ve čtvrt hodinách ztratím mnoho času dvojitým pracovním soustředováním.

Jaké je poznání, takové je milování. Boha

poznávatí je naše první povinnost na světě. Je to přísná povinnost, protože je podkladem prvního a největšího přikázání: *Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého.*⁴⁰ Boha poznáváme víc modlitbou než studiem. Modlitbou se musíme k Bohu propracovávat. To se děje v rozjímání. Rozjímavá modlitba má především rozšířit a prohloubit naše poznání Boha. Proto předmětem rozjímavých knih by měl býti hlavně — neřku-li výhradně — Bůh, nejsvětější Trojice, historický, vítězný a eucharistický Kristus Pán. Pro začátečníky by se doporučely spíše život a utrpení Páně než eucharistický Bůh (božské srdce Páně, Kristus Král). Ježíš Kristus jako prostředník je nám bližší, neboť zde máme hojnost názorů. *Proto, bratři, pozorujte Ježíše.*⁴¹ Užívejme raději méně rozjímavých knih, ale zato důkladných. Vyhledejme si to, co nám nejvíc vyhovuje. Představu o Pánu Ježíši si utvoříme ze sta a tisíce obrazů Ježíše trpícího, vítězného a eucharistického.

Když si najdu předmět rozjímání, setrvám při něm, seznamuji se s ním čím dál tím důvěrněji. Pozoruji jej se všech stran, uvažuji o něm, prohlubuji jej. Musím v tom býti doma. Neprospívá v rozjímání, kdo co chvíle má jinou rozjímavou knihu a jiný předmět rozjímání. Tak bych se nikdy nerozohnil.

Příklad. Představím si Krista Pána trpícího. Setkám se s ním, provázím jej celým utrpením, pomáhám mu, těším jej, s Matkou bolestnou smím býti sám svědkem jeho smrtelné úzko-

sti. Přátelé a učedníci spí. *Tak jste nemohli jediné hodiny bdít se mnou?*⁴² *Či nevidíte Jidáše, kterak nespí, nýbrž pospíchá mě zradit židům?*⁴³ Zůstanu mu věren, nedbaje posměchu a tupení nepřátel. Jednou mu nabízím přátelskou věrnost, jindy dokonalou lítost, pak setrvám mlčky ponořen v rozjímání o jeho mukách po boku bolestné Matky. A on myslí na mne a těší mě na mé křížové cestě.

Nebo rozjímám o Kristu Pánu ukřižovaném. Umírá za mne. Stmívá se. Na Golgotě již není ani človíčka. Na celém světě jsme jen on a já: tváří v tvář. Co mi praví? Co bych mu měl říci? Lítost, soucit, láska a vděčnost mi vloží na rty dosti slov. Tak mohu znovu a znovu týž příběh nebo výjev z utrpení Páně rozbírat a prožívat.

Když delší dobu stále rozjímáme o témž předmětu, seznámíme se s ním tak, že nám kompozice místa nedá mnoho práce a snadno se vmyslíme do Palestiny, Getseman, na Kalvarii. Proto se činnost fantazie a rozumu zkracuje, kdežto práce vůle a modlitba se prodlužuje. Časem budou zbožné pocity méně rozmanité, neboť jeden pocit bude převládati.

Příklad. Ježíš na kříži a já. Některá duše při této úvaze přetéká vděčností za všechno, co Ježíš pro nás učinil. Jiná touží projevit vděčnost skutkem: ochotou k oběti. Opět jiná bude prodlévat u nohou Páně v pocitu hluboké lítosti. Některá duše je snad tak opojena láskou, tak plna vděčností, lítostí, že nemá ani slov, aby vyjádřila, co by chtěla říci. Lidská

slova jsou příliš těžkopádná, příliš chudá a prázdná a nemohou vyjádřit tak hlubokých a jemných duševních hnutí. Velké nadšení, velká lítost a láska nedovedou mluvit, jsou jako němé.

Když často slýchám nějakou melodii, stačí mi jen pár akordů, a prožívám v duchu krásu celé melodie. Když učitel některou učebnou látku vysvětloval až dvacetkrát nebo ještě častěji, ovládá ji mnohem všestranněji nežli žák, který ji slyší po prvé. Umělec, který nějaké dílo často a důkladně studoval a při každém novém studiu v něm odhalil nové krásy, pojme a vychutná konečně jediným krátkým pohledem na obraz všechny krásy malby.

Abychom se v modlitbě a v lásce přiblížili k Bohu, nemusíme ho chápat všestranně. Stačí, když jej pozorují s jednoho hlediska, když se od své představy Ježíše Krista povznesu k nejsvětější Trojici. Chci-li poznat horu, nemusím na vrchol vystupovat serpentinou kolem dokola. Celý obsah kruhu možno přehlédnout ze středu. K Bohu mohu dospět s jedné strany. Když dojdu k němu, všechno se mi ujasní. Láska někdy poskytuje více světla než rozum. Napřed musím Boha znáti, pak teprv jej dovedu milovat, ale jakmile se probudí láska, poskytuje poznání novou potravu. Nové, hlubší poznání zase posiluje lásku. Je to ustavičné dávání a přijímání. Konečně bude převládat láska, takže rozumová činnost ponenáhlu úplně ustane.

Čím častěji o Bohu rozjímáme, tím jasnější

a živější by měl být náš pojem o Bohu. *Jeť on Bůh živý,*⁴⁴ Bůh osobní. Můžeme s ním obcovati jako s nějakým člověkem. *Již více nenazývám vás služebníky, ale nazval jsem vás přáteli.*⁴⁵ Náš poměr ke Kristu Pánu musí být osobní. Bůh nám musí být Bohem živým, musí nám někým být, musí někoho znamenati. *Můj milý můj jest a já jsem jeho.*⁴⁶ Naše poznání musí být živé, aby i naše touha a láska byla vroucí a živá. Musíme po Bohu lačněti a žízni. *Vstanu tedy, bych schodila město, po náměstích, ulicích hledala toho, ježž miluje duše moje.*⁴⁸

Bůh není Bohem vzdáleným, nýbrž Bohem nám blízkým. Bydlí mezi námi. *Jeho rozkoš je dlíti v pokolení lidském.*⁴⁹ *Kam mohu zajít před tvým duchem nebo kam se utéci před tvou tváří? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty, jestli si do pekel lehnu, hle, tys tu. Vezmu-li si křídla zory a spustím se v dálných končinách moře: i tam tvá ruka bude mně v pažích, a tvá pravice uchopí mě.*⁵⁰ Bůh není daleko od jednoho každého z nás, neboť *v něm žijeme a se hýbáme a trváme.*⁵¹ *V ten den vy poznáte, že já jsem v Otci svém a vy ve mně a já ve vás.*⁵² Pojem Boha musí být živoucí: musí být hodnotným a obsažným duševním pojmem, aby se Bůh mohl stát středem a stěžejním bodem našeho života.

Na počátku se při rozjímání neobejdeme bez metody. Musíme se řídit pravidly, jinak bychom se ztráceli v mlžinách, mařili čas a ničeho nedosáhli. Neznáme lepší cesty než

metodu sv. Ignáce. Někteří lidé se třeba po celý život řídí tou neb onou rozjímavací metodou. Ale nesmí se tvrdit, že je toliko jediná rozjímavací metoda, nebo dokonce - že jen jí se musíme řídit. Naopak. Není nic osobnějšího než modlitba rozjímavá. Modlitba je nejdokonalejší projev mého vnitřního bytí. A svět vnitřní, duchový je mnohem rozmanitější než hmotný svět. Bůh se neopakuje. V každé bytosti, v každé lidské duši je dílo Boží originálem, který existuje jen jednou. Ani dvě duše na světě se nemodlí stejně, proto ani nemůže být toliko jedna samospasitelná rozjímavací metoda. Kdo věrně koná rozjímání, kdo se snaží v každém okamžiku projevovati oddaným „ano, Otče“ souhlas s vůlí Boží, uvolňuje se znenáhla a nepozorovaně od jakékoli metody a kráčí svou cestou, a to tím prostší, čím více se blíží k Bohu. Sotva dva lidé mají touž životní cestu, proto se i v duchovním životě, který je vlastně pravým životem, jeví krásná a harmonická rozmanitost. *Slovo Boží (ani duch Boží) není přivázáno.⁵³ Vítr vane, kde chce, a slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde; tak je to při každém, kdo se narodil z Ducha.⁵⁴*

Máme tedy začít podle nějaké metody, látku úplně vyčerpat a prorozjímat, aby se stala naším duševním majetkem, máme vše projednat s Bohem přítomným v naší duši a tak s milostí Boží dojdeme ponenáhlu k své „metodě“ a k cíli rozjímavé modlitby.

Posledním cílem rozjímání je přiblížení se

k Bohu, u Boha prodlévati, spočívati, jej milujícím srdcem požívati, jej s láskou poznávati tak, aby celé naše snažení, celé nitro bylo vábeno k Bohu a k němu čím dál tím více směřovalo. Každým rozjímáním se musí naše nitro stávat víc a více božským. Čím vnitřnější jsme, tím lepší je naše jednání. *Blaze muži, který v zákoně Páně má zálibu svou, v zákoně jeho přemýšlí ve dne v noci. Jako strom bývá, štípený u tekoucích potoků, jenž dává ovoce časem svým; všecko, co podniká, daří se.*⁵⁵

Není nutné, abychom při každém rozjímání činili zvláštní předsevzetí. Již z psychologického důvodu to někdy nelze provést. Vyplyvá-li z rozjímání určité předsevzetí samo sebou, tak je vděčně uchopíme a uskutečníme, a tím radostněji řekneme ano v té neb oné věci, při úkonu té neb oné ctnosti. Ponecháme se vedení Božímu. *Milostí Boží však jsem to, co jsem.*⁵⁶

V rozjímání se máme především naučiti poznávati a milovati Boha a ne zhlížeti se v svém já. Některé temperamenty v té věci chybují. Tím že se příliš zabývají svým já, připravují svou duši o dětinnost a prostotu, která je velice milá Bohu, a proto nás k němu snadno přivádí. *Velebím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a opatrnými a zjevil jsi je nedospělým; ano, Otče, že se ti tak zalíbilo.*⁵⁷ Pouhé vědění o sobě, kde jsme na cestě k Pánu Bohu a jak postupujeme, nestojí za mnoho. Jděme prostě vpřed,

říkejme v každém okamžiku „ano, Otče“ — a to by mělo po každém rozjímání z naší duše vystupovati plánovitěji, živěji a vroucněji — pokrok pak již přijde sám sebou. V řádě přirozeném i nadpřirozeném je živelní pud a síla k rozvoji. Kdo se dává Bohem vésti v rozjímání, blíží se k Bohu, nabývá víc a více světla, prožívá svou ubohost, malomoc, nicotu tak intensivně a s tak přesvědčivou jasností, k jaké by nikdy nedospěl vlastním působením. *Vzýval jsem Boha, i všel do mne duch moudrosti. Než spolu s ní přišlo mi všechno dobré a nesčíslné bohatství skrze ruce její.*⁵⁸

V nouzi se naučíme modliti. A my v nouzi jsme. Bída duševní je horší než nouze hmotná. A nejhorší je, že svou bídu ani nepoznáváme, že nás ani nenutká k modlitbě. Stále se ještě domníváme, že se můžeme zachrániti sami, že naše moudrost a schopnost uvede všechno do pravých kolejí. *Smýšlení těla totiž je smrt.*⁵⁹ To platí o národech a státech i o každém jednotlivci. Zdá se, že všichni musíme vypít kalich až na dno, že Bůh nám musí ještě větší bídou a ještě větším utrpením zatarasiti všechny cesty, aby nám nezbyla již žádná jiná cesta než zpět k němu. *Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného.*⁶⁰ Kdybychom na sebe dobře dávali pozor, postřehli bychom, že při nejlepší vůli nebýváme zcela ve vůli Boží, že je v nás mnoho lidského, mnoho vadného, že ustavičně poněkud klesáme, že nám někdy vody sobec-

tví stoupají až po krk. Kdybychom byli pozorní, volali bychom se sv. Petrem hned k Pánu, a všechno by zas bylo dobré. Neznáme svou bídu, sice bychom se uměli modlití. Ani bychom jinak nemohli, musili bychom se *vždycky modlití*.⁶¹ Kdo tone, musí křičet, nemůže jinak. Nepotřebuje formulí, výkřik o pomoc se bere sám. Kdo se nedovede modlití, nezná svou bídu. Pane, *budu mluvit, abych oddechl si*.⁶² *Z hlubin volám k tobě, Hospodine, Pane, vyslyš hlas můj*:⁶³ *Nauč mě modlití se!*

CHOĎ PŘEDE MNOU

A BUĎ DOKONALÝ *Genes. 17, 1.*

Z rozjímání vyrůstá život v přítomnosti Boží sám sebou. Jak rozjímám, tak žiji v přítomnosti Boží. Nedokáží-li ani půl hodiny každý den prodlévati u Krista Pána v modlitbě tiše a soustředěně — o těch, kteří vůbec nerozjímají, ani nemluvím —, jak bych dovedl prodlévati u Boha ve víru všedního života, v němž je tolik roztržitostí a rozptylování? Jen tehdy dovedu kráčet před Bohem, žít v živém spojení s ním, když umím trochu rozjímat.

Život v přítomnosti Boží nezáleží v myšlení na Boha. V přítomnosti Boží máme žít ustavičně. Myslet na Boha ustavičně je však nemožno. Nelze myslet na dvě věci zároveň. To je nad duševní síly. Kdo by se k tomu přece chtěl donutit, jen by se nervově zeslabil, a přece by to nedokázal. Energií a cvikem lze nabýt jakési zručnosti v udržování se v přítomnosti Boží, ale skutečné obcování s Bohem to není. Nemohu Boha milovat, nemohu k němu mít naprostou důvěru, nemohu mu každého okamžiku říkat ano, když jej neznám. A právě tak nemohu ani žít v přítomnosti Bo-

ží, když nic nevím neb jen málo vím o Boží velikosti, lásce a o Božím milosrdenství. Zde i tam platí bezpodmínečně: Jsme na světě, abychom Boha poznávali. Jakmile poznám, že Bůh je mé jediné bohatství, jediné štěstí, má jediná blaženost, že Bůh jediné je hoden mé lásky a mého života: toužím již bezděčně po tom, abych k Bohu přišel a u něho prodléval. To poznání je podkladem rozjímání a života v přítomnosti Boží, který je vlastně rozjímáním, rozděleným na celý den. Můj život v přítomnosti Boží je takový, jaké je mé rozjímání.

My, obyčejní smrtelníci, se musíme učit žít v přítomnosti Boží a snažiti se o to, jako se musíme učit modlitbě a jí konat. Musíme si hledati prostředky, jak bychom svému duchovnímu člověku ulehčili vzestup k výšinám. Musíme si hledat i prostředky proti svému přirozenému sklonu k nížině. Čím duchovnějším se stává přirozený člověk, čím více se zříká vlastního já, čím více se podrobuje vůli Boží, tím snadnější je mu touha po dokonalosti a život v přítomnosti Boží.

I zde nám Kristus Pán ukazuje cestu, kterou se lze dostat k cíli. Učí nás se modliti: *A neved' nás v pokušení.*¹ Máme se modliti, aby pokušení na nás ani nepřišlo, abychom se ani nedostali do blízké příležitosti. Naše tělo je slábo. Pokušení a blízká příležitost jsou vždy velmi nebezpečné. Proto se máme modliti, abychom jich byli ušetřeni. Skoro důležitější než modlitba je bdělost. Nepřítel přichází,

když vidí, že spíme. Kristus Pán sám přirovnává svůj příchod s příchodem zloděje v noci: *Bděte tedy, neboť nevíte, kdy Pán domu přijde, zdali večer, či o půlnoci, či o kuropění, či ráno. Aby přijda nenadále, nenalezl vás spících. Co pravím vám, všechněm pravím: Bděte!*²

Bděte! Kdo není bdělý, kdo není zcela při sobě, úplně při věci, kdo není pln zájmu a pozornosti, ten není schopen v každém okamžiku projevit souhlas s milostí, ten nepozoruje „přejítí Hospodinovo“.³ Sv. Augustín praví: *Bojím se milosti, která mě májí nepovšimnuta.* Kdo se stále nesnaží o bdělost a pozornost, ten se nenaučí žítí v přítomnosti Boží.

Ale Bůh i zde přispívá naší slabosti.⁴ Jako ve zdravém těle tak i ve zdravé duši bývá vždy stejnoměrné životní napětí, radostný, vyrovnaný pocit života. Tělesná bolest nám oznamuje, kdy našemu tělu hrozí nebezpečí. Jako tělo tak i duše má pocit bolesti, kterým hlásí sebe menší nebezpečí. Jakmile naše sebeláska, nejcitlivější měřítko, které vůbec existuje, je sebe méně dotčena, ihned se to projevuje větším nebo menším rozladěním. Jsme více méně zraněni. Ozve-li se to rozladění v duši - dokonalé duše postřehují i nejmenší jeho závan -, musíme ihned zakročiti, ihned porušený pořádek v duši napravití úkonem lítosti, pokory, lásky, oddanosti.

Je důležité a třeba si toho povšimnouti, že maličká rozladění můžeme vyrovnati snadno a rychle. Když však na př. mě někdo velmi

urazí nebo mi velice ublíží, nemohu rozladění utlumiti najednou. Právě u hlubších a vážnějších povah to nejde jen tak beze všeho. Čím těžší a vzácnější kov a čím prudší úder, tím déle zvon zní, tím déle se zachvívá. Musíme pečovat jen o to, abychom se vůlí přes to hned přenesli a uvedli vše do pořádku. Citu musíme trochu poshověti. Když se mu vůlí nebude přidávat nová hořlavina, uklidní se již sám.

Pravá svatost žádá, abychom v každém okamžiku byli vůlí Boží k dispozici, vnímaví, jemnocitní, živí a bdělí. Chceme to, a přec to nemůžeme dokázat; klesáme opět a opět. Proto musíme své úsilí spojovati s modlitbou: *Nauč mě činiti tvoji vůlí.*⁵ A když ochabujeme a přestáváme dávat pozor na cestu Boží, narazíme, a naše citlivost nás zas probudí. Pak se opět musíme vrátiti na cestu *dobrou a správnou*⁶ a projeviti souhlas se vším, co nám Bůh posílá a co nás rozladilo. Opakovati „ano, Otče“ není nic jiného než *modliti se každého času,*⁷ žíti v přítomnosti Boží.

Naše modlitba však bude jen tehdy samý život a samá síla, bude-li nás láskou spojovati s živým osobním Bohem, s Bohem, který nebydlí na břehu věčnosti, nýbrž v našem srdci, v mém já. *Hospodin je Bůh blízký i daleký.*⁸ *Pán je se mnou.*⁹ Totéž se vztahuje i na život v přítomnosti Boží. Žíti v přítomnosti Boží znamená, že obcujeme, žijeme s osobním Bohem, ustavičně se k němu vracíme, jakmile pozorujeme, že jsme se od něho vzdálili. Po-

zorná duše postřehuje hned, že se v ní stmívá, že se ochlazuje; duší vane lehké rozladění.

Život v přítomnosti Boží je živý styk s osobním Bohem. Jako Kristus Pán nikdy nebyl sám, tak ani my,¹⁰ vždyť jsme příbytkem nejsvětější Trojice.¹¹ Je něco podivuhodnějšího než kráčet životem ve společnosti Boží? Již pohan Plato píše: Pro šlechtného muže není nic krásnějšího a šťastnějšího než ustavičné společenství s božstvem. - Nemusíme ani se sv. Augustinem po celém světě hledati Boha. Máme jej v srdci. *Nevíte, že jste chrámem Božím?*¹² Když zabloudíme, vracíme se pak hned *k živému Bohu v nás.*¹³ Naše střelné modlitby mají býti uvědomělým obcováním s osobním Bohem v nás.

Životu v přítomnosti Boží se musíme učit. Duším, které každý den nebo skoro každodenně přistupují ke stolu Páně, by to nemělo býti příliš nesnadné. Sv. přijímání nemá ovšem býti považováno za zjev přechodný. Jeho účinky nejsou přechodné, proto sv. přijímání není věcí jediné čtvrt hodinky, nýbrž je něčím trvalým. *Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.*¹⁴ Modlitba v našem srdci nesmí uhasínat se svícem na oltáři, nýbrž musí hořeti dále jako věčná lampa před svatostánkem. Odnášejme si Krista Pána z chrámu k své všední práci, vnášejme jej do rodin, přinášejme mezi lidi. Jsme živým chrámem, *svatým chrámem.*¹⁵ Mojžíš mluvil na hoře s Hospodinem jen zdáli, a již mu zářila tvář tak, že se lid bál k němu přistoupiti a pro-

sil jej, aby si na tvář položil závoj.¹⁶ Tak se musí i na nás jevit odlesk toho, co prožíváme.¹⁷ Musí nás prozařovati něco z Krista Pána, musí se to projevovati našemu okolí. Lidem musí býti v naší blízkosti dobře a měla by z nás jako z Krista Pána *vycházeti moc*.¹⁸ V sv. přijímání se stává naším zajatcem, dává se nám úplně k dispozici. Musíme pak sv. přijímání ovšem dobře využítkovati, a to i pro život v přítomnosti Boží.

Snad je Kristus Pán v svatostánku tvého srdce ještě opuštěnější a osamocenější než v nejodlehlejším a nejopuštěnějším městském nebo vesnickém kostelíku. Přijde-li návštěva, zejména vzácná, musíme býti a zůstatí doma. Nesmíme odcestovat a nechat návštěvu doma samu. Není Kristus Pán nejvznešenější návštěva? A jak často musí býti sám! Jak často býváme venku místo doma u něho! Ale on přece zůstává u tebe a čeká, až se vrátíš. Neroztrpčuje se - všecko snáší.¹⁹ Jeho láska je shovívavá a nepomíjí. Opět a opět tě přijímá laskavě a dobrotivě, ač sám je osamocenný, opuštěný, zneuznaný. Jako kdysi prohlédal myšlenky farizeů,²⁰ tak prohlédá i myšlení naše. Býváme si toho vědomi, že nás ustavičně pozoruje, že nás prohlédá? Jeho oči na tebe patří, jeho pohled spočívá na tobě. Můžeš se mu podívatí do očí? Není mnoho věcí mezi ním a tebou, takže ho ani nevidíš?

Životu v přítomnosti Boží se musíme učití. Kdybychom byli na světě sami, mohli bychom snad zůstatí soustředěni. Žijeme však s mno-

ha lidmi a to je ustavičným zdrojem roztržitosti. Naučme se i v bližním viděti Pána Boha. K tomu je třeba ještě intensivnějšího světla víry, než když chceme viděti Boha v sobě. V bližním nám Spasitelův obraz nezářívá vždy jasně a zřetelně, často to bývá jen obraz Veroničin. A přece je to obraz Ježíše Krista. Je však potřebí velké víry k tomu, abychom Krista Pána ještě poznali. *Pane, přidej nám víry!*

I kdyby byl Boží obraz v bližním úplně setřen, přece náš bližní žije ještě v Bohu a skrze Boha. Bůh používá toho neb onoho člověka, toho onoho hříšníka, toho onoho hříchu, aby nás vedl naší cestou. Pilát se tázal Pána Ježíše: „*Nevíš, že mám moc tebe propustit a mám moc tebe ukřižovati?*“ Ježíš mu odpověděl: „*Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno shůry.*“²¹ Žádný člověk, žádný představený a žádný podřízený, nikdo vpravo ani vlevo nemá moci nade mnou, není-li mu dána od Boha. Proto spatřuji v každém člověku Boha a v tom, jak lidé se mnou jednají, ruku Boží, vůli Boží: „*Ano, Otče!*“

Také okolí nám působí mnoho roztržitostí. Odvrací nás často od cíle. A přece je úkolem vnějších věcí, aby nás vedly k Bohu. *Dobře učinil všecky věci,*²² pravil lid o Kristu Pánu. Totéž praví Písmo svaté o všech skutcích Božích: *Všecko, co Bůh stvořil, jest dobré.*²³ Bůh miluje všecko, cokoliv jest, a nic nemá v nenávisti z těch věcí, které učinil; neboť kdyby byl něco nenáviděl, nebyl by to (ustanovil aniž) učinil,²⁴ neboť všecky věci učinil

*moudře.*²⁶ Proto jsou také všechna díla Páně *velmi dobrá,*²⁶ *dokonalá.*²⁷ Co Bůh tvoří, může být jen dobré. Jeho vnitřní podstata je dobrota. V jeho díle nemůže být nic špatného, nic hříšného, ačkoli každé dílo může být překonáno dílem ještě dokonalejším. Svět vyšel z rukou Božích dokonalý a velmi dobrý. Hříchem však byla kletba Boží vnesena i do nerozumné přírody. Rajský mír byl i zde porušen a zničen. *Tvorstvo očekává s toužebností zjevení synů Božích. Víme zajisté, že veškeré tvorstvo spolu stená a trpí bolest až dosud.*²⁸ *A uviděl jsem nové nebe a novou zemi. Hle, obnovuji všechno.*²⁹ A vrátí se opět pokoj a radost, jako byly v ráji.

Ačkoli země stená pod kletbou hříchu a my vidíme jen *jiskru díla Božího,*³⁰ *jen drobty toho, co činí, vnímáme jen jeho šepot,*³¹ tak přece každé dílo Boží, největší i nejmenší, má vtištěny stopy Boží, a to tak zřetelně, že *pohané nemají omluvy, když Boha nepoznávají, vždyť neviditelné vlastnosti jeho od stvoření světa se spatřují, jsouce poznávány z věcí stvořených, a to i jeho věčná moc a božství.*³² *Nebesa vypravují slávu Boží.*³³

Ale ani zde nebýváme dosti bdělými, i zde nám chybívá živé víry. Při každém lidském díle se hned tážeme: Kdo to udělal? Kdo to napsal? Kdo to vynalezl? Od koho pochází to a ono? Jenom okolo děl Božích chodíme nevšímavě. A co jsou díla lidská proti dílům Božím! Lidská díla jsou velká vždy jen s jednoho hlediska. Obraz musí mít určité poza-

dí, určité zarámování, určité osvětlení, nesmí viset ani příliš vysoko ani příliš nízko, nýbrž přesně na svém místě: teprve tehdy je krásný a působí. Velká rotačka je jako celek něco mohutného, ale rozložíme-li ji v části, nemají součástky smyslu. Díla Boží jsou však vždycky podivuhodná. Podivují-li se krajině s horské výše nebo pozorují-li zblízka lučinu, dívám-li se na stéblo nebo na rostlinnou buňku v drobnohledu: vždy vidím samé divy, samá tajemství. Pozorují-li svět v nesmírné velikosti nebo v nesmírné maličkosti: ani nahoře ani dole nenacházím mezí. Nepoznáváme velikost Boží, převyšující všeliký pojem, v každém díle Božím? Jaké bohatství květů má jaro, jak bohat na plody je podzim, kolik tvarů a barev má Boží příroda! Strom stromu není podoben, ani strom téhož druhu, ano ani list listu na témže stromě. *Osvěť oči mysli vaší, abyste věděli, jak přenesmírně veliká je moc jeho.*³⁴ Každý kámen nám hlásá jsoucnost Boží, každá rostlina a každý živočich je chvalozpěvem božské Moudrosti a Všemohoucnosti.

Proč se nenecháváme přírodou, její krásou a rozmanitostí, jejím bohatstvím ustavičně přiváděti k Bohu, k Bohu v nás? *Onť jest ve všech věcech. Oslavujice jej, co zmůžeme? Jeť on všemohoucí nade všecka svá díla. Hrozný jest Pán a veliký velmi a podivuhodná jest moc jeho.*³⁵ Ano, kdyby se naše oči otevřely, kdybychom v sobě, v bližním, ve všech věcech viděli Boha, bylo by nám snadné žiti v přítomnosti Boží. Všechno by nás přivádě-

lo k Bohu. Nic by nás od něho nemohlo odloučiti, jen hřích. Jest „ano, Otče“ něco jiného než život v přítomnosti Boží? Spatřovati ve všem vůli Boží, ve všem pociťovat ruku Boží, všude vnímati slovo Boží, ke všemu říkatí radostně „ano, Otče“: jest žiti v přítomnosti Boží. Žiji v tomto okamžiku, a tento okamžik je přítomnost Boží. A mé srdce se modlí, modlí každého času, aby mé konání nezůstalo příliš pozadu za mým chtěním.

SPOČÍTEJ A PŘEVAŽ, VYDÁNÍ PAK A PŘÍJEM — VŠECKO NAPIŠ *Sir. 42, 7.*

V „ano, Otče“ jsme poznali vzácnou perlu, která nám zaručuje spojení s Bohem: nebe na tomto i na onom světě. Proto ji musíme získat. *Podobno je království nebeské kupci, jenž hledal dobrých perel, a když našel jednu perlu drahocennou, odešel prodal všechno, co měl, a koupil ji.*¹ Nesmíme se dát předstihnouti ani nejmoudřejším kupcem, když jde o to, abychom získali nejvyšší a největší statky. Obětujme všechna svá přirozená i nadpřirozená dobra, aby se vzácná perla stala naším nezcizitelným majetkem. Usměrněme všechny své duchovní úkony k tomu cíli. Co v náboženském oboru nesměruje přímo k cíli, to ohrožuje vnitřní život roztržitostí.

Některá duše na př. by delší dobu konávala rozjímání o ctnosti poslušnosti, zvláštní zpytování o bliženské lásce, duchovní četbu podle nahodilých článků v náboženském časopise, při mši sv. by vykonávala své modlitby z bratrstev, ze sdružení nebo jiné zamílované pobožnosti. Růženec by se modlívala na

některý prosebný úmysl a mezi dnem by si také někdy vzpomněla na „ano, Otče“. Kdo by tvrdil, že ta duše neplní svou povinnost? Nezanedbává nic z duchovních úkonů, a přece nejedná moudře jako kupec v evangeliu, poněvadž neobětuje všechno, co má, aby získala vzácnou perlu, která jí zajišťuje vstup do království nebeského. Namodlí se a napracuje mnoho, ale nemá z toho ze všeho takový prospěch pro své vnitřní utváření, jaký by mohla mít, kdyby zaujala jiný postoj; nevyrůstají všechny ty úkony z jediného společného hlubokého prapůvodu, z jedné velké jednotící myšlenky. Nemá v duši koncentračního bodu.

Co je v našem vědomí osamocené, to je pro naše duševní vzdělání ztraceno a obyčejně nemá ani významu pro rozvoj duchovního života. Proto koncentrujeme všechny projevy náboženského života v jeden jediný velký náboženský a životní obor, jehož středem je svatá vůle Boží: „Ano, Otče!“ — Kupec prodává všechno, co má, a kupuje perlu. Nedává za perlu své statky tak, jak jsou, nýbrž je vyměňuje za hodnotu peněžitou, za kterou pak kupuje perlu. Nezáleží tak příliš na tom, zdali duchovní úkon konáme obyčejným způsobem; stačí, ano jednáme i moudře, když z duchovního úkonu čerpáme ty hodnoty, za které můžeme perlu koupiti, t. j. když duchovní úkon je ve službě naší myšlenky.²

Proto také dáváme zvláštní zpytování svědomí, ač se to zdá paradoxní, vědomě do

služby svého „ano, Otče“. Ale činíme to ještě z jiné pohnutky. Našemu vnitřnímu snažení nikterak nestačí přesvědčiti se jednou o výtečnosti a kráse myšlenky; musíme si *zvyknouti* utvářeti podle ní celý život. Zvláštní zpytování svědomí se všeobecně uznává za nejlepší prostředek k získání dobrých a k odstranění špatných návyků. Nehledíme-li ani na jeho nadpřirozený ráz, pobádá k opakování mravního úkonu a poskytuje příležitost, abychom si uvědomili jeho cenu. Takovým opakováním skutku se ulehčují další úkony vůle, a oceňováním mravní myšlenky se zajišťuje ochota podle ní žíti. Bylo by tedy při nejmenším nemoudré, kdybychom toho výtečného prostředku vzdělání vůle a sebevýchovy nepoužili k uskutečnění své myšlenky.

Bez osobní součinnosti nedosáhneme nic ani v duchovním ani v mravním oboru. Musíme se exponovati cele a rozum i vůli bez výhrady soustředit na zvyk, který si chceme osvojit. Na cestě k Bohu se nesmíme lekat obětí. Ještě nikdo se nestal svatým bez vlastního přičinění. Spravedlnost Boží nám nemůže nebe darovati, když Bohu nesloužíme. Nejprve musíme učiniti všechno, co je v naší moci, potom i Pán Bůh učiní své a dokončí naše nicotné dílo. Chceme-li býti zaplaveni nesmírnou milostí, světlem vůle Boží, musíme podle vůle Boží žíti.

Již velká sv. Terezie z Avily žádá od svých dcer - když ne doslovně, tedy podle smyslu -

aby pro pokrok ve ctnosti konávaly zvláštní zpytování. Přeje si, aby se naučily žít v přítomnosti Boží, a proto při výkladu Otčenáše v „Cestě dokonalosti“ píše: Čiňte, co je ve vaší moci. Přičiňujte se, abyste se nikdy nevzdalovaly této dobré společnosti (Boží); měly byste pociťovati nelibost, když necháte svého Otce dlouho o samotě. Pokud možno konávejte to co nejčastěji neb aspoň několikrát za den. Navyknete-li tomu, prospěje vám to. Bez námahy se nelze ničemu naučiti. Námaha, kterou tomu věnujete, přinese mnoho užitku. Jsem přesvědčena, že mnoho získáte, budete-li to konati rok neb aspoň půl roku. - Tak i nám přispěje zvláštní zpytování k tomu, abychom žili podle vůle Boží.

Sv. Terezie, učitelka duchovního života, při tomto návodu o zvláštním zpytování neklade důraz tak na negativní cestu, totiž na zpytování o hříších a chybách, nýbrž na pozitivní práci o získání ctností, a to nesnaží se tak o ojedinělou ctnost, nýbrž o uskutečnění centrální myšlenky, která je naší myšlence velmi blízká, ano v základních rysech s ní totožná: v život přítomnosti Boží. Tím nám dává důležité směrnice ke konání našeho zvláštního zpytování. I my zde radíme zvláštní zpytování o jediné velké myšlence, a při tom nám nejde o boj proti jediné chybě, ani o získání ojedinělé ctnosti, nýbrž o vzdělání vůle, aby se vždy bez výhrady podrobovala vůli Boží. Tím zároveň ozdraví a se zdokonalí celý náš duševní stav.

Je jisté, že jak těžké hříchy navzájem tak i všechny všední hříchy a chyby spolu v koření souvisejí. Při zpovědi se lítost a předsevzetí musejí vztahovati nejen na ten neb onen těžký hřích, nýbrž na všechny těžké hříchy. *Neboť kdo by celý zákon zachoval, prohřešil by se však v jednom (příkazu jeho), provinil se proti všem. Vždyť ten, jenž řekl Nesesmílníš, řekl také Nezabiješ. Jestli tedy nesmílníš, ale zabiješ, stal jsi se přestupníkem zákona.*³ Musíme a můžeme se varovati všech těžkých hříchů. Ale není nám možné varovati se všech všedních hříchů. *Vstaneť zbožný, třebaš by sedmkrát padl.*⁴ Naše vůle musí ovšem směřovati proti všem všedním hříchům a chybám. *Kdo za nic nepokládá maličkosti, pomalu zhyne.*⁵ *Z každého slova prázdného, které lidé promluví, budou v den soudu odpovídati.*⁶

Někdo se ovšem domnívá, že, chceme-li zasáhnouti všechno, nedocílíme ničeho, že musíme nejprve porazit svého Goliáše a potom nepřátele méně nebezpečné, že musíme pozornost soustředit jen na určitý úsek. Možno ovšem vycházeti od jednotlivé chyby, neboť při vnitřní spojitosti našich duševních mohutností a jejich projevů prospívá celku i práce částečná: když bojují vědomě proti jisté chybě, přemáhám bezděčně a nepřimo i všechny ostatní chyby. Přece však i postup od celku k celku, snaha, uskutečněním určité myšlenky zlepšiti celkový duševní stav, má své přednosti; neboť je to přirozený postup.

Organismus se vůbec nejlépe léčí jako celek. Kdyby duše byla mechanismem, musili bychom se nutně řídit zásadou: *Divide et impera! Rozděl a panuj!* Není však životnějšího a dokonalejšího organismu nad duši. Proto se zde zásady *Rozděl a panuj!* nemůže použití výhradně a za všech okolností. Nemůžeme v duši uklízet část po části. Soustředím-li se na jednotlivost, neodložím *ani jednu chybu úplně*. Tomáš Kempenský sice praví: *Kdybychom každý rok vymýtili aspoň jednu svou chybu, dospěli bychom brzo k dokonalosti*; ale tím netvrdí, že tomu tak skutečně jest, nýbrž upozorňuje na eventuální podmínku, kterou snad ještě nikdo nesplnil. On sám praví v téže kapitole: *Zřídka též usilujeme, abychom třeba jen jednu svou chybu z kořene vymýtili.*⁷ Není to možné právě proto, že duše je organismus a že všechny duševní pochody navzájem souvisejí. Abych jednu chybu odložil *dokonale*, musil bych všechny *chyby dokonale* odložit. Kdybychom mohli za jediný rok jednu chybu dokonale vyplenit, mohli bychom se za jediný rok státi dokonale svatými, ale obyčejně k tomu potřebujeme celý život.

Tissot činí vzhledem k tomu vhodné přirovnání: Kdyby někdo chtěl přerušit zalévání konví tím, že by ucpával v konevní růžici jednu díрку po druhé, byla by to jistě velká bláhovost; zvlášť kdyby byl pod růžicí kohoutek, jehož otočením by mohl stříkání vody přerušit najednou. Nač by se mořil ucpáváním tolika dí-

rek, zvláště když tak snadno se mohou dírky zase jedna po druhé otevřít? — Tak je to při zvláštním zpytování, když chci odstraňovati chybu po chybě. Když mám v práci desátou chybu (a to jsem již daleko!), měl bych opět začít s první. Jinak řečeno: nepřišel bych s chybami ke konci. Čím je v Tissotově přirovnání kohoutek, tím je při našich chybách „ano, Otče“.

Moderní lékařství se řídí touž myšlenkou. Víc a více zavrhuje léčení mechanické. Nerozeznává již tak mezi tou a onou nemocí, nýbrž jen mezi tím a oním nemocným. Nečiní rozdílu mezi nemocemi, nýbrž mezi nemocnými. Nejlepší lékař je ten, který pomáhá přirozenosti a ji posiluje; přirozenost se pak léčí sama. Nemocí se musí léčiti z nitra; co se léčí jen zevně a zahání jedovatými mastmi, brzo se objeví zas jinde. Podobně je tomu u chyb. Jejich zárodky nebude možno asi nikdy úplně zničiti; není toho ani třeba; stačí, když jsou učiněny neškodnými a neaktivními. I naše tělo má v sobě množství bakterií, a při tom může býti docela zdravé. Posilněme zdraví své duše, nechme ji dobře prozařovati sluncem milosti, pak se rány zhojí samy zlepšeným vnitřním stavem.

Vynikající vychovatelé nedosahují úspěchů cestou negativní, kterou se odkládá chyba po chybě. Sv. Jan Bosco nevymycoval při výchově jednu chybu po druhé: jeden měsíc lhaní, druhý měsíc krádeže, pak klení a rvačky. On své zdivočelé chovance změnil v tak krátké

době tím, že je vedl k Bohu. Rozohnil je pro Krista Pána, kterého následoval dobrotou a láskou. Když oddaným „ano, Otče“ celá naše bytost čím dál hlouběji zakotvuje v Bohu, stávají se i naše chyby čím dál mělčími a slabšími. Jsme-li vůlí pevně spojení s Bohem, dopouštíváme se jen chyb ze slabosti.

Negativní postoj je dobrý snad pro začátek, při trvalém cviku však činí duši malomyslnou. Nic nepodlamuje tak velice vzlet a odvahu jako ustavičné pozorování vlastních hříchů a chyb. Vnořme je všechny do bezedného moře Božího milosrdenství. Mámeť na jejich zahlazení krev Beránka Božího. *Ejhle, Beránek Boží, který snímá hřích světa!*⁸ *Lásko neskonalá, Jezu, Pane můj, z poskvrn mých mě krví svou vždy očišťuj, jejíž krůpěj jedna sama stačila, aby všeho světa viny obmyla.*⁹ Jediná kapka stačí na zahlazení vin celého světa.

Proto nemařme času svými chybami. Kristus nás vykoupil. Nač se tak trápíme! *Cit a smýšlení lidského srdce se kloní od mládí ke zlému,*¹⁰ ale my přece nejsme tak naprosto zlí. Zlý jest jen hřích. Je v každém z nás tolik dobra, tolik dobré vůle! V každém člověku dríme světec; jen v něm to dobro probudíme a budujme na něm. Pročpak nadobro zhasínat doutnající knot, když jej pak musíme tak namáhavě rozněcovat? Když se dopustíme chyby, napravme ji *hned*; uveďme s pohledem na Krista Pána všechno do pořádku. Místo ne řekněme *hned ano* a jděme opět dále. *Nepečujte tedy úzkostlivě.*¹¹ To platí

i zde. Synové tedy jsou svobodní a neplatí daně.¹² Netřeba tolik bojovat proti chybám, jako spíše se snažit o podstatu svatosti.

I když zaujímáme pozitivní postoj, budeme mít větší úspěch snahou o celek, než když budeme mít na zřeteli toliko ojedinelou ctnost. Ani zde nesmíme jednostranně přepínat. Přirozenost nikdy nevytváří v lidském těle jedno ústrojí na újmu ostatních. Každý organismus počíná buňkou, v níž jsou všechny životní síly. Ty vnitřní síly působí všestranný, stejnoměrný, ustavičný vývoj všech ústrojů. Všechny žijí z téže ústřední síly, která působí stejnoměrně v každém z nich.

Při veškerém vzdělání a pěstění se zachovává přirozený postup. Jednostranný sport, přetěžování jednotlivých svalů tělu více škodí, než prospívá. Nejzdravější sport je ten, který stejnoměrně pěstí celé tělo.

V žádné škole na světě se učebná látka jednoho odboru neprobírá všechna najednou: na př. v počtech od $2+2$ až k řešení nejtěžších úkolů; po matematice vyučovací jazyk, a to zase od začátků psaní a čtení až k nejtěžším pojednáním. Každá škola a každý učitel se snaží probírat učebnou látku organicky. A právě dnešní škola, která si tolik zakládá na psychologii, pěstuje co nejvíce koncentraci, aby zajistila jednotu a stejnoměrnost v celém vyučování.

Neměli bychom v mravním oboru postupovat podobně? Proč chceme konat napřed jen tuto určitou ctnost, a jakmile v ní nabu-

deme cviku a stane se nám zvykem, dáti se do další? Vždyť ani nevíme, v jaké posloupnosti bychom si měli jednotlivé ctnosti osvojovati. To je u každého člověka jiné. Duše musí pro jisté ctnosti také dozrát. Když se neznám nebo se nedám poznat a nezačnu pravou ctností, nýbrž takovou, pro kterou nejsem ještě zralý, dá mi to víc práce, a výsledek bude menší, než kdybych si začal osvojovati ctnost pro mne právě vhodnou. Jak snadno se zde možno klamat! Jak snadné se zdá vnější soustředění a silentium! Dokážeme to bez vnitřního soustředění? Dovedou ústa mlčeti, když uvnitř je tak rušný život? A nepředpokládá vnitřní soustředění již vyšší stupeň dokonalosti?

Vytkneme-li zvláštnímu zpytování příliš vysoký cíl, činíme předsevzetí marně; neprovedeme je. A kdyby se přestalo na tomto jediném nesplněném předsevzetí! Kolik předsevzetí kromě zvláštního si někdo ukládá! Při duchovních cvičeních¹³ si učiní jedno předsevzetí, - a bývá jich i víc než jedno - při týdenní zpovědi učiní ještě jedno, z ranního rozjímání si vyvodí opět jedno, pro novenu za přípravu k té neb oné církevní slavnosti si uloží zas jedno předsevzetí a pro dobu postní, která právě nastává, ještě jedno.

Ovšem, je možno předsevzetí zjednodušit a zjednotit. Ale kdo to činí? Kolik duší se k tomu odhodlá? Pro samé stromy nevidíme lesa. Činíme předsevzetí za předsevzetím, ale ani jedno úplně nezachováme: nic neuskutečníme, více couváme než pokračujeme, a

tak si děláme nezdravé vědomí viny a do duše se vnáší neodůvodněné pocity méněcennosti. Činiti předsevzetí, která nezachováváme a zachovávat nemůžeme, je na újmu povahy. *Jaká nesnesitelná břemena¹⁴* se duším často ukládají! Zbytečná břemena duši sklíčují, takže nemůže ani vzhlednout ani si oddechnout. Zkřivená páteř nenáleží k svatosti. *Jho mé je sladké a břímě mé je lehké.¹⁶* Měli bychom jistě více svatých, kdybychom se v náboženském životě tolik nevyčerpávali vnějšími věcmi. Odložme pancíř Saulův, bojme jako David, a porazíme obra Goliáše. Oddaným „ano, Otče“ se ponecháme vedení Božímu, a *Pán nás již povede od hradby k hradbě, až uzříme na Sionu Boha bohů Hospodina.¹⁶*

Budeme-li si osvojovati jedu ctnost po druhé, sotva dojdeme k cíli, protože zákony duševního života vyžadují stejnoměrný vývoj jak na poli mravním tak duchovním. Jako je nemožné vymýtiti úplně některou chybu, tak je také nemožné lidskou činností si úplně osvojiti některou ctnost; v jistém smyslu ji lze získati jenom trpně.

Jako hříchy tak i ctnosti mezi sebou souvisejí, a proto je praktičtější, když i zde máme na zřeteli celek. - Experimentní psychologie je dnes víc a více upozorňována na význam vztahů a souvislostí. Při veškeré péči o jednotlivosti se při vzdělání vůle snaží vycházeti od celku a k celku směřovati. Žádná pozitivní ctnost se neosvojí, když se získává sama

o sobě, odděleně, nezávisle na vztazích individuálního ideálu.¹⁷

Oddané „ano, Otče“ je naším celkem, od něhož vycházíme a k němuž směřujeme. Plněním vůle Boží se proměňuje celý duchovní život. (Srovnej str. 37.) Oddanost do vůle Boží není toliko *jedna ctnost*. Vyniká tak nad ostatní ctnosti jako vůle Boží nad vůlí lidskou. Jako při umělých kajícnostech tak i při získávání ctností, pro které se sami rozhodujeme, se může do duše vplížit sobectví a pýcha. My si volíme, jako bychom znali cestu. V každé ctnosti se tají trochu lidské svévole. Sjednocení s vůlí Boží však svévole nepřipouští. Proto oddaným „ano, Otče“ oslavuje duše Boha mnohem víc než kteroukoli ctností. Nemusí se však obávat, že tím ctností zanedbá. Slunce Boží vůle je ve vhodnou dobu přivede k rozkvětu.

„Ano, Otče“ se musíme učit prováděti tak, jak se dítě učí mluvit. Neučí se napřed hlavním větám, potom vedlejšími, nýbrž hned celé řeči. Ovšem jeho řeč jest ještě nedokonalá. *Když jsem byl dítětem, mluvil jsem jako dítěto... ,když však jsem se stal mužem, odložil jsem, co bylo dětinské.*¹⁸ Mluvíme čím dál tím lépe, a nikdy nebudeme vyučeni. Chceme-li si navyknoti oddanému „ano, Otče“, musíme od počátku míti na zřeteli celek. Tedy: Budu činiti vůli Otcovu vždycky, nejen tu a tam občas, napřed při příležitosti k té chybě, k té ctnosti, nikoli, nýbrž co je na mně, vždy a všude.

Všecku každodenní práci podřizujeme vůli

Boží. V tom smyslu používejme pokud možno všech příležitostí. Čím déle pohlížíme v noci na oblohu, tím více hvězd objevujeme; tak při vytrvalé dobré vůli budeme každý den postřehovati čím dál více příležitostí a z nich dokonaleji těžiti.

Nějaká příhoda zasáhne rušivě do mého denního pořádku: Bůh to posílá: „Ano, Otče!“ Jistá práce je pro mne velkou obětí; Bůh mi ji ukládá. Spojím svou oběť se mší sv., která se právě někde koná, a s oddaným „ano, Otče“ se dám do té práce. - Volá mě nepříjemná povinnost denního pořádku nebo povolání. Raději bych se jí vyhnul, měl bych pro to tolik důvodů! Ale nechci plniti vůli svou, nýbrž vůli Boží: „Ano, Otče!“ - Nelaskavý člověk mě uráží; probouzí se ve mně zlost. Ale není vůle Boží, abych to přijal pro své posvěcení? I zde projevuji souhlas: „Ano, Otče!“ - Jsem rozladěn, tíží mě starosti; ty, Otče, mě vedeš; tobě poroučím své starosti a spoléhám úplně na tvou otcovskou pomoc; ať se stane cokoli, přijímám to již nyní z tvé otcovské ruky a pravím: „Ano, Otče!“ - Raduji se z přírodních krás, ze slunečního jasu, z nádherných květin, z divů přírodních: celá příroda je projevem tvé všemocné vůle; klaním se ti, velebím tě za všechno tvorstvo; ono ti slouží bezděčně, já se tvé vůli podrobuji vědomě a dobrovolně. - Přistihnu se při roztržitosti v modlitbě. Hned se zas k tobě vrátím a budu konat povinnost: „Ano, Otče!“ - Přijde na mne vnitřní a vnější utrpení. Kristus Pán chce ve

mně dále trpěti. Dávám se mu k dispozici: „Ano, Otče!“ - Tu mám snášeti zneuznání, tam přehlédnouti bezpráví. Snad po celé dny a týdny nebudu moci ze srdce vyslovit „ano, Otče“, ale budu se o to denně znovu pokoušet podle příkladu Krista Pána; budu jej prosit o sílu tak dlouho, až se má vůle probojuje k oddanému „ano, Otče!“ - Někdo mi udělá radost. Přijmu ji jako pozdrav od tebe, Otče! Dávám ti za to svou vůli. - Vyruší mě někdo z práce prosbou o službičku. V bližním posluhuji samému Kristu Pánu. Budiž: „Ano, Otče!“ - Kdo by mohl spočítati, kolikrát za den můžeme zvolati „ano, Otče“? U každého je to jinak - podle povahy, povolání, okolí.

„Ano, Otče“ může býti zásadou všech: velkých hříšníků i velkých světců. Zásada pro všechny táž, pro všechny lidi totéž předsevzetí. *Porro unum necessarium est. - Jednoho jest zapotřebí.*¹⁹ A přece nic jednotvárného: Každý člověk jde svou cestou, kterou mu Bůh vytkl od věčnosti jako hvězdám dráhy. Pro všechny totéž předsevzetí - a u každého se projeví jinak. Pro všechny totéž předsevzetí - a nikdo je nemůže vyplniti dokonale. Všichni trpí tím, že nemohou, co by chtěli; hříšníci i světcové, ano tito ještě víc než oni. Všichni zakoušejí v duši totéž, jen příčiny jsou rozličné. Člověk na nejnižším stupni chce plniti vůli Boží ve všem, ale je tak sobecký, že se dopouští i těžkých hříchů. Kdo je o stupeň výš - možno-li o stupních vůbec mluvit - překonává

pokoušení k těžkým hříchům, ale dopouští se všedních hříchů. Dokonalý se dopouští podobrovolných chyb. Nedovede jednati vždy tak dokonale, jak by rád. Všichni klesají a každý z nich musí po každém pádu, ať těžkém nebo lehkém, hned nebo co možná nejdřív uvést všechno do pořádku a pak spěti dále, jako by se nic nebylo stalo. Bědováním by se jen mařily síly a čas, a těmito vzácnými Božími dary nesmíme plýtvati.

Je třeba účinně využítkovati každé minuty, abychom na konci života byli zralí pro nebe. Bůh požaduje všecku naši sílu. *Musíme ho milovati z celého srdce svého a z celé duše své a ze vsí síly své.*²⁰ Je třeba uchvátiti všecko. Musíme nejen otce a matku, nýbrž i sebe míti v nenávisti,²¹ abychom byli učedníky Kristovými. Eliáš dovolil svému žákovi Eliseovi, aby šel domů rozloučiti se s rodiči.²² Kristus Pán to již nedovoluje: *Žádný, kdo položil ruku svou na pluh a ohlíží se nazpět, není způsobilý ke království Božímu;*²³ ani na otcův pohřeb nesmí učedník domů: *Nech, ať mrtví pochovávají své mrtvé.*²⁴ Abychom dosáhli dokonalosti, musíme opustiti všecko. Od bohatého mládence, který *měl mnoho statků*, žádá Kristus Pán, aby opustil *všechno na jednu a ne po částech.*²⁵

Se svatým nadšením musíme se den ze dne snažit o všecko s velkou svatou vášnivostí. Bez ní se nikdo nestane světce, uvázne na cestě. *Velmi mnozí se vmoutí a odcházejí smutni.*²⁶ I za nimi Kristus Pán ještě laskavě

pohlíží.²⁷ Budou spasení, ale tak jako ohněm.²⁸ Kristus Pán sám žádá svatou odhodlanost, která chce všechno a nepřestává na prostřednosti. *Pohoršuje-li tě oko tvé pravé, vylup je a odhoď od sebe. A jestliže pravá ruka tvá tě pohoršuje, utni ji a odhoď od sebe.*²⁹ On přináší pokoj všem, kdo jsou dobré vůle, ale ne pokoj nečinný. *Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na zem, nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč. Kdo nalezne život svůj, ztratí jej.*³⁰ *Království nebeské násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.*³¹ Musíme, když je třeba, odporovati až do krve.³²

*Jako dobří bojovníci Krista Ježíše budeme spolu snášeti utrpení.*³³ Budeme bojovati za celek v první řadě. Na několika ranách nezáleží, bez nich se boj neobejde; lepší zraněný bojovník než lenoch, který za frontou v zázemí *mrhá statek svůj živ jsa prostopášně.*³⁴

Celý den jsme pohotoví k boji. Již ráno při probuzení si vzpomínáme, že bojujeme s heslem „ano, Otče!“ Ani v jedné hodině dne na to nesmíme zapomenouti. Při mši sv. a při sv. přijímání se připravujeme k boji, prosíme Krista Pána o sílu, abychom vytrvali ve smýšlení oddaného „ano, Otče!“ Při rozjímání se povzbuzujeme k boji, abychom k tomu byli ochotnější. A často, velmi často za den, zejména když se naše pýcha vzpírá, když jsme podráždění a rozladění, když hrozí nebezpečí přepadu, kontrolujeme se, *konáme zvláštní zpytování*: Jsem ve vůli Boží? Plním vůli Boží? Přijímám tu příhodu jako projev vůle Bo-

zí? Poznáme-li, že naše vůle je podřízena vůli Boží, kráčíme vítězně dál; jsme-li na bludné cestě, vrátíme se: Ježíši, podlehl jsem, zapomněl jsem se, odpusť; pomoz mi, abych neupadl do nepřátelských rukou! Jsem zase celý tvůj. — Dávám ti zase tuto práci, tuto oběť. Budu ti dělat radost, tys *můj* Spasitel, *můj jediný* přítel.

Tak naše sebekontrola vzhledem k „ano, Otče“ a život podle „ano, Otče“ jsou jedno a totéž. Čím častěji se sebe samých tak tážeme, tím častěji se vracíme k Bohu, k svému Otci a Spasiteli, přítomnému v nás; jemu chceme vědomě a dobrovolně dělati radost, jak on si přeje, tím, co on volí a nám předkládá. Naše zvláštní zpytování, oddané „ano, Otče“ je tedy vlastně život v přítomnosti Boží, je pozornost na zavolání, na pokyn a na vůli Boží, ustavičná pohotovost k boji a k modlitbě.

Máme-li ještě mimo to stanoven čas na zvláštní zpytování, může nám to býti jen vítané. Kdo bojuje, musí občas přehlédnouti bojiště, třeba jen proto, aby čerpal z porážky prospěch pro budoucnost. V čase, který je nám k dispozici, se krátce zpytujeme, zdali jsme byli stále zakotveni ve vůli Boží. To nedá mnoho přemýšlení, když jsme se častěji mezi dnem rychlým vnitřním pohledem o tom přesvědčovali. (To vlastně již bylo zvláštní zpytování a všechno je již v pořádku.) Ale není třeba počítati, kolikrát jsme *řekli* „ano, Otče“. Oddané „ano, Otče“ je naším *duševním sta-*

*vem. Stav svého duchovního života nedovedeme zjistit neomylně. Sv. Pavel píše: Ani sám se nesoudím; neboť ničeho si nejsem vědom, ale tím nejsem ospravedlněn.*³⁵

Z toho, zdali jsme nebo nejsme si něčeho vědomi, nelze odvodit nic jistého. Když jsem tělesně a duševně vyčerpán, jest na př. má popudlivost a podrážděnost mnohem větší, než když jsem tělesně a duševně svěží. Jsem-li svěží, tak snad ani nepostřehnu bouchnutí dveří, kdežto jindy mě již zavrnutí dráždí k netrpělivosti. Jsem-li vyčerpán, přistihnu se snad při dvaceti pochybeních proti trpělivosti za den, jsem-li svěží, ani při jednom. A přece snad s těmi dvaceti chybami za den jsem pokročil dále, než když jsem netrpělivostí vůbec nepochybil. Počítáním, kolikrát za den jsme řekli oddaně „ano, Otče“, by se naše myšlenka mohla státi příliš vnější. Kdo by přec rád počítal, ať počítá, kolikrát za den si položil otázku, zdali je ve vůli Boží. Tím kontroluje úkony své vůle, ale ne stav své duše a své spojení s vůlí Boží.

O sv. Terezii z Lisieux se píše: V pozdějších letech zastávala sv. Terezie názor, že počítání ctnostných úkonů se více hodí pro začátečníky a méně pro zralejší věk a pro pokročilé.³⁶ Rovněž zapisování výsledků zvláštního zpytování může býti začátečníkům a povrchním duším dobrým podkladem a oporou, není však naprosto nutné, zvláště ne pro pokročilé. Komu to prospívá, ať to činí. Ale podle těch výsledků nemůžeme soudit o svém du-

ševním stavu a v sebe důvěřovati, že jsme spravedliví.³⁷ Pěstovali bychom tím převrácený sklon k vnějším úkonům a zanedbávali pěstění vnitřního života.

Důležitější než počítání a vážení je přesvědčení o ceně naší ideje, abychom si jí čím dále tím více vážili. Jistě nám prospěje, když podle příležitostí, při kterých jsme pochybili, si ujasníme vztah oddaného „ano, Otče“ k utrpení, k lásce k Bohu a k bližnímu, dále když si uvědomíme, že oddanost do vůle Boží je naší povinností, a když často budeme přemýšlet o dobrotě Boha Otce a Ježíše Krista a častěji patřiti na příklad Krista Pána a jeho přesvaté Matky. Budeme si často připomínati pohnutky, které na nás zvlášť působí; na příklad: smýšlením „ano, Otče“ jsem Kristu Pánu bratrem a sestrou; Kristus ve mně žije, když plním jeho vůli; smím býti Spasitelem hostí; každý úkon oddanosti do vůle Boží jest úkon lásky k Bohu; život Ježíše Krista ve mně vzrůstá každým spojením s jeho vůlí. - Můžeme si také připomínat, jaká odměna - a to většinou již zde na světě - jest údělem těch, kteří žijí úplně podle vůle Boží. *Žijeme smutní, ale vždy veselí, chudí, a přece mnohé obohacujeme; nic nemáme, a přece všemi věcmi vládneme.*³⁸ Kdo opustí všechno, dostane mnohem více v čase tomto, a v budoucím věku život věčný.³⁹ *Vaše je všechno... svět, život, smrt, věci přítomné a budoucí, všechno je vaše. Vy pak jste Kristovi a Kristus (jest) Boží.*⁴⁰

Většinu doby, poskytnuté nám k zvláštnímu zpytování, můžeme věnovati modlitbě, abychom se stávali čím dále tiššími, pokornějšími, abychom čím dál víc ustupovali a oddávali se do vůle Boží. *Fiat voluntas tua. - Buď vůle tvá!*⁴¹

Poznáme, že v plnění předsevzetí vždy pokulháváme. Proto při zvláštním zpytování znovu zaujmeme správný postoj k vůli Boží. Tak se naše vůle bude vůli Boží čím dál víc blížit. A v tom záleží největší význam zvláštního zpytování pro náš duchovní život. Když oběžnice přijdou do jisté vzdálenosti od slunce, překoná sluneční přitažlivost jejich odstředivost, a ony se zřítí do slunce. Naše zvláštní zpytování má důležitý úkol, přiváděti duše ponenáhlu k té hranici, kde je síla naší vlastní vůle překonána. Pak se vrhá duše, když se Bohu líbí, do slunce vůle Boží, je s ní zajedno, žije ve světě nadpřirozeném. Naše zvláštní zpytování, konané věrně a svědomitě, nabývá v díle našeho posvěcení rozhodujícího postavení. Je tam, kde se křížují dráhy dvojího světa. Zvláštním zpytováním pátráme, zdali jsme učinili všechno, co je člověku jen možno, aby stál ve vůli Boží. Tímto každodenním cvičením možno dospěti tam, kam člověk - vlastně milost - vůbec může dospěti, kde se další práce ujímá Bůh a nás vtahuje do své vůle. Sami ze sebe se můžeme vůli Boží jen přizpůsobiti, usměrniti. Uvede-li nás pak Bůh dokonale do tajemství své božské vůle, takže s ní splyneme a z ní budeme žít,

to nevíme. Zde platí: Pohotovost je všechno. Čekáme přede dveřmi. *Aperi, Domine. - Otevři, Pane.*

Když se zcela a úplně exponujeme ve službě Boží vůle, tak na konec v pokoře pro své poklesky a uznávající svou nedostatečnost řekneme: *Služebníci neužiteční jsme.*⁴² Od chtění k vykonání, od rozhodnutí, že budeme žít podle vůle Boží, k naprosté oddanosti je dlouhá, obtížná cesta, na které nás může vésti jediný Bůh. Musíme se namáhati stoprocentně, jako by vše záleželo jen na nás, a musíme očekávatí stoprocentní pomoc Boží, jako by naše posvěcení bylo jen dílem Božím.

Z každého z nás může býti světec jako z neotesaného kusu mramoru obraz Kristův. Jen umělec vidí v balvanu budoucí umělecké dílo. Je třeba jen odstraniti přebytečný mramor a zbude socha Krista. To se zdá snadné, a přece dílo umělecké dovede z balvanu vytvořit jen umělec.

Jako umělec vidí v kamení obraz již hotový, tak v nás vidí Bůh svůj obraz. Již jednou nás stvořil k obrazu a podobnosti svému.⁴³ My jsme to umělecké dílo zničili. Křtem nebo pokáním povstává v naší duši obraz Boží znovu, ale musí býti stále propracováván. Máme a musíme se státi největším a nejkrásnějším uměleckým dílem na světě. Máme býti *přípodobněním obrazu Syna jeho.*⁴⁴ Ale naše dobrá vůle nedovede sama tuto Boží myšlenku uskutečnit. Umělecká ruka Boží se musí opět dáti do díla.

Je třeba odlabati s nás všechno nevhodné. Naše já musí padnouti a zmizeti. Bůh ustavičně zasahuje do našeho života, a čím více se podrobujeme jeho vůli, jeho řízení a dopuštění, tím zřetelněji se v nás projevuje obraz Boží, tím více ustupuje naše já. A s jakou láskou Bůh pracuje! Zpracovává mě tak oddaně, jako by měl v dílně jenom mne, jako by po celou věčnost neměl nic jiného na práci než vytvořiti ze mne umělecké dílo jeho důstojné.

Nesmím Bohu v práci překážeti. *Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se o mnoho věcí. Ale jednoho jest zapotřebí:*⁴⁵ buď potichu, nemluv tolik, nechtěj všechno vykonat sám. Ne každý, kdo mi říká *Pane, Pane, vejde do království nebeského.*⁴⁶ Proč bychom se tolik starali, tolik práce si ukládali, když Bůh sám se o nás stará? Při tom uměleckém díle nemůžeme než se tiše ponechávati Bohu, setrvati v klidu, pokorně ho poslouchati a vpravovati se do jeho vůle. Všechno ostatní učiní Bůh. Budeme-li pracovati sami, nestane se naše duše dílem uměleckým. Již jednou jsme Pánu Bohu práci pokazili, když jsme se chtěli rovnati Bohu. *Budete jako bohové.*⁴⁷ Stal se pravý opak: zářící rysy podobnosti s Bohem v lidské duši vybledly. Ale tou škodou jsme nezmoudřeli. Ustavičně Bohu v práci překážíme. Čím nerušeněji může pracovat, čím jsme tišší — jak těžké nám to bývá! — tím velkolepější bude to umělecké dílo, tím radostněji a úspěšněji pracuje na nás

Bůh, tím podobnějšími se staneme Pravzoru Bohu.

Bůh nás odpoutává ode všeho okamžik za okamžikem, jen když jej necháme pracovati. *Proniká až do rozdělení duše a ducha, kloubů a morku.*⁴⁸ Je to ustavičné umírání. Dobře, že člověk na počátku neví, čeho se musí zříci, od čeho se odpoutati; snad by ani nezačal. Někdy bychom již sebe samých litovali. Je to, jako bychom musili kráčet za svou vlastní rakví. Umřítí by bylo někdy lehčí než žítí. Ale tím bolestným odumíráním sobě nabýváme života plného radosti a míru. V štěstí a blaženosti, kterých tím vybojujeme, zapomeneme na všechny bolesti. *Zármutek váš obrátí se v radost.*⁴⁹ *Každá kázeň pro přítomnost nezdá se radostnou, nýbrž smutnou, ale později vydává pokojné ovoce spravedlnosti těm, kteří skrze ni byli vycvičeni.*⁵⁰

Všechno by bylo dobré, jen kdybychom Pánu Bohu nechali volnost. Zkoumejme se opět a opět, jsme-li stále Pánu Bohu k dispozici, a opět a opět se vracejme na své místo.

NIKDO NEPŘICHÁZÍ K OTCI, LEČ JEN SKRZE MNE *Jan 14, 6.*

Část I.

*Všecko k účelu svému učinil Hospodin.¹ Také člověk je stvořen pro Boha. On každého člověka k slávě své stvořil, způsobil a učinil ho.² Všichni mají chváliti jeho svaté jméno a hlásati velikost jeho skutků.³ Proto nás sv. Pavel napomíná skrze milosrdenství Boží, abychom své tělo vydali v oběť živou, svatou, Bohu libou: *To by bylo duchovní bohoslužbou vaší.*⁴*

Ale skrze hřích přišla smrt.⁵ Člověk přestal býti služebníkem Božím a knězem tvorstva. Lidstvo tápalo ve tmách, takže od něho nemohl Bůh přijímati chválu ani velebení. Hříchem byl tvůrčí plán zrušen.

*Bylo třeba nového stvoření. A přišlo, a to krásnější a vznešenější než první. *Vás, kteří jste mu někdy byli odcizeni a nepřáteli (svým) smýšlením ve skutcích zlých, nyní smířil (s sebou) v jeho těle z masa skrze smrt, aby vás představil svatými a neposkvrněnými a bezúhonnými před sebou.*⁶ V tom se ukázala na*

nás láska Boží, že Bůh poslal Syna svého jednorozrozeného na svět, abychom byli živi skrze něho. V tom jest láska, ne že bychom my byli milovali Boha, nýbrž že on (prve) miloval nás a poslal Syna svého jako oběť smírnou za hříchy naše.⁷ Jsme stvořeni v Kristu Ježíši ke skutkům dobrým, které Bůh připravil, abychom v nich žili.⁸

Tímto novým stvořením byl učiněn úplně nový vykupitelský plán. Celý náš řád milosti má v Ježíši Kristu původce, vzor a uskutečnění. Jsme stvořeni v Ježíši Kristu. Není v nikom jiném spásy, neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spaseni býti.⁹ Skrze něho máme přístup k Otci.¹⁰ On je cesta¹¹ k Otci. Já jsem dveře. Vejde-li kdo skrze mne, bude zachován; a vejde i vyjde a nalezne pastvu. Bude mít život a hojnost.¹² Jeden je prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, jenž dal sebe sama ve výkupné za všechny.¹³ Jen skrze Krista přijdeme k Otci, dojdeme spásy. Kdo praví, že v něm zůstává, má též sám žít, jako žil on.¹⁴ On je náš vzor, kterého musíme následovati. Ty, které předzvěděl, také předurčil (k tomu), aby byli připodobněni obrazu Syna jeho, aby on byl prvorozený mezi mnoha bratry.¹⁵ K tomu konci se také sv. Pavel lopotí a zápasí, aby představil každého člověka dokonalým v Kristu Ježíši.¹⁶ V něm jsou skryty všechny poklady moudrosti a vědomosti.¹⁷

Ano, i když ztratíme milost druhého stvo-

ření, máme skrze Ježíše Krista i potom ještě cestu k Otci volnou. *On má kněžství nepomíjející, proto také může dokonale spasiti ty, kteří přistupují k Bohu skrze něho, jsa vždycky živ, aby za ně orodoval.*¹⁸ *Dítky moje, toto vám píši, abyste nezhřešili. A zhřeš-li někdo, máme přímluvce u Otce, (totiž) Ježíše Krista spravedlivého. A on jest obětí smírnou za hříchy naše, ale nejen za hříchy naše, nýbrž i (za hříchy) celého světa.*¹⁹

Při vykupitelském díle šlo Kristu Pánu především o čest Otcovu. Chtěl spravedlnosti Boží učiniti zadost a lidstvo zařadit do vesmíru na správné místo. Také od lidí měl býti Otec ctěn a oslavován.

Kristus Pán vykonal dílo, které mu Otec uložil. *Hle, přicházím, abych vykonal vůli tvou,*²⁰ pravil přicházeje na svět. A na konci činného života mohl říci: *Já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je učinil.*²¹ Jeho dílo bylo dokonáno, vůle Otcova splněna. Jeho lidská přirozenost mohla nyní k Otci. *A nyní oslav mě ty, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe, prve nežli svět byl.*²² Nikdy nehořel na světě mocnější obětní oheň než na oltáři golgotského kříže. Kdyby byl Kristus Pán po dokonání svého úkolu od nás úplně odešel, byla by vykonána oběť kříže jen jednou a její skvělý plamen by byl zhasl. Co bychom teď mohli Bohu přinášeti v oběť jeho důstojnou? Musili bychom se tázati: *Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co prokázal mi?*²³ A nemohli bychom

odpověděti. Mohli bychom ovšem každý okamžik obětovati svou vůli oddaným „ano, Otče“, a snad bychom musili sáhnouti k obětování zvířat.

Láska k Otci pudila Krista Pána, aby učinil víc než povinnost. Daroval nám kněžství a dal věřícím moc míti podíl *v královském kněžství*,²⁴ v obětování a v proměňování. Kristus Pán dal všem kněžím moc nad svým tělem, dal se jim cele k dispozici, takže *od východu slunce až na západ*²⁵ se jeho kalvarská oběť *trvale* opakuje. Mystický život Kristův není ještě skončen. Ještě trvá a my žijeme v něm. Ještě trvají vánoce, velikonoce, letnice, ale také Velký pátek: stálá přítomnost. Mystický Kristus, jehož hlavou je Kristus Pán sám, stojí stále u obětního oltáře a přináší sebe sama v oběť a stále přijímá Spasitele jako vzácnou odvetu ve sv. přijímání. *O beatum commercium! Šťastná záměna! Z něho celé (Kristovo) tělo bere vzrůst svůj ke vzdělání svému v lásce.*²⁶ Trvale je na světě obětování, proměňování a přijímání.

Ale mše svatá Kristu Pánu ještě nestačila. *S velkou toužebností*²⁷ toužil po hodině, v které mínil ustanovit největší památník své lásky. Láskou k Otci a k svým²⁸ byl puzen proniknouti až na hranice své všemohoucnosti. Věděl, že, jakmile se jeho utrpení dokoná, nebude již moci vnější činností oslavovat Otce. Ale jeho láska ještě našla východisko. Daroval nám svatou eucharistií netoliko jako obětní dar, nýbrž i jako obětní pokrm. Tím si otevřel veli-

ké a účinné dveře,²⁹ aby mohl zmnohonásobit svou činnost na světě a v ní dále pokračovat. V každém sv. přijímání se Kristus Pán v každém z nás stává znovu člověkem, znovu se rodí, aby v každém z nás znovu a dále žil a trpěl. Kristus Pán by nás chtěl mítí celé; měli bychom mu býti cele k službám. Chtěl by nás vytlačití z nás samých, abychom sami v sobě již neexistovali. Naše lidská přirozenost mu má býti tak k dispozici, jako mu byla k dispozici jeho lidská přirozenost na zemi. Měli bychom býti úplně proměnění a mu podobní, sloužití mu jako způsobu chleba a propůjčovatí se mu, by v nás mohl existovati a působiti.

*Budte tedy dokonalí, jak i Otec váš nebeský jest.*³⁰ Máte býti jako Bůh. Stojíce na zemi máte vrůsti do nebe. Snadnější by bylo jako orel se vznéstí do vzduchu než se ponořovati do tajemství nejsvětější Trojice. Proto také praví Ježíš Kristus: *Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.*³¹ Já jsem cesta, dveře.³² *Beze mne nemůžete činiti nic.*³³ Samí ze sebe nemůžeme mysliti ani činiti nic užitečného. Samí ze sebe nemůžeme ani vysloviti jméno Ježíš, ani říci „ano, Otče“. *Chtění jest při mně,*³⁴ ač i to je milost Boží;³⁵ konání dobra však nikoliv.³⁶

Dokonalost jest plnění vůle Boží: souhlas s okamžikem. *Hle, přicházím..., abych vykonal vůli tvou.*³⁷ Jediný z lidí Ježíš Kristus jako člověk sám ze sebe vědomě a dobrovolně plnil vůli Boží. A my budeme plnit vůli Boha Otce - to jest vůle Boží naše posvěcení³⁸ -

jen potud, pokud Kristus v nás bude vzrůstatí. Jen ten může vůli Boží splniti dokonale, kdo jest úplně proměněn v Krista. My jsme negace, Kristus je klad, my jsme ne, Kristus jest ano. Dokud je ve mně ještě kousek mého já, bude stále ještě ve mně sklon k ne. *Syn Boží Ježíš Kristus nestal se ano i ne, nýbrž ano bylo v něm. Všecka totiž zaslíbení Boží (stala se) v něm ano.*³⁹

*Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.*⁴⁰ Kdyby Kristus nebyl s námi zůstal jako eucharistický Bůh, jako náš pokrm a naše síla, jako naše láska a náš život, bylo by celé vykoupení pro nás asi marné. Jen v Kristu jsme schopni a mocni říci ano. Od nebe k zemi vede jediná cesta, svítí jediné světlo: Kristus. *Já jsem cesta.*⁴¹ On je světlem lidí a Světlo ve tmě (světa) svítí.⁴² Země je s nebem spojena jen krví Kristovou. Ten proud krve ještě nevyschl, nýbrž proudí a bude proudit až do konce časů. A jen co tou krví je obmyto od poskvrny hříchu,⁴³ jen to, co se dává unášeti tímto krvavým proudem, se dostane do nebeské vlasti, do otcovského domu. *Máme tedy, bratři, důvěru ve vstup do velesvatyně v krvi Kristově.*⁴⁴

Krev Kristova proudí ustavičně: od nebe k zemi, od země k nebi. Mše sv. je zpřítomnění oběti na kříži; jest otevřeným bokem Páně, z něhož nám proudí milost jedna za druhou.⁴⁵ A hle, jak velké tajemství! Hlavní zákony mše sv. jsou i hlavními zákony našeho života. Smysl oběti je dokonalá oddanost Bo-

hu skrze Krista, a to jest i smysl našeho života: sjednotit se s nejsvětější Trojicí skrze Krista. Proto i tytéž zákony. A ty zákony jsou tři: obětování, proměňování a přijímání. Náš život je mše svatá s obětováním, proměňováním a přijímáním. A každý okamžik našeho života jest opět mše sv. s obětováním, proměňováním a přijímáním. Podivná shoda! Všechno jest jedno a v jednotě je zase všechno. *Z něho a skrze něho a k němu jsou všechny věci: jemu sláva na věky.*⁴⁶

První hlavní zákon mše sv. a našeho života jest obětování. Bez obětování není mše svatá. Nemá-li kněz obětních darů, nesmí ani jíti k oltáři. - Vlastně bychom se měli obětovati my. Kněz by měl obětovati nás *jako oběť živou, svatou, Bohu libou.*⁴⁷ Chléb a víno jsou jen symbolem, náhražkou za nás. Proto se obětování týká nás všech. Máme se mši svatou netoliko modliti, máme ji také *zároveň konati*. Obětování přísluší netoliko knězi a ministrantům, ale i všem přítomným, ano všem věřícím. Obětování však je toliko přípravou k proměňování. Samo o sobě nemá významu, význam má toliko se zřetelem k proměňování.

Z našeho života nelze si obětování odmysliti. Bez obětování není lidského života. Ani v něm nemá oběť sama o sobě smyslu. Nedovedeme-li své životní oběti podložití smysl a účel, je náš život těžký a hroutíme se. Oběť má v lidském životě jako obětování ve mši sv. jen tehdy smysl a účel, má-li vztah k pro-

měňování. *Jen to, co se v nás obětuje, může být proměněno. To je nezměnitelný zákon v přírodě a ještě více v řádě nadpřirozeném. Vpravdě, vpravdě pravím vám: Nezemře-li zrno pšeničné, jež padlo do země, zůstává samoťno; zemře-li však, přináší mnoho užitku.⁴⁸ Nemoudrý, co ty rozséváš, nebývá oživeno, leč prve zemře.⁴⁹ Jen potud budeme proměněni, pokud se obětujeme.*

Někde na světě se ustavičně slouží mše sv. a ustavičně je někde obětování. Také v mém životě. V každém okamžiku musím říkat ano, musím obětovat něco ze sebe, musí ve mně něco umřít. *Quotidie morior. Denně umírám.⁵⁰ Kdo nenávidí život svůj na tomto světě, k životu věčnému zachová jej.⁵¹ Do věčného života nevede jiná cesta než cesta ustavičného umírání. Toto však, bratři, pravím vám, že tělo a krev nemůže obdržeti království Božího ani porušitelnost nedostává neporušitelnosti.⁵² Povždy nosíme mrtvení Ježíše na svém těle, aby i život Ježíšův se zjevil na těle našem.⁵³*

Obětovati musí každý člověk. Kříže stojí na všech cestách. Každá oběť je příprava na nějaké proměňování. Kdo hřeší, stává se otrokem hříchu, hříšným. *Kdo se přidržuje Pána, je (s ním) jedním duchem.⁵⁴ Když již obětovati musíme, kladme své obětní dary, a to obětní dary svého celého života, na správný obětní oltář. Obětujme dobře v chrámě, abychom dovedli dobře obětovat i v životě. A je-li nám oběť i při tom ještě těžká - často*

bývá dosti těžká -, vzpomeňme si, že neobětujeme sami, že v témž okamžiku na některém oltáři světa se obětuje Ježíš Kristus. S ním spojujme svou oběť, pak nám bude snadná a před Bohem nekonečně velká.

Po obětování nastává proměňování. Obětní dary jsou vyňaty z pozemského užívání. Nejsou již naše, nýbrž Boží. Těmi dary jsme my. Po obětování nenáležíme již sobě, nýbrž Bohu. *Nevíte-li, že již nejste svoji? Vždyť jste koupeni za cenu velikou. Nuže, oslavujte (a noste) Boha v těle svém.*⁵⁵ Po obětování jsme my se svými dary vyňati z pozemského užívání. Ale vše se musí nejprve státi *darem Bohu libým*. Na pozemských obětních darech nemá Bůh zalíbení.⁵⁶ Proto prosí kněz s lidem (mluví se vždy v množném čísle) Boha, aby obětující i dary obětní se stali *požehnanou, platnou a důstojnou obětí*. Toto přání a ta prosba se splňují při proměňování nejdokonaleji, božsky. Obětované dary, chléb a víno, bývají proměněny v tělo a krev Ježíše Krista, neposkvrněného Beránka Božího. V tom okamžiku bychom měli býti proměněni i my, a to v Krista. *Žiji pak již nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus.*⁵⁷ Já jsem jen zdání, on je mé bytí, má duše. Když jsme se svými dary tak proměněni, můžeme Otci nabídnouti něco skutečně důstojného. *Pokorně tě žádáme, všemohoucí Bože: kaž, aby toto bylo... přeneseno na vznešený oltář tvůj.*⁵⁸

V našem životě je mezi proměňováním a obětováním ještě mnohem menší interval než

při mši sv. Ano obětování jest již proměňování. Život jest pohyb, ustavičná vnější i vnitřní proměna. Nečinnost je smrt. A proměňování v lidském životě je právě tak neviditelné jako proměňování při mši svaté. Proměněné způsoby se ničím neliší od neproměněných. Nepoznám, zdali je kdo v stavu milosti nebo ne. S námi i s jinými se dějí proměny, kterých nepostřehujeme a postřehovati nemůžeme.

Kde má Kristus obětující lid, tam všude jest i lid satanův.⁵⁹ Na světě jsou jen dva obětní oltáře, v nichž se přinášejí všechny oběti veškerého lidstva. Jedni kladou sebe a své oběti na oltář Krista Krále, jiní na oltář jeho velkého odpůrce satana, knížete tohoto světa. Jest jen dvojí jednání, jsou jen dvojí skutky: dobré a zlé. Je to jedno, pracuje-li kdo v kanceláři či ve škole, v dílně či na poli, stojí-li na katedře či na kazatelně, vlastně jsou jen dvojí práce, dvoje skutky: dobré a zlé. A tak jsou jen dvojí lidé, ať muž či žena, kněz či laik, mladý či starý, učený či neučený, velký či malý, chudý či bohatý, jsou jen lidé dobří a zlí. Třetího není. Buď pro Boha nebo proti Bohu. *Kdo není se mnou, proti mně jest, a kdo neshromažďuje se mnou, rozptýluje.*⁶⁰

Při našem obětování se děje i proměňování. Každým vědomým a dobrovolným skutkem se stáváme lepšími nebo horšími, vrůstáme víc a více v Krista nebo víc a více v satana. Naše proměňovací formule jest: Ano, Otče! nebo: Ne, Otče! *Hle, přicházím, abych vykonal vůli tvou,*⁶¹ anebo: *Non serviam. Ne-*

*budu sloužiti!*⁶² Kdyby nyní spadl závoj, bylo by hned zjevno, čí lid jsme a která je naše proměňovací formule.

Bůh si za obětní dary vyvolil chléb a víno. On určuje, které dary mají být proměněny. I nám určuje dary k proměňování. Není nám to ponecháno na vůli. Oběť Abelovu Hospodin přijal, Kainovu ne. To, co nám přináší okamžik, jest obětní dar, který podle vůle Boží má být proměněn. Nad každým okamžikem pronášejíme bděle a živě svou proměňovací formuli: „Ano, Otče!“ Čím větší je oběť, tím větší bude i proměna. Kolik jsme obětovali, kolik v nás umřelo, tolik z nás bude proměněno v Krista.

Ani zde nejsme sami. Někde na světě se golgotský výjev ustavičně opakuje. Mystický Kristus Církev ustavičně vzrůstá nescetnými proměňováními Hlavy a údů. Krev Páně bohatě proudí, přidejme k ní svou kapičku, která sama o sobě by rychle vyschla, a dejme se velkým proudem unášeti do věčného domova. Všechna voda se musí státi vínem, krví.

Sv. přijímání je třetí a poslední podstatná část mše sv. Náleží ke mši sv. jako žeň k setbě. K oběti náleží obětní hostina. Oběť je modlitba, jest to pokus sjednotit se s božstvím. V modlitbě se s Bohem spojujeme duchem, v oběti skutkem. Náboženství je most, spojující nebe se zemí, Boha s člověkem. Hlavní pilíře tohoto mostu jsou modlitba a oběť. Tak jest oběť modlitbou a modlitba obětí a jejich

podstatné prvky, hlavní zákony, jsou obětování, proměňování a přijímání.

Věřící se svými dary se proměňují v Krista a jsou obětování nejsv. Trojici jako důstojné a bohumilé obětní dary. Nyní nastává vyrovnání. Země obětuje nebi, co má nejlepšího: člověka Ježíše Krista; nebe vrací zemi, co má nejdražšího: jednorozeného Syna Božího, a to jako obětní pokrm. *Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze Syna.*⁶³ Ježíš Kristus se stává naším pokrmem, proměňuje nás v sebe, takže se stáváme jedno s ním. Tak nás pozvedá do nebe. Bůh se nikdy od nás nedá velkodušností předstihnouti. *Jakou měrou měříte, takovou bude vám odměřeno.*⁶⁴

Kdo má podíl v oběti, má i právo na obětní hostinu. Všichni mají obětovati, všichni mají přijímati. Svaté přijímání náleží ke mši sv. nejen pro kněze, nýbrž i pro všechny přítomné věřící. Kdo byl dobře přítomen mši sv. - a to mohou jen ti, kdo jsou v stavu milosti -, ten musí přistoupiti k stolu Páně. Jinak by mši sv. ani nerozuměl. To bychom nabídli Pánu Bohu dar nekonečně cenný, a jeho dar nekonečně cenný bychom odmítali: Děkujeme, jsme bohatí, stačíme si sami. Obětování, proměňování a přijímání náležejí k sobě, jako k sobě náleží víra, naděje a láska. Nelze jich vlastně navzájem ani oddělit.

Velmi zřetelně se to jeví ve mši našeho života. Tu nelze přijímání od dvou podstatných částí oddělit. Jsou tak těsně navzájem spojeny, že splývají a jsou jedno. V témž okamžiči-

ku, kdy se obětuji, jsem také uvnitř proměněn a spojen s tím, jemuž se obětuji. Obětování jest již proměňování. Proměňování jest již přijímání. Všechno v přírodě i v řádě nadpřirozeném usiluje o spojení. Musíme obětovati, a to v každém okamžiku svého života, ať chceme nebo nechceme. Na jednom z těch dvou velkých obětních oltářů se každého okamžiku klade kousek, vteřina našeho života, naší věčnosti, a tím již také nastává proměňování a přijímání. Tak vrůstáme již přirozeně a nezadržitelně v toho, jemuž obětuujeme.

Náš život jest přijímání, ustavičné přijímání Krista nebo satana. Jako každého okamžiku některý kněz nebo věřící přijímá eucharistického Spasitele a tak přispívá k vzrůstu Krista v sobě a k vzrůstu Krista mystického, tak musím i já každého okamžiku oddaným „ano, Otče“ přijímatí Ježíše Krista, s ním se vroucněji sjednocovat a tak přispívat k tomu, aby vzrůstal nejen ve mně, nýbrž i v Církvi. Náš život je něco úžasného. Nemůžeme se odloučiti od svého života, od svých skutků. Všechno, dobro i zlo, má v sobě zárodek nesmrtelnosti; a každá myšlenka, každé slovo a každý skutek nás činí hned pro celou věčnost buď lepšími nebo horšími.

Jako proměňování tak i přijímání je naším očím skryto. *Ještě se neukázalo, co budeme.*⁶⁵ Ale *„nic není skryto, co nebude odkryto, a nic tajno, co nebude zvěděno.*⁶⁶ Lidé na zemi společně pracují, společně obětuji, spolu kráčeji životem; ale potom najednou uvidí,

že na témž místě pracovali pro naprosto rozličné pány, že na též cestě kráčeli různými stezkami. *Pravím vám: jeden bude vzat a druhý zanechán; dvě budou mlíti spolu: jedna bude vzata a druhá zanechána; dva (budou) na poli: jeden bude vzat a druhý zanechán.*⁶⁷

Na soudě se zjeví, co jsem. Neviditelné bude mně i všem zřejmé. Čím budu na konci života, tím budu po celou věčnost. Jak jsem byl v životě spojen s Kristem nebo se satanem, tak zůstanu spojen po celou věčnost. Víra a naděje pomínou, ale láska nepomine. Obětování a proměňování pomine, přijímání zůstane.

Celý náš život jest jediná mše s obětováním, proměňováním a přijímáním. A každý okamžik mého života je mše s obětováním, proměňováním a přijímáním. Svatý Augustin praví: Kdo se umí dobře modlití, dovede i dobře žíti. Kdo bývá mši sv. v životě dobře přítomen (dobře se modlívá a spolu obětuje), jistě také žije dobře svou životní mši. Na konci života, až mu bude zvonit umíráček jako zvonek k přijímání, dá mu věčný Velekněz závěrečné požehnání: *Pojď, požehnaný Otce mého, vládní královstvím ti připraveným od stvoření světa.*⁶⁸ Byla-li životní mše mší satanovou, zvoní umíráček také k přijímání, ale po *Ite missa est* je místo požehnání kletba: *Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který je připraven ďáblu a jeho andělům!*⁶⁹

Hledte tedy, bratři, kterak byste žili pečlivě, ne jako nemoudří, nýbrž jako moudří, a vykupujte čas, neboť dnové jsou zlé. Proto nebuďte nerozumní, nýbrž srozumějte, která jest vůle Boží!⁷⁰ Ano, Otče!

NIKDO NEPŘICHÁZÍ K OTCI, LEČ JEN SKRZE MNE *Jan 14, 6.*

Část II.

Proměnění se v Krista je životním úkolem každého křesťana. Je to dílo těžké, jehož podkladem jest ustavičná pohotovost k oběti. Naše „ano, Otče“ má použití všech sil, abychom se jistě a rychle dostali k cíli. Ale sami ze sebe nemůžeme nic. K oddanému „ano Otče“ nám musí dávat sílu sám Kristus Pán. Uděluje nám ji jako svátostný Bůh.

Jeho láska vymyslela div, aby jako pomocník a přítel mohl s námi přebývat až do konce časů. *Protože měl v lásce (vždy) svoje, kteří byli ve světě, projevil jim svou lásku měrou nejvyšší¹ až do konce. Hle, stánek Boží s lidmi!*² Naše chrámy nejsou jenom obětišti, nýbrž mnohem více: *jsou stánky živého Boha.* Jeho láska jej činí vězněm, osamělým poustevníkem ve svatostánku. Rozkoš jeho jest v pokolení lidském.³ Ani lhostejnost a vlašnost vyvolených duší, ani nenávisť a posměch nepřátel ho nemohou ze svatostánku vypudit. *Láska je shovívavá, neroztrpčuje*

*se, všechno snáší, všechno přetrpává. Lásku nikdy nepomítí.*⁴ Kristus Pán se nedá roztrpčiti. Ani kdybychom si ho v svých srdcích nevšímalí celé hodiny, dny a měsíce, nenechá nás na holičkách. Ustavičně na nás čeká trpělivě, bez roztrpčení. Stále bdí a jest ochoten s námi mluvit, i kdybychom naň často zapomínali. Právě tak nás očekává ve svatostánku. *On, ač je přede vším a ač v něm všechno stojí,*⁵ jest mezi námi jako ten, který přisluhuje.⁶ Je nám k službám. Čeká a jeho srdce po nás vroucně touží. Rád by pomáhal, a nikdo nepřichází.

Naše chrámy jsou nejen místy oběti, ale i modlitby. Jak mnohý kostelík bývá od ranních služeb Božích celý den prázdný! Jen tu a tam do něho někdo zabloudí, aby se pomodlil. Nemáme dosti živé víry. Nejsme proniknuti osobní přítomností oslaveného Bohočlověka Ježíše Krista. Je to týž Spasitel jako kdysi. Lid se k němu hrnul, opouštěl všechno a zapomínal i na jídlo a pití.⁷ Zástupové se naň tiskli a tlačili,⁸ takže nemohl ani chleba pojísti,⁹ nedopřáli mu a jeho učedníkům ani oddechu.¹⁰ Jeho rámě ani dnes není ještě zkráceno. Dnes není nouze menší než tehdy, a přece je dnes kolem něho tak prázdná a ticho! Nyní se k němu netlačí tak velké zástupy jako tehdy. Nechápu ho. Nepochopený Ježíši, smiluj se nad námi! *Mistr je zde a volá tě.*¹¹ Mistr je zde - ve svatostánku - a volá tě. Sta a tisíce lidí chodí okolo něho bez vzpomínky, bez pozdravu. Nemají pro něho

ani minuty. Ježíš je zde - v mé duši. Neměli bychom ho vlastně nikdy nechat samého, ani v svých srdcích, ani ve svatostánku. Vždy by měl u něho někdo adorovati.

*Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.*¹² Kristus Pán žil tehdy ve ztraceném koutku světa. Dnes bydlí na tisícerych místech. Všude si buduje *stánek mezi lidmi.*¹³ Všem chce býti nablízku, aby mohl pomáhat. *Není jiného národa tak velikého, jehož bohové by mu byli tak blízko, jako je blízko Bůh náš.*¹⁴ Jako na kříži tak ani ve svatostánku nemy. ¹⁵ Kristus Pán na sebe. *Jiným pomohl, sám sobě pomoci nemůže.*¹⁶ Čím více se může projevovati Spasitelem, tím je mu to milejší. Odevšad by k němu měli býti přiváděni chudáci a zmrzačení, slepí, kulhaví. Měli bychom jíti na ulice a k plotům a *přinutit všechny, aby vešli.*¹⁶

Kristus Pán je dobrý, jako byl k apoštolům. Chtěli, aby oheň sestoupil s nebe a zahubil nehostinná města. *Nevíte, čího ducha jste. Syn člověka nepřišel duše zahubit, nýbrž spasit.*¹⁷ Byli by rádi sobě i Mistru dopřáli klidu, a proto nechtěli k němu připustit děti. *Domlouvali* těm, kteří je k němu brali.¹⁸ Ježíš se nad tím zamrzl a řekl jim: *Nechte děti jíti ke mně a nebraňte jim.*¹⁹ Když se farizeové a zákoníci tázali jeho učedníků: *Proč jít váš Mistr s celníky a hříšníky?* (Proč nejí s námi?) odpověděl Ježíš: *Nepotřebují lékaře zdraví, nýbrž nemocní. Jděte a naučte se, co jest to: „Milosrdenství chci, a ne oběti. Ne-*

boť jsem nepřišel povolát spravedlivé, nýbrž hříšné.“²⁰ Kristus Pán zamítal jenom zatvrzelé farizeje, kteří v sebe důvěřovali, že jsou spravedliví.²¹ Kající hříšníci však u něho nacházeli porozumění a odpuštění. Neměl pro ně tvrdého slova ani hany, jen jedině chtěl: *Jdi a již nehřeš!*²² Nad nikým nezoufal, ani nad Magdalenou, ani nad cizoložnicí, ani nad Samaritánkou, ani nad Petrem, ba ani nad lotrem na kříži, který jej s počátku i tupil.²³ Ano i Jidáš nabídl odpuštění: *Příteli, nač jsi přišel?*²⁴ Ježíš Kristus přišel hledat, co se ztratilo. Devětadevadesát ovec nechává na poušti a jde za jedinou, která se ztratila.²⁵

Bůh však ukazuje svou lásku k nám tím, že Kristus zemřel za nás, když jsme byli ještě hříšníky. Mnohem spíše tedy nyní, byvše ospravedlněni krví jeho, budeme uchováni skrze něho od hněvu Božího.²⁶ Přistupujme tedy s důvěrou k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost k pomoci příhodné.²⁷ Je v svatostánku týž jako tehdy, když chodil dobře čině.²⁸ I dnes je především spasitelem, spasitelem chudých, nemocných, slabých, zarmoucených, utiskovaných, pokoušených a sklíčených. Pojděte ke mně všichni, kteří se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím,²⁹ když mě navštívíte v mé samotě, když budete pracovat o pokrm, který vám dávám.³⁰

Kdyby měl dnes Kristus Pán sám rozdávat sv. přijímání pěti stům komunikantů a měl již jen pět hostií v ciboriu, komu by se

dal za pokrm, kdyby nechtěl použití své zá-
zračné moci? Nejsvětějším, nejbohatším, nej-
spravedlivějším? Nikoli, jistě ne. Šel by k těm,
kteří nejvíc trpí, kdo jsou nejvíc pokoušeni,
k nejslabším, nejbídnějším a nejchudším;
k těm pěti, kteří by ho nejvíce potřebovali,
kterým by se nejvíce mohl projevit jako spa-
sitel. *Nepotřebují lékaře zdraví, nýbrž ne-
mocní.*³¹ Ostatním by řekl, co pravil otec
marnotratného syna staršímu: *Synu můj, ty
jsi vždycky se mnou, a všechny věci mé jsou
tvoje; veseliti se však a radovati se náleže-
lo, neboť tento bratr tvůj byl mrtev a zase
ožil, byl ztracen a jest nalezen.*³²

Sv. přijímání není odměnou duší zbožných
a dokonalých, nýbrž nejúčinnějším prostřed-
kem, abychom se dokonalými stali. *Nikdo
nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.*³³ Léčí
rány, které nám zasadil hřích. Je lékem pro
nemocné duše, posilou slabých, pomocí v ne-
bezpečí, útěchou sklíčených, pokrmem pro
všechny.

Duše potřebuje k životu pokrmu právě tak
jako tělo. Prosba Otčenáše *Chléb náš ve-
zdejší dej nám dnes*³⁴ se vztahuje i na chléb
duševní. Nežijeme sami ze sebe. Žijeme to-
liko skrze Krista. Všecky věci povstaly skrze
něho.³⁵ Naše srdce bude jen tehdy silné a
zdravé, když nebudeme zapomínat jísti svůj
chléb, který nám Kristus Pán každodenně
podává. Bez toho chleba nepřekonáme tolik
pokušení a zkoušek, bez jeho milosti bychom
podlehli pod tíží kříže, který Bůh vkládá na

naše ramena. Jen tehdy dovedeme říci ano ke všemu řízení Božímu, když nás Kristus posiluje, když často požíváme nebeského chleba.

Když Eliáš na poušti v zoufalství se posadil pod jalovcem a žádal si, by zemřel, řka: *Dosti je mi, Hospodine, vezmi (si) život můj, neboť nejsem lepší než otcové moji,*³⁶ přišel anděl, dotkl se ho a probudil jej na další obětní cestu. Čtyřicet dní a čtyřicet nocí měl putovati sám pouští. Ale dostal nejen rozkaz, nýbrž i pokrm, sílu, aby rozkaz mohl vykonati: *Vstaň a pojez; neboť dlouhou cestu máš před sebou.*³⁷ *Vstal tedy, pojedl a napil se, a šel v síle pokrmu toho čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k hoře Boží Horeb.*³⁸ *Vstaň a pojez, neboť dlouhou cestu máš před sebou!* Ta slova se vztahují na naši mládež. *Vstaň a pojez, čeká na tebe těžký boj! To platí nám všem. Vstaň a pojez, zde jest obilí vyvolených, víno plodící panny.*³⁹

Beze mne nemůžete činiti nic.⁴⁰ Kristus Pán mluví jasně. Bez jeho pomoci by celá naše životní práce byla marná. Na úsvitě věčnosti bychom se musili přiznati jako apoštol: *Mistře, celou noc pracovavše nic jsme nechytíli.*⁴¹ Docela jinak se pracuje s Kristem Pánem. *K slovu tvému rozestru síl.*⁴² *Když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb. Síť se jim trhala.*⁴³ *Vyvolenci Páně, nebudou se namáhati nadarmo,*⁴⁴ *ale nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí; neostřihá-li Hospodin města, nadarmo bdí, kdo je hlídá.*⁴⁵

Sv. přijímání uděluje zadarmo štěstí a mír. Když Kristus Pán zázračným chlebem nasytil tělesný hlad Izraelitů, chtěli jej provolati králem. Když jim slíbil ještě více, nekonečně více, své tělo a krev jako pokrm a nápoj pro jejich hladové a žíznivé duše, nechtěli o něm ani slyšeti. *Tvrdá je ta řeč.*⁴⁶ A odešli od něho. Chcete proroka, který by dával víc a větší věci než Mojžíš? Zde jej máte. *Toto je chléb, jenž s nebe sestoupil, ne jako otcové (vaši) jedli manu a zemřeli. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.*⁴⁷ I učedníci se těmi slovy pohoršili. Od té doby mnozí odešli zpět a již s ním nechodili.⁴⁸

Kolik duší se ještě nyní sytí mlátem tohoto světa! A kolik nemá ani toho! *Přál si naplniti břicho své lusky, které jedli vepři, ale nikdo mu (jich) nedával.*⁴⁹ Svět je tak tvrdý! Jak draze musejí býti vykoupeny jeho hříšné radosti! Penězi, životem i věčností. A jak dobrý je Pán! *Všichni, kteří žízníte, pojdte k vodám, kteří jste bez peněz, pospěšte, kupujte, jezte; pojdte, kupujte bez peněz, beze vší náhrady víno a mléko. Proč odvažujete stříbro za to, co neživí, a svůj perný výdělek za to, co nesytí? Slyšte, slyšte mě, i budete hodovat. Nakloňte ucho své a pojdte ke mně; poslouchejte a živa bude vaše duše.*⁵⁰

Nikdo nedojde svatosti a věčné blaženosti jinak než skrze Krista. Tento chléb je zárukou věčné nesmrtelnosti, budoucí blaženosti. *Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřím v den poslední. Jako já*

*živ jsem skrze Otce, tak i ten, kdo jí mne, živ bude skrze mne. Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.*⁵¹ Kdo jí chléb tento, má již nyní život věčný. Jak by mohl zemřít, kdo požívá věčného života?

Svatá Hostie je símě a každé símě, jakmile je vložíme do země a poskytneme mu možnost vývoje, klíčí již samo sebou. Každé símě, tedy i svatá Hostie, musí být zaseto; jinak zůstane samotno.⁵² Kristus Pán nemůže bez nás působiti. Musí takřka nečinně přihlížeti, jak se lidé vrhají do zkázy. Pán Ježíš musí mít půdu. Jako si zrno nepřekonatelnou mocí trhá slupku a zakořeňuje se v půdě, tak to pudí i Krista Pána, aby přišel do našeho srdce. Jak touží nám pomoci, působiti pro nás a pro Otce! Touží ze svatostánku přijíti do našich srdcí, ale nemůže svou touhu vyjádřit. Již nemluví. Proto i nyní se na kněze vztahují slova: *Compelle intrare. Přinul je vejíti, ať se naplní dům můj.*⁵³

Každé símě si vyvíjí ten tvar, který má v zárodku. V Hostii je Kristus. Jen jej uložíme do dobré půdy a poskytneme mu místa, nechme jej v nás růsti, pak již sami sebou přineseme *ovoce mnoho,*⁵⁴ pak již Kristus sám sebou v nás bude přijímati podobu. Když se tak *oblečeme v Krista,*⁵⁵ nemůže nás Otec zavrhnouti hroznými slovy: *Neznám vás!*⁵⁶ Vždyť jsme *připodobněni*⁵⁷ jeho milému Synu.⁵⁸

Svatá Hostie je svaté símě. Nepřekázejme jeho vzrůstu. Vždyť zákony božského života známe ještě méně než zákony života pozem-

ského. Kristus Pán již udělá všechno sám, jen se nechme vésti, budme vnímaví pro jeho vnitřní hlas a setrvejme v soustředění u něho.

Účinky sv. přijímání nejsou přechodné, nýbrž trvalé. Tělo a krev Páně jsou pod způsoby chleba a vína tak dlouho přítomny, dokud způsoby trvají. I tehdy, když již netrvají, je naše spojení s Kristem Pánem vroucnější než před sv. přijímáním.⁵⁹ Náš život je *gratiarum actio* - díkůčinění. Díkůčinění činem, životem, díkůčinění v Kristu a skrze Krista, díkůčinění Otci a nejsv. Trojici. *Čím se odplatím Hospodinu za všechno, co prokázal mi? Kalich díků za spásu zdvihnu.*⁶⁰ Budu děkovati sv. eucharistií, nejsvětější obětí. Spojme svou životní mši a každý její okamžik s eucharistickým obětováním (s eucharistickou hostinou), v němž máme každodenně podíl, spojme ji také se všemi mšemi sv., které se ustavičně, každý okamžik slouží. Dejme se unášeti krvavým proudem milostí. - „Ano, Otče!“ to je má modlitba, můj život, mé obcování s Bohem. „Ano, Otče!“ je má proměňovací formule, mé eucharistické díkůčinění. Jenom skrze Ježíše Krista mohu říkat: „Ano, Otče!“ Já jsem negace, on je klad. Čím víc on ve mně vzrůstá, tím čistší, jasnější a radostnější bude mé ano. *Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.*⁶¹

Kdo dovede o eucharistickém Kristu říci vše, co by se dalo říci? My to nedovedeme. *Kdyby to bylo napsáno každé zvlášť, myslím, že by ani celý svět neobsáhl těch knih, které*

by musely býti napsány,⁶² mohlo by se říci i zde. A kdybychom to mohli říci a napsati, nebyla by to ani polovice, byl by to jen stín pravdy. O eucharistickém Kristu by se mohlo říci, co pravila královna ze Sáby Šalomounovi: Pravda je, co jsem slyšela v zemi své o věcech tvých a o moudrosti tvé. Nevěřila jsem těm, kteří mi (to) vypravovali, až jsem sama přišla, viděla očima svýma a přesvědčila se, že mi nebyla řečena ani polovice; jeť větší moudrost tvá a díla tvá nežli pověst, kterou jsem slyšela. Blahoslavení lidé tvoji a blahoslavení dvořané tvoji, kteří stojí před tebou ustavičně a slyší moudrost tvou.⁶³ Přijďte tedy sami, okuste a vizte, jak dobrý je Hospodin!⁶⁴ Poznáte, jak dobrotivý je Pán.⁶⁵ Přijdeme tedy; neboť nikdo nemůže říci „ano, Otče“, leč v Ježíši Kristu, jenž jest Bůh velený na věky.⁶⁶

AJ, JÁ DÍVKA PÁNĚ *Luk. 1, 38.*

Myšlenka, která ovládala život Ježíšův, byla i vedoucí životní myšlenkou jeho matky. Jako se Kristus Pán zevnějškem podobal své nejsvětější matce, tak se vnitřní život Panny Marie podobal vnitřnímu životu jejího Syna. Neřídila se i nejsvětější Panna heslem „ano, Otče“? Není nám kromě Ježíše Krista vzorem ustavičné oddanosti i matka Boží?

Protějškem mužného, trpného a zároveň velmi činného „ano, Otče“, které pronáší božský Mistr, je dvojnásob trpné Mariino *Aj, já dívka Páně*.¹ Oddané „Aj, já dívka Páně“ jest její „ano, Otče“. To je pokorný, a přece důstojný, teskný, a přece radostný jásot *jejího* života. Nikdo nechápal Ježíše Krista tak jako ona. Ani jediného z jeho slov nezapomněla. *Maria uchovávala ta slova, uvažujíc o nich v srdci svém.*² Símě padlo do nejlepší půdy a přineslo užitek stonásobný.

Ze všech lidí dosáhla Maria nejvyšší svatosti. Ona se nejvíc přiblížila dokonalosti Boží. Chceme-li Kristu rozuměti, dívejme se jen na Mariin příklad. Jako život Ježíšův, tak i ži-

vot Mariin je řízen vůlí Boží. Panna Maria je samá oddanost, samá pohotovost.

Nejkrásnějším okamžikem jejího života je zvěstování.³ V skromném domku v Nazaretě klečí v komůrce Josefova snoubenka, ponořená v hlubokou modlitbu. Modlí se tak, že žádný prorok, ani Isaiáš ani Jeremiáš, se nemodlil o příchod Mesiášův úpěnlivěji a vroucněji. *Rosu dejte, nebesa, s hůry, mraky deštěte Spravedlivce. Otevři se země a vypuč spasitele.*⁴ Již kolikrát se to modlila, a nikdy ani v nejmenším ji nenapadlo, že by ona měla být tou vyvolenou, *tím mrakem*. A najednou stál před ní anděl Páně. Nepolekala se tolik jeho zjevu, nýbrž užasla nad jeho řečí a přemýšlela, jaké by to bylo pozdravení.⁵ Leknutí jí neodnímá odvahu, ani jasné, klidné myšlení. V své pokoře neví, co si má myslit o andělových slovech. Musil promluvit jasněji: *Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Hle, počneš v životě, porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude; Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, bude královati v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce.*⁶ Kolik jiných by bylo v překypující radosti řeklo ano! Maria však přemýšlí. Neřídí se tu srdcem, citem, nýbrž rozumem: Jak to bude s mým panenstvím, které jsem zaslíbila Pánu? Chce mít ve svědomí jasno. Zná tajemství života a bez ostychu o tom mluví, kde a pokud toho moudrost žádá. Anděl mluví ještě zřetelněji... Ny-

ní vidí jasně vůli Boží, ačkoli její pokoře je mnohá věc tajemstvím. Ale na tom nyní nezáleží. Maria je pohotově, úplně se dává Bohu, jest mu k dispozici: *Aj, já dívka Páně!*⁷ *Tu odešel od ní anděl.*⁸ Zanechal ji v moři blaha, v němém jásoťu, s Bohem o samotě.

Maria nyní začala podivuhodný život, jakým ještě nikdo na světě nežil. Lidská bytost zde byla úplně ve službě svého Boha: tělem i duší, srdcem a myslí, všemi silami a schopnostmi. Její vůle byla Hospodinu k službám. U Alžběty zapěla radostně: *Velebí duše má Hospodina, protože veliké věci učinil mi Mocný.*⁹ Ty velké věci nevykonala ona; staly se jen proto, že se dala Pánu k dispozici a nechala mu úplnou volnost: *Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!*¹⁰

Slovo *Fiat mihi!* - *Staniž mi se!* jež Maria pronesla v Nazaretě, je velmi hluboké. Ze svatých knih svého národa znala život a úkol Mesiášův, jeho utrpení a smrt. *Podoby neměl ani krásy. - Povržen byl a nejposlednějším z lidí, mužem bolesti, zkušeným v utrpení. - Vpravdě bolesti naše tento vzal na sebe, ano, co my jsme trpět měli, on snášel; my pak jsme ho měli za malomocného, zbitého od Boha a sklíčeného. Ale on byl raněn pro hříchy naše, roztlučen byl pro nepravosti naše; tresty pro naši spásu na něho (dolehly) a jeho jízvami jsme uzdraveni. - Obětoval se, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých; jako ovce na porážku vedená a jako beránek před tím, kdo ho stříhá, němý bývá,*

*neotevřel úst svých. Z tísně, když odsouzen byl, (smrt) ho vyrvala.*¹¹ Maria věděla jasně, že býtí jeho matkou znamená býtí mučednicí. Bůh zde jistě žádal uvědomělé, vidoucí ano. Toto ano, na němž záležela čest nejsvětější Trojice a spása lidí, nebylo slepé ano, jako nebylo slepé u Ježíše Krista, když přicházel na svět: *Hle, přicházím, abych vyplnil tvou vůli.*¹² Věděl, co jest obsaženo ve vůli Otcově. I Maria věděla, co ji čeká, když bude matkou Boží.

Toto fiat přesvaté Panny bylo nejmužnější a nejosudnější slovo, které kdy pronesl člověk. Jím přivolala Spasitele na svět. *A Slovo tělem učiněno jest.*¹³ Tak se stala matkou Boží a zároveň matkou naší. Slovem fiat nás počala. Stala se naší druhou pramateří: matkou dějinného i mystického Krista. Na kříži, v hodinu smrti jejího prvorozeného, porodila své druhorozence. *Skrze smrt podstoupenou na vykoupení přestupů (spáchaných) pod první úmluvou obdrželi zaslíbené dědictví věčné ti, kteří jsou povoláni.*¹⁴ *Hle, matka tvá!*¹⁵ pravil umírající Pán k učedníkovi, kterého miloval. Tím se nám potvrzuje, že již byla naší matkou. Toto fiat bylo mocné slovo, důstojné matky takového Syna. Byl to podpis pod dlouhou řadu obětí. Slovo kmeta Simeona bylo jen jeho potvrzením. *Tvou vlastní duši pronikne meč.*¹⁶ Maria viděla jasněji než Simeon; vždyť je královnou proroků.

Utrpení je mnohem těžší, když je předvídáme. A co asi trpělo mateřské srdce, když předvíдалo utrpení dítěte od jeslí až na kříž

a uvažovalo o slovech Simeonových: *Hle, tento jest ustanoven k pádu a povstání mnohých v Izraeli a na znamení, jemuž budou odptřati!*¹⁷ Dovedla snášeti to životní břímě jen proto, že věděla: Otec je ukládá Ježíši a mně. Byla šťastná a klidná, že byla dívkou Páně, že sloužila jen jemu. Velkých věcí dosáhneme pro sebe i pro jiné, když necháme působiti Boha, když jsme mu zcela k službám. Mluvila ze zkušenosti, když služebníkům na svatbě v Káně radila: *Cokoli vám řekne, učiňte.*¹⁸ Kdo poslouchá Boha, dočká se zázraků.

Oddaností do vůle Boží byla Maria mnohem těsněji spojena s Ježíšem než svazkem pokrevním. Společenství krve je vedlejší a mizí před společenstvím nadpřirozeným. *Kdo činí vůli Boží, ten jest mi bratrem i sestrou i matkou.*¹⁹ Tím Kristus Pán vyslovil své matce nejvyšší uznání. Byla s ním zajedno ve vůli Boží jako nikdo na světě.

*Veliké věci učinil mi Mocný; hle, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolent.*²⁰ Dokud žila, bylo jinak. Nikterak nevystupovala do popředí. Po celý život byla prostou a skromnou ženou řemeslníkovou. Lidé se až pohoršovali nad Ježíšem pro jeho rodiče. *Není-li to Ježíš, syn Josefův, jehož otce i matku známe? Kterak tedy praví: s nebe jsem sestoupil?*²¹ A ještě zřetelněji vyjadřuje veřejné mínění sv. Matouš: *Není to syn tesařův? Zda se nejmenuje matka jeho Maria? Odkud tedy má všechny ty věci? -*

*I horšili se nad ním.*²² K svatosti nenáleží nic velikého, nic význačného, neobyčejného.

Svatost nemusíme poznávat již zdaleka. Pravá svatost může být utajena i nejbližšímu okolí. Oči lidí bývají často drženy. Pán Bůh chce některé lidi výhradně pro sebe. Jejich krása je opravdu vnitř, skryta lidskému pohledu. Svatost je nejkrásnější tehdy, když světec sám o ní neví. Pravá svatost nezáleží v ničem velkém, v ničem malém, nýbrž prostě v plnění vůle Boží. Každý v svém postavení se může stát světcem. Nejdokonalejší je ten, kdo tam, kde je, plní nejdokonaleji vůli Boží a pronáší: *Ano, Otče!* nebo *Aj, já dívka Páně!* Pravá svatost je být velkým v životě obyčejném. Nuže, opakujme jako matka Boží: *Aj, já dívka Páně! Mé oči patřt na Pána jako oči služebné na ruce své paní*²³ a mé srdce praví: „*Ano, Otče!*“

Kristus Pán působí ustavičně, působí až do dneška. Kdekoli se narodí člověk, tam by se v něm Kristus Pán rád zrodil, v něm vzrůstal, v něm žil a trpěl jako Bůh a člověk ke cti Otcově, v něm znovu slavil vánoce, Velký pátek a velkonoce. A kde jest Ježíš, tam jest jeho matka. *Pastýři přišli s chvatem a našli Marii i dítě uložené v jeslích.*²⁴ A dále: *Stála u kříže Ježíšova jeho matka.*²⁵ Jako působí Kristus Pán dosud, tak i jeho přesvatá matka. Její mateřské povinnosti nejsou ještě všechny splněny. Stála u kolébky, u obětního oltáře a u hrobu *svého prvorozeného.*²⁶

S každým z nás musí jít ještě jednou touž

cestou. Její poslání se stalo nekonečně velkým: objímá celý svět, vztahuje se na celého mystického Krista, na celou Církev, a tím i na každého křesťana, který žije v živém spojení s Kristem, v stavu posvěcující milosti. Dokud byla na světě, ani by všem těm povinností nebyla mohla dostátí. To je jí možno jen s nebe, kde má takřka podíl v nekonečnosti Boží, v jeho všudypřítomnosti, všemohoucnosti, vševědoucnosti... Náš život má pro nebe význam jen potud, pokud v nás bydlí Kristus a přijímá v nás podobu. Pro nebe existujeme jen potud, pokud žijeme v krevním oběhu mystického Krista, pokud jsme *včleněni v jeho živý vinný kmen*.²⁷

Kde je dítě, tam jest i matka. Kde se rodí Spasitel, tam mu připravuje příbytek. On se rodí v lidské duši při každém křtu, při každé zpovědi, kdykoli kněz dává rozhřešení od těžkých hříchů. V našich duších (obrazně řečeno) to vypadá ještě chudobněji než v betlemské stáji. Kdysi to bylo Mariinou sladkou mateřskou povinností, aby svému božskému Dítku poskytovala pokrm, oděv a příbytek. Když se mystický Kristus rodí v našich duších, je také ještě maličký a potřebuje duchovní péče, aby dospěl k plnosti mužného věku. Kdo z nás dovede s ním důstojně jednat? Kdo z nás mu dovede sloužit? Nikdo to neumí lépe než jeho a naše matka. Ona mu má býti matkou místo nás, jako byla matkou Dítěti Ježíši na světě. Pod její mateřskou péčí a láskou roste nejrychleji.

Rádi jí dáme k službám Spasitelovým všechny své síly a schopnosti a všechna duchovní dobra. Ať mu dá, co si přeje a co potřebuje, aby v nás vzrůstal. Co asi je to? Za svého veřejného života pravil Ježíš: *Můj pokrm jest činiti vůli toho, jenž mě poslal, a dokonati dílo jeho.*²⁸ Maria mu dává týž pokrm: naši oddanost do vůle Boží. Kéž každé naše „ano, Otče“ přesvatá Panna zdokonalí a nabídne svému a našemu Spasiteli! Tak v nás poroste ke cti Boha třikrát svatého.

Maria, snoubenka Ducha Svatého, jest jako jemná harfa, zladěná na nejjemnější hnutí milosti. Kéž nám pomáhá, abychom neopominuli ani jediné příležitosti k plnění vůle Boží, ani jediného „ano, Otče“! Pod vlivem Ducha Svatého a s pomocí Matky Boží nabude i v nás Kristus podoby a síly, vhodné k našemu postavení a k naší životní úloze.

Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého. Maria chápala „ano, Otče“ a žila podle něho jako nikdo na světě. Kéž je nám učitelkou, matkou a vůdkyní! Oddaným „ano, Otče“, které Ježíš svým životem uskutečnil, dospělo človecenství Páně tak daleko, že mohl říci: *Otče, dokonat jsem dílo, které jsi mi dal.*²⁹ *Dokonáno jest!*³⁰

Pomoz nám, přesvatá Matko, abychom jako ty každého okamžiku pronášeli „ano, Otče!“ Přijmi každý náš projev oddanosti do vůle Boží a nabídní jej, proměněný v dar Boha důstojný, tvému a našemu Spasiteli jako duchovní pokrm, aby s tvou mateřskou

pomocí mohl v nás dokonati dílo, které nám
Otec uložil.

Tys naše matka a my jsme tvé děti.

TEN, KDO MILUJE BOHA, MÁ MILOVAT TĚŽ BRATRA SVÉHO 1. Jan 4, 21.

„Ano, Otče“ je láska k Bohu projevovaná životem. Protože v lásce Boží je obsažena láska k bližnímu, poněvadž jedna bez druhé nemůže býti, je v „ano, Otče“ obsažena i bliženská láska.

Mimo přikázání lásky k Bohu nezdůraznil Kristus Pán žádné jiné přikázání tak jako přikázání lásky k bližnímu. *Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své a ze vši síly své.¹ To je největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné jemu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Na těchto dvou přikázáních záleží celý zákon i proroci.² Všechnen zákon se naplňuje jedním přikázáním, tím (totiž): Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.³ Po tom se poznávají křesťané. Po tom poznají všichni, že jste moji učedníci, budete-li mítí lásku jedni k druhým.⁴ Měřítkem lásky k bližnímu je láska k sobě: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.⁵ Nikoli, měřítkem je láska Boží k nám. To jest přikázání*

*mé, abyste se milovali vespolek, jako jsem (já) miloval vás.*⁶

Z těch slov Páně poznáváme, že láska k bližnímu je něco velkého, že láska k sobě a k bližnímu musejí býti na témž stupni jako láska k Bohu. Láska k Bohu a láska k bližnímu jsou jedno a totéž. *Jiného přikázání většího nad tato není.*⁷ Kristus Pán nás miloval touž božskou láskou, kterou jej miloval Otec. A právě tak se máme milovat i my navzájem: *Jako mne miloval Otec, i já jsem miloval vás. Milujte se vespolek, jako jsem (já) miloval vás.*⁸ Jsme schopni takové lásky k bližnímu, zvlášť když se vztahuje i na nepřátele? *Slyšeli jste, že bylo řečeno: Milovati budeš bližního svého a nenáviděti budeš nepřítelů svého. Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, (dobře číňte těm, kteří vás nenávidí) a modlete se za ně.*⁹ A zase má býti naším vzorem Bůh, *jenž slunci svému velí vycházeti na dobré i na zlé a déšť dává na spravedlivé i nespravedlivé.*¹⁰ I své nepřátele máme milovati tak, jak nás miluje Bůh. Ale jak máme potom rozuměti slovům Spasitelovým: *Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, není mne hoden, a kdo miluje syna neb dceru více nežli mne, není mne hoden?*¹¹

Lze člověka milovati víc než Boha? A je možno vůbec lidi milovati? Jako poznání lze rozdělit na smyslové a duchovní, tak i lásku. Přirozenou lásku nemíváme vždy v moci. Někteří lidé jsou nám sympatičtí, rádi se s ni-

mi stýkáme; jiní jsou nám nesympatičtí, nepříjemní, raději se jim vyhýbáme. Lidé nesympatičtí a ještě více lidé nám nepřátelští probouzejí v nás pocit odporu a nechuti. To to bezděčné hnutí přirozenosti není hříšné. Cit pracuje rychleji než rozum, a ke hříchu, i k všednímu, náleží poznání, a to poznání předběžné, ne následné. Pocit odporu a nenávisti se stává hříchem, udržujeme-li jej vědomě a dobrovolně. Pocitů nelásky si nemáme všimati, máme je prostě vždy přejíti a s vůlí Boží se sjednotiti oddaným: „Ano, Otče!“ Totéž lze říci i o náklonnosti k sympatickým osobám. Ani zde není hříchu a netřeba se tím znepokojoval. Nevšímejme si toho pocitu, konejme klidně povinnost; nemáme kdy mařiti čas takovými náklonnostmi.

Kdyby Kristus Pán od nás žádal lásku citovou, bylo by často nemožno plniti přikázání bliženské lásky, tím méně lásky k nepřátelům. Bylo by to nad lidské síly. Kristus Pán od nás žádá lásku vyšší, duchovní, nezávislou na citu. Matka pociťuje snad při smrti jediného dítěte mnohem větší bolest než nad spáchaným těžkým hříchem; a přece by dítě nechtěla vzkřísit k životu za cenu těžkého hříchu. Citem miluje matka víc dítě než Boha; vůlí - a na tom zde hlavně záleží - miluje více Boha než své dítě. Kdo lidi miluje vůlí víc než Boha, dopouští se hříchu. Přikázání lásky k Bohu a k bližnímu žádá lásku vůle. Je-li při ní i trochu citové lásky, může to býti lásce vůle jen na prospěch.

Mohu lidi, i své nepřátele, milovati touž láskou jako Boha? Je to možné? Ano, ale jen proto, že láska bliženská je zakotvena v lásce Boží. Nesmíme bližního milovati pro něho samého, nýbrž pro Boha. *Co jste učinili jednomu z nejmenších bratří mých, mně jste učinili.*¹² Ve všech lidech musíme spatřovat Ježíše Krista a všecky milovati pro něho. Bůh chce všechnu naši lásku. Bližního smíme milovat jen pro Boha. Spojení člověka s člověkem není přímé, nýbrž skrze Krista. Ne člověk a člověk, nýbrž člověk - Kristus - člověk.

Je třeba velkého, živého a hlubokého pohledu víry, abychom ve všech lidech viděli Ježíše Krista. Modlívejme se co nejčastěji a co nejvroucněji: Pane, přidej nám víry, dej mi víru živou. Úplně živou víru mají jen duše dokonalé, a proto jen ony mají dokonalou lásku k bližnímu. Ostatní lidé se o ni musejí pokoušeti, po každém poklesku znovu a znovu začínati. Učedníci emauzští nepoznali Ježíše ani v oslavené podobě. Jak teprve bychom jej mohli poznat my, když bývá někdy tak znetvořen jako na roušce Veroničině? A přece se tomu musíme naučit. Jinak bychom nedovedli říkat „ano, Otče“ ke všemu, co od nás žádá bliženská láska. Kdo ulpí na lidech, musí říkat ne. Musíme však lidi milovati tak, jak je miloval Pán Ježíš: božskou láskou. *Milujete-li (jen) ty, kteří vás milují, jakou budete mítí odplatu? Což to nečiní i celníci? A budete-li pozdravovati toliko své bratry, co zvláštního činíte? Což to nečiní i pohané? Buďte*

*tedy dokonat, jak i Otec váš nebeský jest.*¹³ Budeme souzeni podle zákona bliženské lásky. Soudce se nás otáže na skutky milosrdenství, které jsme prokazovali bližnímu pro Boha.¹⁴

*Největší jest láska.*¹⁵ Největší dary milosti a zázraků jsou jako *měď zvučící a jako zvonec znějící,*¹⁶ nemám-li lásky. Láska jest známkou učedníků Kristových. *Hle, jak se milují!* říkali pohané a židé o křesťanech. Nemohlo by se dnes často říci: *Hle, jak se nenávidí?* Mohou proti sobě bojovat údové téhož těla? *V jednom Duchu my všichni byli jsme pokřtěni v jedno tělo - a všichni jedním Duchem byli jsme napojeni. Ale Bůh spojil tělo tak, - aby nebyla roztržka těla, nýbrž aby údové pečovali o sebe vespolek stejně.*¹⁷ Je tolik nelaskavosti mezi lidmi, i mezi katolíky! Tím ztrácí naše víra průbojnost. *Trpí-li úd jeden, trpí spolu s ním všechny údy.*¹⁸ Je-li tělo velmi nemocné, nemá již síly k vzrůstu. Nemáme již v sobě *hojnost života.*¹⁹ Spotřebujeme sami všechny milosti, které si zasloužíme. Není přebytku a tím bývá naše úmorná práce často již napřed odsouzena k neplodnosti.

Nelze si představit křesťanství bez bliženské lásky. Kde přestává láska, tam přestává křesťanství. *Lásky kdybych neměl, ničím bych nebyl.*²⁰ Bližní je pro nás *viditelný Bůh.* Setkáváme se s ním v tisícerych podobách. *Bůh je všechno ve všem.*²¹ *Řekne-li někdo Miluji Boha, a nenávidí bratra svého, je lhář; ne-*

boť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí, kterak může milovati Boha, jehož nevidí? Ano, toto přikázání máme od Boha: ten kdo miluje Boha, aby miloval též bratra svého.²² Kdo nemiluje, zůstává v smrti. Každý, kdo nenávidí bratra svého, je vražedník.²³ Kdo nenávidí bratra svého, jest ve tmě a chodí ve tmě a neví, kam jde.²⁴ Kdo nemiluje, nepoznal Boha, neboť Bůh jest láska.²⁵ Kristus nemluví méně přísně než učedník, kterého miloval. Dříve bylo řečeno, že jen kdo zabije, propadne soudu. Já však pravím vám; že každý, kdo se hněvá na bratra svého, propadne soudu. Kdo by však řekl bratru svému „hlupáku“, propadne veleradě, a kdo by mu řekl „blázne“, propadne pekelnému ohni.²⁶ Nedostatek lásky jest jeden z nejtěžších hříchů. Svět ochladl, láska jej musí zase zahřáti.

Věz, že v posledních dnech nastanou časy těžké. Lidé totiž budou sobečtí, hrabiví, rouhaví, nelaskaví, nesmířliví, utrhační, více rozkoš nežli Boha milovní, majíce sice tvářnost pobožnosti, moc její však zapřevše.²⁷ Lidé se stali velmi krátkozrakými. Všichni hledají věci svých.²⁸ Kdo miluje život svůj, ztratí jej.²⁹ Proč se nedbá Ježíšových slov? Chceme do nebe přijíti zadarmo? Sv. Pavel píše Filipenským: Ne tak, abyste hleděli každý věci svých, nýbrž abyste hleděli každý toho, co jest jiných.³⁰ Korinťanům však vytyčuje cíl ještě vyšší: Nikdo nehledej prospěchu svého, nýbrž (prospěchu) druhého.³¹

Sobectví, nemoc naší doby, jest smrt lásky. Sobectví omezuje rozhled, činí malým a malicherným. Nezištnost je velkodušná a velkorysá. Tím, co nahromadím a mám, nezbohatnu, nýbrž tím, co rozdám chudým. Ani halíř ani hrstka hlíny se mnou nepůjde na věčnost. Bůh se nás neotáže: Koliks vydělal, kolik bohatství a pokladů jsi nashromáždil? Otáže se toliko: Podporovals nuzné bratry a sestry? Odepřel sis něco pro ně? *Mnozí boháči metali mnoho. Přišla pak jedna chudá vdova a hodila tam dvě lepty, to jest (asi) jeden haléř. I povolal k sobě učedníky a řekl jim: Vpravdě pravím vám: Tato chudá vdova dala více než všichni, kteří házeli do pokladnice; neboť všichni metali z toho, co jim přebývalo; tato však dala ze svého nedostatku všecko, co měla, všecko živobytí své.*³²

Na světě by se žilo dobře a krásně, kdyby všichni činili aspoň to, co láska k bližnímu přísně požaduje. *Všichni věřící drželi pospolu a měli všecky věci společné; statky i majetek movitý prodávali a rozdělovali je mezi všecky, jak bylo komu potřebí.*³³ Kdyby všichni měli aspoň tolik Boží lásky, kolik vyžaduje přikázání, hledali by všichni nejprve království Boží, a všichni bychom dostali *stokrát tolik,*³⁴ všeho přebytek. *Milost veliká byla na nich všech. Vždyť nebylo mezi nimi ani žádného chudého.*³⁵

*Ten, kdo miluje Boha, má milovat i bratra svého.*³⁶ Láska k bližnímu je měřítkem lásky Boží. Láska k bližnímu a láska Boží jsou na

sobě navzájem závislé. Přibývá-li jedné, vzrůstá i druhá. Láska k Bohu a k bližnímu není sladký pocit, nýbrž mužný čin. *Kdo však má statek tohoto světa a vidí bratra svého, an trpí nouzi, a zavře před ním srdce své, která láska Boží zůstává v něm? Dítky, nemilujme slovem ani jazykem, nýbrž skutkem a v pravdě.*³⁷ Co mi prospěje má láska, když není schopna oběti a nemůže se vykázat skutky? *A kdyby bratr neb sestra byli nazí a měli nedostatek denní výživy, někdo z vás pak by jim řekl: „Jděte v pokoji, ohřívajte se a nasycujte se,“ avšak nedali byste jim věci tělu potřebných, co to prospěje?*³⁸

*Vizte, aby nikdo nesplácel nikomu zlým za zlé, nýbrž vždycky usilujte o to, co je dobré pro vás vespolek i pro všechny.*³⁹ Dobročinností máme shrnovat řeřavé uhlí na hlavu⁴⁰ nepřítelovu. Láskou máme překonávat jeho nenávisť.

Podle toho svět pozná, že jsme učedníci Kristovi. Křesťané, kteří Ježíše Krista chápou správně, v nichž a z nichž Kristus Pán říká „ano, Otče“, musí prostě žít pro jiné, nesmějí již hledat sebe ani na sebe myslit. Musí se zřít se, dát se vyvlastnit pro všeobecné dobro. Jejich území je veřejnou cestou pro každého, nemají na ně již vlastnického práva. V bližním slouží Bohu. *Já jsem mezi vámi jako ten, který přisluhuje.*⁴¹ To je zase kontrast, kterému svět nerozumí. Kdo chce být první, buď služebníkem všech. *Ačkoli totiž jsem nezávislý na komkoli, učinil jsem se slu-*

žebníkem všech..., slabým stal jsem se (jako) slabý, abych získal slabé. Všem stal jsem se vším. Všecko pak činím pro evangelium.⁴² Pravá láska musí být ochotna dáti za bližního i život. Z toho jsme poznali lásku (Boží), že on položil svůj život za nás; také my máme za bratry život položit.⁴³

Dokonalá láska se musí státi všechno všem. Zásluha nezáleží na tom, co dávám, nýbrž s jakou láskou to dávám. Křesťanská charita jako všechny ctnosti musí ovšem být řízena moudrostí. Dobročinností nesmím podporovat lenost nebo opilství bližního. Ale nemusíme napřed všechno zkoumat jako vyšetřující soudce, abychom poznali, zdali je bližní našeho daru hoden. Vždyť jej nedáváme člověku, nýbrž Bohu. Kdo mé dobročinnosti zneužije, odpoví si za to sám.

Ten, kdo miluje Boha, má milovat i bratra svého. Poněvadž mám Boha milovat ustavičně a za všech okolností, musím jej i v bližním milovati vždy a za všech okolností. Musím být vždy dobrý, nikdy nesmím být zlý, nikdy. I kdyby bližní byl sebe větším nepřitelem, kdyby byl sebe svárlivější, nelaskavější a zlomyslnější, nikdy nesmím jednat tak jak on. Vždyť ve skutečnosti mi nemůže nikdo opravdu uškodit. Ať si lidé dělají, co chtějí, vždycky mi musejí být k prospěchu. Všichni jsou jen nástrojem v ruce Božích. Pán Bůh dopouští leccos, aby mi prospěl, protože mě miluje. Je-li Bůh pro nás, kdo proti nám? Kdo nás tedy odloučí od lásky Kristovy? Souže-

*ni-li nebo úzkost nebo hlad nebo nahota nebo nebezpečnost nebo pronásledování nebo meč?*⁴⁴ *Čím mi může člověk uškodit? Hospodin jest mi pomocníkem, nebudu se báti (toho), co mi učiní.*⁴⁵ *Víme však, že těm, kteří milují Boha, všechny věci pomáhají k dobrému.*⁴⁶ *Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebylo dáno shůry.*⁴⁷ *A všechny obyvatele země proti němu za nic dlužno pokládati, neboť podle své vůle nakládá jak s mocnostmi nebes tak i s obyvatelstvem země; není, kdo by směl opřít se ruce jeho a říci jemu: Proč jsi to učinil?*⁴⁸

Všechno, co zlého lidé proti mně smýšlejí, mohu proměňovati svým „ano, Otče“, ze všeho mohu čerpat prospěch; i nejprudší jed mohu proměnití v nejlepší med. Některým svatým musil i ďábel sloužit. Proto se nemusím obávat nikoho nad sebou ani pod sebou, vpravo ani vlevo. Nikdo neučiní ani krok bez dopuštění Božího. *Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou, ale bojte se spíše toho, který může duši i tělo zatratiti do pekla.*⁴⁹ *Kdo je na mne zlý, škodí jen sobě. Účty bude skládati Bohu, proto nemám práva souditi. Ty pak kdo jsi, že soudíš bližního?*⁵⁰ *Ani při sebe větším bezpráví nemáme práva se mstit. Nemstěte se sami, miláčkové, nýbrž dejte místo hněvu (Božímu), neboť jest psáno: Mně (patří) pomsta, já odplatím. Nedej se přemoci zlému, nýbrž přemáhej zlé dobrým.*⁵¹

Jen někoho se musíme báti, a to sebe samých. Jen my sami si můžeme škoditi. I když

je celý svět zlý, jen když já jsem dobrý. Co mi prospěje, když celý svět je dobrý, já však ne? Jsem-li jen trochu nelaskavý, již si škodím. Bližního se má nelaskavost snad ani nedotkla, ale mne již zranila. A zranila-li bližního, mne snad již usmrtila. Udržuji-li vědomě a dobrovolně odpor a nenávisť, škodím nejvíc sobě samému. Proto se nesmím nikdy hněvat, ani na nepřátele. Již k vůli sobě musím býti dobrý - již se stanoviska čistě přirozeného. *Bud'te opatrní jako hadi.*⁵² Jsem povinen Kristu Pánu v sobě i v bližním, abych byl dobrý. *Co jste učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili.*⁵³

Ten, kdo miluje Boha, má milovat i bratra svého. Proto nesmím nikdy býti zlý, hrubý, příkrý. Je to těžké a často se mi to nepodaří. Někdy by se nám ulevilo, kdybychom se mohli vynadávat. A když se někdy zapomeneme - snadno se to stane, když nejsme dosti bdělí, - musíme to hned napravit. Kdo v té věci má něco na svědomí, nemůže předstoupit před Pána Boha a nemůže se již dobře modlit. A může-li se přece modlit, tak vlastně neví, co to je modlit se. Musíme to napravit, i když bližní proti nám chybuje. Ovšem musíme se i zde řídit křesťanskou moudrostí. Někdy snad je to velká oběť učiniti první krok; ale když ten krok neučiníme, bývá oběť, kterou musíme uvnitř nésti, obyčejně ještě větší. *Přináš-li tedy dar svůj k oltáři a tam se rozpomeněš, že bratr tvůj má něco proti tobě (on je vinen), zanechej tam dar svůj před oltářem*

*a jdi prve, smiř se s bratrem svým a potom přijda obětuj dar svůj.*⁵⁴ Nikdo nesmí k sv. přijímání, kdo se nejprve nesmířil s bližním. Kristus Pán to vyjadřuje zřetelně. Smířiti se je povinnost.

Ten, kdo miluje Boha, má milovat i bratra svého, již z přirozených důvodů; jinak má sám největší škodu. Bližnímu snad působí časnou škodu, sobě však věčnou, když se na bližního hněvá. *Neodpustíte-li vy (časné škody), neodpustí ani Otec váš v nebesích hříchů vašich (škoda věčná).*⁵⁵ Neodpustíme-li svému spoluslužebníkovi sto denárů, musíme zaplatit celý svůj dluh deset tisíc hřiven.⁵⁶ Neodpouštíme-li, modlíme se o své odsouzení: *Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.*⁵⁷ Co zlého činíme bližnímu na světě, to se nám naměří na věčnosti, neboť jakou měrou měříte, takovou bude vám odměřeno.⁵⁸

*Odpouštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a bude vám dáno.*⁵⁹ Především mějte vytrvalou lásku k sobě vespolek, neboť láska přikrývá množství hříchů.⁶⁰ Časné dary dáváme a věčné přijímáme. Časné statky nejsou naše, jsou nám jen půjčeny. Za časná dobra nelze kupovat dobra věčná. Ale Šimon uzřev, že vzkládáním rukou apoštolů uděluje se Duch Svatý, přinesl jim peníze a řekl: *Dejte i mně tu moc, aby každý, na koho bych vložil ruce, přijal Ducha Svatého.* Petr však řekl jemu: *Ať přijdou v záhubu peníze tvé i s tebou, protože jsi se domníval, že daru Božího lze nabýti penězi.*⁶¹ Za mamon sám o sobě

*nelze kupovat statky nebeské. Můžeme zaň však získati pravé statky, když jej darujeme. Jednomu padesát džbánů oleje, jinému dvacet korců pšenice.*⁶²

Plytvejme klidně statky. Nebuďme méně moudří než synové tohoto světa. Rozplytvejme všechno, abychom, až přestaneme vládnout, již neměli nic; nic, naprosto nic, i sebe samy darujeme a dáme se vyžítkovat. Nic nemáme, a přece všemi věcmi vládneme.⁶³ Jakou měrou měřím, takovou mi bude odměřeno. Dám-li všecko, vrátí se mi všecko. Dám-li sebe, vyčerpám-li své síly ve službě bližního, musí se mým majetkem státi Bůh. Zemi, prášek ve vesmíru, měním za nebe; sebe, hrstku země, za věčného Boha. *O beatum commercium!* Šťastná záměna! Dávej přehojně. *Mtru dobrou a natlačenou a natřesenou a vrchovatou dají ti do klína.*⁶⁴

*Bližního máme milovati touž láskou, kterou nás miluje Bůh.*⁶⁵ Máme bližního milovati jako sebe samy.⁶⁶ Čím víc mé sobectví, mé ne ustupuje, tím schopnější jsem milovati Boha a bližního. Takové odstrkování vlastního já je vlastně největším činem lásky k sobě.

*Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.*⁶⁷ Nejkrásnějším činem lásky bliženské je proměnití sebe sama, aby již jen Kristus Pán žil v nás. Když je bližnímu již snadné viděti ve mně druhého Krista a ve mně mu sloužit, vykonal jsem největší skutek nejen lásky bliženské, ale i lásky k Bohu a k sobě.

Když mé já tak ustoupí, že již ani nežije a

není činné, mohu-li říci: *Žiji již nikoli já, nýbrž žije ve mně Kristus,*⁶⁸ osvobodil jsem se od největšího nepřítele. Jsem před ním v bezpečí. Mám podíl v životě Božím. Nic většího nemůžeme pro sebe učiniti, víc se nemůžeme milovati. Žije-li Kristus ve mně, jsem v centru nebes i země, tam, kde je spojeno všechno viditelné i neviditelné tvorstvo s nejsvětější Trojicí. *Kdo by ztratil život svůj pro mne, nalezne jej.*⁶⁹ Získá nejen život svůj, ale i život božský. Kdo žije v Kristu, je dokonalý jako Otec v nebesích. Já a Otec jedno jsme.⁷⁰ Kdo žije v Kristu, může milovati Boha láskou Boží, láskou Kristovou. Kdo žije v Bohu a z Boha, ten spatřuje a miluje Boha ve všech, i v nejnepatrnějším bližním.

I zde vidíme podivuhodnou harmonii, jednotu v mnohosti: tři předměty a jediná láska. Láska je svět, v kterém Bůh a lidé žijí, v kterém Bůh a lidé se setkávají. *Bůh jest láska.*⁷¹ Od Boha vychází, k Bohu se vrací. S každého bodu vesmíru lze přijíti k Bohu. V Bohu se soustřeďuje všechno: pravda, láska, dobrota, krása, spravedlnost, všechny ctnosti. Všechno je prosté, protože vše jest jednotné. Rozdělen je toliko člověk. *Jednoho jest zapotřebí,*⁷² a to milovati Boha se svatou odhodlaností, horlivostí, se svatou vášní uchvacující všechno, býti jedno s vůlí Boží v „ano, Otče“. To nás přenáší přes náklonnosti, odpor, zeslabuje v nás sobectví, ulehčuje nám službu bližnímu, všechno, co zlého se nám děje, proměňuje v zisk, proměňuje nás samy a usnad-

ňuje jiným bliženskou lásku. Kdo miluje Boha, miluje správně i sebe, miluje i bližního. *Mějte pozor jedni na druhé, abychom se povzbudili k lásce.*⁷³ Měli bychom svatě závoditi a v lásce by neměl nad nás nikdo vyniknouti. *Nyní však trvají víra, naděje, láska, tyto tři; ale největší z nich jest láska. Usilujte o lásku.*⁷⁴ *Láska je svazek dokonalý.*⁷⁵

TÝŽ BŮH PŮSOBÍ VŠECHNO VE VŠECH

I. Kor. 12, 6.

Toliko věděním se ještě nikdo nestal svatým. Víme jen, kterou cestou máme k dokonalosti jít. Víme, jak mocným prostředkem jest nám „ano, Otče“ ve snaze o dokonalost. Poznali jsme, že tato myšlenka má sílu proniknouti a přetvořiti celý náš náboženský život. Ale ani tímto poznáním samým nepokročíme na cestě k Bohu. Naše „ano, Otče“ by zůstalo chladnou a mrtvou formulí, kdyby nebylo hřejivých a oživujících paprsků milosti Ducha Svatého. Když nikdo nemůže říci: *Pánem (jest) Ježíš*, leč v Duchu Svatém,¹ tak bez něho nemůže říkat ani „ano, Otče“.

Duch Svatý jest *oživovatel*.² Tvoří svět lásky, z níž tryská život. Z něho pochází život, pořádek, mravnost, dokonalost. Duch Svatý jest pouto, které spojuje všechno. Již na první stránce Písma Svatého čteme o jeho podivuhodném působení. *Země však byla pustá a prázdňá, tma byla nad hlubinou a Duch Boží vznášel se nad vodami*.³ On proměnil chaos v pořádek a v zákonitost.

I dnes ještě Duch Páně oživuje vesmír a

proniká všechno stvoření. Neboť *Duch Páně naplňuje okruh zemský, a ten, jenž udržuje vesmír, vř (o každém) hlesu.*⁴ Oživuje svět, ač i na něm je kletba hříchu. Víme zajisté, že *veškeré tvorstvo spolu stená a trpí bolest až dosud. Vždyť i tvorstvo očekává s toužebností zjevení synů Božích. Neboť marnosti bylo poddáno tvorstvo, nikoli dobrovolně, nýbrž pro toho, jenž je poddal s nadějí, že i to tvorstvo bude osvobozeno od poroby porušení v svobodu slávy synů Božích.*⁵ Toto nové nebe a nová země⁶ budou dílem Ducha Svatého. On vede všechno k dokonalosti. Proto se modlí Církev: *Emitte Spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terrae. Sešli Ducha svého a povstanou noví tvorové a obnovíš tvář země.*⁷ *Hle, obnovuji všechno!*⁸

Také nadpřirozený život, druhé a větší stvoření, je dílo Ducha svatého. Maria je snoubenka Ducha Svatého. *Duch Svatý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě.*⁹ Nepořádek, který byl způsoben hříchem, byl ještě větší než nepořádek ve světě hmotném, zmatení duchů větší než hmotný chaos při stvoření.

Tiše dospívá Ježíš Kristus, mistrovské dílo Ducha Svatého, pro velké úkoly vykupitelské. Je mu třicet let. Má již právo vystoupiti ve veřejném životě a působiti na jeho přetvoření. Nastal rozhodný okamžik. Duch Svatý jej přivedl na svět, Duch Svatý jej uvádí i do veřejné činnosti. *Když se všecken lid dal pokřtít a když i Ježíš byl pokřtěn a se modlil,*

*otevřelo se nebe a Duch Svatý v tělesné způsobě jako holubice sestoupil na něj a z nebe zazněl hlas: Ty jsi Syn můj milý, v tobě se mi zalíbilo.*¹⁰ To je křest a biřmování.

Ježíš byl pro svou vykupitelskou činnost vyzbrojen *plností Ducha Svatého.*¹¹ Duch Svatý zůstal při něm, vedl jej a řídil. A *hned pudil ho Duch na poušť. I pobyl na poušti čtyřicet dní (a čtyřicet nocí).*¹² *Mocí Ducha se navrátil Ježíš do Galileje.*¹³ Bez míry¹⁴ přijal Ducha Božího. Proto mohl mluvit jako *mající moc.*¹⁵

Z Krista dějinného vyrůstal sám sebou Kristus mystický. Byl s ním počat v okamžiku, když Maria pronesla: *Aj, já dívka Páně!* Při jeho smrti se mystický Kristus narodil a o letnicích byl slavně pokřtěn. Smrtí Kristovou byl hřích zničen, *smazán úpis, který proti nám svědčil.*¹⁶ Scházelo ještě posvěcení, které jest korunou vykoupení. To je dílo Ducha Svatého.

*Když přišel den letnic, povstal náhle s nebe hukot a naplnil dům, kde seděli. I ukázaly se jim jakoby ohnivé jazyky. Všichni byli naplněni Duchem Svatým.*¹⁷ Čím byl křest v Jordáně pro Krista Pána, tím byly letnice pro jeho Církev. I Církev je nyní jako Ježíš *plna Ducha Svatého.* Je nyní Duchem Svatým vedena a řízena. Duch Svatý zůstane při apoštolech a při své Církvi *na věky.*¹⁸ *On ve vás zůstává a ve vás bude.*¹⁹ Učedníci nebyli přístupni nejhlubším a posledním naukám Ježíšovým. Musil teprve přijít Duch Svatý a učí-

niti je pro ně vnímavými. On naučil Církev všem věcem,²⁰ *všeliké pravdě.*²¹ *Byli pak v Antiochii při tamější Církvi proroci a učitelé. Když oni konali Pánu služby Boží a se postili, řekl jim Duch Svatý: Oddělte mi Barnabáše a Šavla k dílu, ke kterému jsem je povolal.*²² Představeným Církve efeské pravil sv. Pavel v Miletě: *Mějte pozor na sebe i na všechno stádce, v kterém Duch Svatý ustanovil vás biskupy, abyste spravovali Církev Boží, které si dobyl krví svou.*²³

Církev je snoubenka Ducha Svatého. Jako Ježíš Kristus v lůně přesvaté Panny byl utvořen Duchem Svatým, jako dozrával pro své poslání pod ochranou matčinou i pod vlivem Ducha Svatého a plnil úkol Otcem uložený, tak i Církev. I mystický Kristus dospívá k dokonalosti a plní Bohem mu dané poslání pod mateřskou ochranou Panny Marie a pod vlivem Ducha Svatého. I dnes ještě se jím Kristus Pán dokonale odevzdává a ponechává.

Duch Svatý jest oživovatel mystického Krista. Jako duše oživuje celé tělo a činí z něho živoucí jednotku, tak i Duch Svatý je duší mystického těla Kristova - Církve, jehož údy jsme. *Jako totiž tělo jest jedno, a přece mnoho údů má, všechny pak údy těla, ač jich mnoho jest, (jen) jedním tělem jsou, tak i Kristus. Neboť v jednom Duchu my všichni byli jsme pokřtěni v jedno tělo, ať jsme byli židy nebo pohany, ať nevolní nebo svobodní: a všichni jedním duchem byli jsme napojeni.*²⁴

Duch Svatý všechno světové dění přivádí

k slavnému závěru, on i život božského Spasitele korunoval velkolepým zázrakem letnicovým, a tak i na konci časů ukončí život Církve nádherným letnicovým divem. Církev, která žije v pronásledování po všechna staletí a je utlačována a pokořována jako kdysi Kristus, mocně se na konci času rozvine pod ohněm Ducha Svatého. Ze svého nitra zazáří v celé svatosti a vznešenosti. *Bude pak jeden ovčinec a jeden pastýř.²⁵ Vyleji vodu na žíznivou, potoky na vyprahlou zemi. Vyleji Ducha svého na tvoje potomstvo a své požehnání na tvůj kmen.²⁶ Potom se splní proroctví Joellovo: Potom vyleji Ducha svého na každého, kdo má tělo, prorokovati budou synové vaši i dcery vaše, starci vaši sny míti budou a jinosti vaši vidění.²⁷* O letnicích se vyplnilo jen zčásti, na konci světa se vyplní v plném rozsahu.

Život jednotlivého věřícího není nic jiného než opakování života Kristova - Církve v malém. I v něm je Duch Svatý východiskem i cílem. I jednotlivý křesťan dojde dokonalosti jen Duchem Svatým, Duchem lásky, Duchem svatosti. Duch Svatý je pouto, které spojuje nejsvětější Trojici v jednotu. On jest i poutem, které spojuje lidstvo s božstvím. Božím Duchem a Božím dechem žijeme. *Utvořil Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl v tvář jeho dech života; tak se stal člověk živoucí bytostí.²⁸ Duch Boží učinil mě a dech Všemohoucího mě oživuje.²⁹* Již Jan Křtitel hlásal, že musíme býti pokřtěni Duchem Sva-

*tým a ohněm.*³⁰ O takovém křtu velmi zřetelně mluví Kristus Pán k Nikodemovi: „*Vpravdě, vpravdě pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha (Svatého), nemůže vejíti do království Božího. Co se narodilo z Ducha, duch jest.*“³¹ Jen Duch oživuje. Skrze Ducha Svatého se rodí Kristus, Církev a každé dítě Boží. Teprve skrze Ducha Svatého proudy vody živé,³² vody znovuzrození, vytrysknou ze země. Teprve křtem svatým se otvírá sedmerý zdroj darů Ducha Svatého,³³ těch darů, jejichž rozvoj podmiňuje vzrůst našeho duchovního života. *Člověk bez tvé pomoci slábne a je bez moci.*³⁴

Duch Svatý v nás žije a působí. Pečujme jen o to, aby v nás mohl volně působiti. Jsme biřmování, prožili jsme své letnice. Jsme posvěcení a posvěcení Duchem Svatým. On žije celý v Církvi a celý v každém jejím údu. Bůh se nemůže dělit; kde působí, tam působí celý; jen my jsme překážkou, nemůže-li Duch Svatý svou činnost plně rozvinouti. Bude působiti plně, smýšlení Kristovo v nás bude vzrůstat, dáme-li se od něho řídit podle hesla „ano, Otče“. *Všichni, kdo se dávají vésti Duchem Božím, jsou synové Boží.*³⁵

Jako život a působení Církve je proniknuto vanem a působením Ducha Svatého, tak i život jednotlivců. *Duch Páně naplňuje okruh zemský a ten, jenž udržuje vesmír, ví o každém hlesu.*³⁶ Jsme jím proniknuti. *Nevíte, že jste chrámem Božím a že Duch Boží přebývá ve vás?*³⁷ Jsme závislí na něm. Sami ze sebe,

z vlastní síly nejsme schopni ani mysliti.³⁸ *A nikdo nemůže říci: Pánem (jest) Ježíš, leč v Duchu Svatém.*³⁹ A kdo z nás má *mysl Kristovu*,⁴⁰ ten zpytuje všechno, i hlubokosti božské.⁴¹ Jen kdo má Ducha Kristova, Ducha Božího, bude moci tak žítí a tak se modlití, jak si toho Bůh přeje. *Podobně i Duch spolu přispívá slabosti naší. Nevíme totiž, zač bychom se měli modlití, jak jest potřebí; ale Duch sám přimlouvá se za nás za všechny vzdechy nevyslovenými. Ten pak, jenž zpytuje srdce, ví, čeho Duch žádá; že (totiž) podle Boha se přimlouvá za věřící.*⁴² Svě „ano, Otče“ dovedeme vysloviti jen v síle Ducha Svatého.

Duch Svatý je dárce všech obyčejných i neobyčejných milostí a darů.⁴³ Jemu děkujeme za milost nejvzácnější a nejcennější, za milost setrvání. *Ten pak, jenž nás utvrzuje s vámi ke Kristu a nás pomazal, jest Bůh. On také si nás poznamenal a dal závdavek Ducha v srdce naše.*⁴⁴ *V něm (však) i vy uslyševše slovo pravdy, evangelium o své spáse, v něm i vy uvěřivše byli jste poznamenaní zaslíbeným Duchem Svatým, který je závdavkem našeho dědictví, na vykoupení vlastnictví k slávě velebnosti Boží.*⁴⁵ Proto nás napomíná a prosí i svatý Pavel: *Nezarmucujte svatého Ducha Božího, kterým jste byli poznamenaní ke dni vykoupení.*⁴⁶ *Ducha neuhášejte.*⁴⁷ Duch Svatý nás musí úplně naplniti. Toho dosáhneme jen modlitbou. *Proste a bude vám dáno.*⁴⁸ *Zdali kdo z vás podá synu*

svému kámen, když ho jako otce bude prositi o chléb? Jestliže tedy vy jsouce zlí, umíte dobré dary dávatí dětem, čím spíše Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí?⁴⁹ Orate fratres! Modlete se bratři. Bez ustání se modlete.⁵⁰

Kristus v nás musí růsti Duchem Svatým, jako rostl v Marii a skrze Marii; musí v nás růsti skrze Ducha Svatého a skrze přesvatou Pannu, jako skrze Ducha Svatého a Pannu Marii roste v Církvi. To je smysl úcty mariánské a pobožnosti k Duchu Svatému, aby Kristus v nás vzrůstal a nás naplňoval. Skrze Krista přicházíme k Otci. Ponechejme se úplně vedení Ducha Svatého jako Kristus Pán a jeho přesvatá matka.

I na nás, ač žijeme, se vztahuje náhrobní nápis z katakomb: *Vivas in Spiritu Sancto! Žij v Duchu Svatém!* Budme si toho vědomi, neboť „ano, Otče“ lze říkat jen skrze Ducha Svatého. *Veni, Sancte Spiritus. Přijď, Duše Svatý. Veď nás svou stezkou k touženému cíli, k světlu, kde přebýváš.⁵¹*

ANO, OTČE! Mt. 11, 26.

„Ano, Otče“ jest naše myšlenka, velká, strávující vášně našeho života, naše slovo, naše dílo, náš život.

Upsali jsme se vůli Boží a jsme idealisty v plném významu slova. Náš vnitřní pohled směřuje do vyššího světa. *Naše vlast je v nebesích.*¹ Žijeme a umíráme pro jedinou myšlenku. *Jednoho je zapotřebí.*² Pro svou myšlenku nasadíme všechno. Upoutala nás cele. Neslyšíme a nevidíme nic jiného. Žijeme jen pro Boha, pro jeho svatou vůli. *Jeho vůle je naše posvěcení.*³ A s jeho vůlí se úplně sjednocujeme oddaným „ano, Otče“. Jsme na světě, ale tak, jako bychom ani nebyli ze světa. *Čas je krátký; zbývá, aby také ti, kteří mají manželky, byli tak, jako by jich neměli, a ti, kteří pláčejí, jako by neplakali, a kteří se radují, jako by se neradovali, a kteří kupují, jako by v držení nebyli, a kteří užívají toho světa, jako by neužívali, neboť tvářnost tohoto světa pomíjí.*⁴ Nikdo, jenž sloužil ve vojště, nezapléta se do záležitostí života.⁵ Aťsi nás svět křížuje, nám byl ukřížován napřed.⁶ Již dříve jsme vydali svět na smrt a *pokládáme všechno*

za škodné, ano za brak.⁷ Jako Kristus tak chceme i my přemáhati svět,⁸ postavití jej do svých služeb. Pečujeme o to, co je svrchu, ne o to, co je na zemi.⁹

Pozemskými věcmi dosahujeme věci nebeských. Svět a jeho nádheru i sebe samy, pokud jsme ze země, považujeme jen za obět- ní dar, který proměňujeme svou proměňo- vací formulí „ano, Otče“. *Všecko, co se zro- dilo z Boha, přemáhá svět.*¹⁰ Vnášíme zemi do nebe. Kristem a skrze Krista obnovujeme velkou harmonii, velkou jednotu, která byla porušena hříchem. *Zalíbilo se (Otcí), aby v něm přebývala všecka plnost a aby skrze něj smířil všecko s sebou, uveda pokoj skrze krev kříže jeho, i co je na zemi i co je v nebi.*¹¹

Jsme idealisté, ale zároveň realisté: Žijeme ve skutečnosti, nikoli v možnosti. Kam nás Bůh postavil, tam jsme celí a konáme celou povinnost. Na stavění větrných zámků nemáme kdy. Nestaráme se zbytečně o budouc- nost a minulost, nýbrž jen využítujeme pří- tomnosti. Z přítomného okamžiku hledíme vyčerpati co nejvíce. Nemáme vykonati jen jedno procento, jen čtvrt procenta nebo ještě méně, a ostatních devětadevadesát procent nebo devětadevadesát a tři čtvrtiny procenta ponechati činnosti Boží. Naprosto hodnotné nadpřirozené dílo jest jen to, o kterém pracuje stoprocentně člověk a stoprocentně Bůh. Žijeme zcela pro skutečnou přítomnost v tom, co život přináší, nevyhýbáme se radosti, kterou nám Bůh posílá, a souhlasíme s každým kří-

žem, který nám Bůh ukládá. Máme stále na zřeteli viditelnou skutečnost, jsme úplně lidmi, takže se nedáme předstihnouti v oceňování světa a v hodnocení skutečností ani od nejchytřejšího světáka. Ani se nedáme překonati od žádného idealisty ve snaze o vznešené a nejvyšší statky.

Při tomto ideálním a zároveň reálním pojmání života zachováváme svůj ráz, jehož rozvoj je určen našimi vlohami. Jsme individualisté již jako katolíci. Nikde se nemůže individuum tak volně rozvíjet jako v katolické Církvi. Člověk, zmítaný různými směry, nikdy nedozraje na osobnost. Čím méně zákonů a předpisů, tím lepší vychovatel. Mnoho předpisů je známkou malých duchů, bázlivých, nesamostatných lidí. Množství zákonů usmrcuje život a svobodu. Čím víc zákonů a předpisů, tím více se omezuje osobní život jednotlivců, tím více se stává vnějškovým, tím menší cenu má jejich jednání. My lidé se můžeme jenom jediné věci věnovati s veškerou oddaností. *Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti.*¹² Ze všech sil, celou bytostí se můžeme snažiti jen o *jediný* ideál. Kdo musí míti na zřeteli dvě věci, nevykoná ani tam ani onde práci celou. Máme sice mnoho přikázání, božských i lidských, ale všechna splývají ve velkém přikázání lásky, neboť všechnen zákon se naplňuje tím jedním přikázáním.¹³ Jednoho jest zapotřebí. Katolická Církev obdržela od svého božského Zakladatele, Krále nebes a země, jen jediné přikázání, přikázání lásky. Víc bře-

men však, než nám Bůh ukládá, nésti nemusíme. Příliš mnoho metody a soustavy by také duši zatížilo a pohltilo mnoho vzácné síly. Návody jsou dobré pro začátek; jakmile však je duše samostatnější, není jich třeba. Stroj je tím účelnější, čím rychleji se vyrobená síla mění v práci. Čím víc je kol, převodů a pák, tím méně se vykoná skutečné práce. Kdyby svatost byla velmi složitá a těžká, nemohl by Kristus Pán říci všem: *Budte dokonalí, jak i Otec váš nebeský jest.*¹⁴ Zákon Boží je prostý a hluboký, tak prostý a hluboký jako Bůh sám. Hodí se pro všechny stavy, pro všechna povolání, pro každé pohlaví a stáří, pro každé životní postavení a duševní rozpoložení, pro lidi všech časů a zemí. Ukládá se nám jen *jediné* přikázání. Nikde na světě není méně pout než v katolické Církvi, proto se v ní individuum může rozvíti nejvíce.

Máme jen *jeden* zákon, jen *jedno* přikázání. Známe jen *jedno* prováděcí nařízení: „Ano, Otče!“ Je pro všechny stejné, a přece se u každého projevuje jinak. Nikomu se nevnučuje. Nemusí při něm býti určitých forem, schemat a šablon, metod a systémů; všechno je originál, práce jedinečná. *Hvězda od hvězdy se liší.*¹⁵ Postupujeme tak, jak nás vábí milost.¹⁶ Na své cestě, kterou nám Bůh ustanovil od věčnosti, budeme se vyvíjeti úplně přirozeně podle svých vloh.

I život nejjednodušší buňky je nám nerozřešitelnou hádankou. Ještě mnohem jemnější a duchovnější, prostější a jednotnější je du-

chovní život. Odvážíme se předpisovati Duchu Božímu pevné cesty, celou silniční síť? *Vítr vane, kde chce, a slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde; tak je to při každém, kdo se narodil z Ducha.*¹⁷ Při svém „ano, Otče“ se necháváme vésti Duchem Božím; nemusíme při tom z naší osobnosti trvale obětovati nic, ani se zříkati ničeho dobrého a normálního. Ovšem kdo chce sklízet, musí obětovat osivo, ale obdrží je zpět zdokonalené a rozmnožené. Budme celí osivem; při tom nemusíme býti méně lidmi, neboť abychom se stali celými světci, musíme býti nejprve celými lidmi. Celými lidmi se zase staneme jen svatostí.

Nenadarmo se žalmista modlí: *Od těch poklesků, jichž nejsem si vědom, mě očist.*¹⁸ Není těsnějšího organického spojení nad spojení těla s duší, přirozenosti s milostí. Kde je v přirozenosti ještě chyba vědomá nebo „nevědomá“, tam je brzděn i vliv milosti; milost pak nemá v přirozenosti opory, základu. Milost obyčejně staví na přirozenosti. Proto se může stoprocentní svatost vybudovati jen na stoprocentním lidství. A stoprocentními lidmi se staneme jen snahou o svatost; neboť jen tak je nám možno postřehnouti všechny naše chyby a odkládati je netoliko vzděláním vůle; nýbrž i milostí. Toliko přirozená snaha o dokonalost se nikdy nedostane přes určitou hranici.

Zákon lásky se svým jediným prováděcím nařízením „ano, Otče“ nám uděluje neome-

zenou svobodu dítek Božích. *Miluj, a čiň, co chceš.*¹⁹ Plň vůli Boží, a máš pravou duchovní svobodu, vítězíš nad žádostivostí a hříchem. Přirovnejme svět k bažině, uprostřed níž leží podivuhodné město. Všichni lidé mají do něho přijít, čeká tam na ně nekonečné, věčné štěstí. Každý člověk se k tomu městu dostane jen jedinou určitou cestou, úzkou a klikatou, a jen když po ní půjde, nezapadne do bahna. Ale sám ji nikdo nenajde. Jen kdo se dá vésti Bohem, dojde do města. Nikdo z těch, kdo jdou sami, nedosáhne cíle.

Nejsme tedy volní, svobodní? Kde je svoboda? *Kde je Duch Páně, tam je svoboda.*²⁰ Jsme svobodní.²¹ *Sami jsou otroky zkázy (bezbožníci), neboť od koho kdo je přemožen, toho se stal otrokem.*²² Jsme svobodní: *nejsme totiž dítkami nevolnice, nýbrž svobodnice.*²³ A proto ani nemáme ducha služebnosti, nýbrž přijali jsme ducha synovství.²⁴ Nejsme již *pod zákonem, nýbrž pod milostí.*²⁵ Přemohli jsme svět, jsme *zproštěni hříchu.*²⁶ Nemáme již zřetel na to, co je nám příjemné, pohodlné, nýbrž na to, co je naše povinnost, co je vůle Boží; náš úsudek a naše jednání se neřídí míněním lidským, nýbrž jen naším svědomím. Jsme nezávislí na světě, na lidech, na veřejném mínění, na přízni a nepřízni lidské. Jdeme samostatně *svou* cestou. Nesloužíme sobě ani lidem; sloužíme Bohu. Hledíme jen na vůli Boží a říkáme: „Ano, Otče!“ A Bohu sloužiti jest panovati.

Má někdo větší duchovní svobodu než my?

„Ano, Otče“ vychovává tedy na pravé osobnosti. Hájíme svá osobní práva daná Bohem, a přece máme velký smysl pro celek. I tyto kontrasty jsou vyrovnávány oddaným „ano, Otče!“ Žijeme pro celek. Jen tak má náš život smysl a cenu. *Kdo nezůstane ve mně, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne a seberou ji a vrhnou na oheň a bude hořeti.*²⁷ Kdo nežije ve společenství, je mrtev. Žijeme ze společenství. Sami ze sebe nemůžeme nic. Máme všechno společné. To neplatí v celém rozsahu o časných věcech, ačkoli i v té věci by to mělo býti dnes jako u prvních křesťanů. *Nebylo mezi nimi žádného chudého.*²⁸ Společné jsou především statky duchovní. Jsme synové Boží, a proto spoludědici Kristovými.²⁹ Kristus je však dědicem všech věcí.³⁰ Máme podíl v jeho statcích a zásluhách, v jeho darech a milostech. Naše je všechno, co náleží našim bratřím a sestrám v nebi, na zemi a v očistci. Máme všechno společné. Všichni jsme jeden v Kristu Ježíši.³¹ Musíme tedy vždycky žít, modliti se a obětovati ze společenství a pro společenství. Tím nabude všechno nehojně velkou velikostí a cenu.

Žijeme *ve* společenství, *ze* společenství, ale *i pro* společenství. Jsem zde jen pro jiné, žiji jen pro ně, obětuji se pro ně. To není strnulé, bezduché obětování, z něhož bychom konečně neměli nic ani já ani společenství. To je cesta k nejosobnějšímu vlastnímu životu, k nejplnějšímu rozvoji mého já. Ano, to jest jediná cesta k tomu. *Kdo nenávidí život svůj, k živo-*

*tu věčnému zachová jej.*³² Ztrácíme se úplně ve společenství a pro společenství, ale vynořujeme se opět ze společenství jako celí lidé, jako celé osobnosti.

„Ano, Otče“ sjednocuje v své podstatě i v účincích ještě jiné kontrasty. Jsme tak činní, jako bychom všechno měli vykonati sami: a jsme zároveň trpní, samá oddanost, samá pohotovost k řízení Božímu. S jednou duší, zkoušenou utrpením, říkáme: Nemodlím se a neprosím o nic. Můj Bože, přijímám život od tebe, jak mi jej dáváš.

„Ano, Otče“ je zevně toliko maličká modlitba, a přece jsou v ní obsaženy všechny náboženské projevy; je to naše vnitřní dispoice při ústní a vnitřní modlitbě, náš život v přítomnosti Boží, předmět zvláštního zpytování, díkůčinění po sv. přijímání, naše proměňovací formule, oddanost k nejsv. Trojici: poslušnost k Otci, pokračování Ježíšova života v nás vlivem Ducha Svatého, nejvyšší pocta přesvaté Panny následováním oddanosti této pokorné „dívký Páně“. „Ano, Otče“ proniká všechno naše jednání a do jeho služeb stavíme všechny síly a úkony. Hodí se sem, co píše sv. František Saleský: Rozum budí hnutí myslí, z nich povstávají rozhodnutí, která se projevují v úkonech, to je v plnění vůle Boží, s níž má splývati naše duše.

Oddaným „ano, Otče“ se snažíme o jedinou věc: o spojení s vůlí Boží, a konáme při tom všechny božské i mravní ctnosti. „Ano, Otče“ nám pomáhá plnit povinnosti lásky

k Bohu i k bližnímu. S láskou k Bohu prospívá i ctnost víry a naděje. Nerozlučnými družkami bliženské lásky jsou ctnosti: pokora, mírnost, trpělivost a dobrota. Žítí podle „ano, Otče“ znamená moudrost při používání každé příležitosti, spravedlnost, neboť dáváme Bohu, co mu náleží, mírnost, která se ponechává řízení Božímu, statečnost v každém utrpení. „Ano, Otče“ v nás rozvíjí všechny schopnosti a hřivny a přivádí každého cestou Bohem mu určenou k nejvyšší dokonalosti.

Pozorujeme-li dvojice kontrastů, vidíme všude podivuhodné vyrovnání. „Ano, Otče“ uvolňuje napětí, dovede překlenouti protivy a vede nás přímo k cíli, k Bohu. Všude podivuhodná harmonie. Každý ji nepostřehuje, ani nesmíme čekat, že ji všichni uznají. Mnohým lidem zůstane krása toho souladu skrytou. Ale nám málo záleží na tom, abychom byli souzeni od nich nebo od soudu lidského. *Ten, jenž nás soudí, jest Pán.*³³ *Člověk duševní nepřijímá těch věcí, které jsou ducha Božího. My však máme mysl Kristovu.*³⁴

Oddaným „ano, Otče“ dáváme Bohu svou nejlepší a Bohu nejpodobnější duševní mohutnost: vůli, lásku. A Bůh nám za to dává nejlepší plody Ducha Svatého: mír a radost již na tomto světě. Kdo žije podle „ano, Otče“, jistě najde pokoj. *A na zemi pokoj lidem dobré vůle.*³⁵ Kdo žije podle „ano, Otče“, má nejlepší vůli. Jeho vůle se ustavičně spojuje s vůlí Boží. Pokoj jest jednota. „Ano, Otče“ nás spojuje s Bohem pokoje³⁶ a obnovuje

v nás sjednocení s ním. Musíme sice bojovat a trpět, ale víme, že bojem přicházíme k vítězství, obětováním k proměňování a k přijímání. Víme, že nás od Boha nic nemůže odloučit, že všechno přichází od Boha a vede k Bohu, že těm, kdo Boha milují, všechno napomáhá k dobrému. Hříšníci, kteří se rozešli s sebou a s Bohem, nemohou mít pokoje. *Nemají pokoje bezbožní.*³⁷ Ani bezbožný svět nemůže dávat pokoje. *Hojí rány lidu mého lehkovážně říkajíce: Zhojí se, zhojí se, ačkoli se nehojí.*³⁸ Nemáme starostí, neboť *všechnu svou starost skládáme na Hospodina,*³⁹ minulost poroučíme jeho milosrdenství a budoucnost jeho otcovské prozřetelnosti. Doufáme v Pána; náš Otec ví, čeho je nám třeba. Nebojíme se. Otec je u kormidla naší životní lodičky.

Jeden úzkostlivý člověk se trápil nevěda, smí-li si dělati naději, že bude spasen, neb měl-li by se o budoucnost strachovati. Všecek zarmoucen klesl jednou v kostele před oltářem na kolena k modlitbě a takto v duchu uvažoval: Ach, kdybych jen věděl, setrvám-li stále v dobrém! A tu hned uslyšel v sobě odpověď od Boha: Kdybys to věděl, co bys pak dělal? Raději čiň hned nyní, co bys potom teprv asi činil, a budeš beze strachu. Slovy těmi potěšen a posílněn odevzdal se do vůle Boží a úzkostlivé pochybnosti ho opustily. I přestal všetečně zkoumati, co ho v budoucnosti očekává, a raději se snažil poznati, co je vůle Boží, co totiž je dobré, líbezné a

dokonalé,⁴⁰ a jak by měl dobrý skutek začít i dokonat.⁴¹ „Ano, Otče“ zapuzuje bázeň. *Pokoji nebude konce*⁴² pod vládou Kristovou. Na světě budeme mít soužení, ale důvěřujeme;⁴³ neboť náš pokoj je v Bohu. Je to pokoj Kristův. *Pokoj svůj vám zůstavuji.*⁴⁴ Je to pokoj, který převyšuje všechno pomýšlení.⁴⁵ *Klidně na lůžko uložím se a budu spát.*⁴⁶

*Plodem ducha jest láska, radost, pokoj.*⁴⁷ „Ano, Otče“ je provedení jediného přikázání, přikázání lásky. Jeho prvním plodem je pokoj, z něhož prýští radost. Radost se vůlí vynutiti nedá. Utrpením se obyčejně radost zahání a stravuje, a přece může z utrpení radost zkvést, a to radost nejkrásnější, nejčistší a nejtrvalejší. Musíme si jen věrou ujasnit, že z utrpení tryská největší štěstí, že v utrpení dozrává láska. *Blahoslaveni jste, když pro mne budou vás tupiti a pronásledovati a mluvití všechno zlé proti vám lhouce; radujte se a plesejte, neboť odplata vaše hojná je v nebesích.*⁴⁸ Sv. Pavel se radoval nejen z utrpení, které trpěl pro své bratry,⁴⁹ ale překypoval radostí při všem soužení svém.⁵⁰ Pokoj a radost jsou sourozenci: děti lásky. Kristus Pán nám daroval svůj pokoj i svou radost. Naše radost má být dokonalá; jeho radost má být naší radostí.⁵¹ Velekněžskou modlitbou zvlášť nám tu radost vyprošuje.⁵² Sv. Pavel téměř ve všech dopisech napomíná k radosti: *Vždycky se radujte.*⁵³ *Konečně, bratři, radujte se.*⁵⁴

„Ano, Otče“ vlévá vnitřní pokoj, projevu-

jíci se zevně radostí. Radost musí býti téměř známkou dokonalých duší. V Bohu není zármutku. Smutný svatý neexistuje. Nesmíme podléhati náladám. Musíme míti smysl pro vše krásné ve světě i v přírodě. Všechno se hýbe v Bohu a z Boha. Z rozmanitosti vesmíru poznáváme poněkud nekonečné bohatství Boží. *Radujte se vždycky, vždyť je všecko vaše. Vy pak jste Kristovi, dítkami Božími, dědici Božími.*⁵⁵ Od světa nečekejme nic. Vpravme se do poměrů, do kterých nás Bůh postavil.⁵⁶ *Naučil jsem se přestávati na tom, co mám. Dovedu i v nouzi býti, dovedu i hojnost míti; v každém případě a ve všech okolnostech jsem vycvičen, i nasycen býti i lačněti, i hojnost míti i nedostatek trpěti.*⁵⁷ Člověk bohomyslný rychle se vpravuje do všeho, jak to právě jest.⁵⁸ Ke všemu říká: „Ano, Otče!“ Ve všem souhlasí s vůlí Boží. Kdo říká vždycky ano, má v sobě království Boží, které je pokoj a radost v Duchu Svatém.⁵⁹

*Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se. Vlídnot vaše budiž známa všem lidem; Pán blízko jest. O nic nepečujte úzkostlivě, nýbrž ve všem žádosti vaše přicházejte Bohu ve známost modlitbou a prosbou s díkůčiněním, a pokoj Boží, který převyšuje všecko pomýšlení, ochrání srdce vaše i myšlenky vaše v Kristu Ježíši... Bůh pokoje bude s vámi.*⁶⁰

Nerušený mír a nezkalená radost budou naším údělem až na věčnosti. Tam budeme dále dokonale zpívati píseň svého života „ano,

Otče“ tak čistě a nadšeně jako nikdy na světě, v dokonalém spojení naší vůle s vůlí Boží.

Žijeme-li podle „ano, Otče“, nezastihne nás smrt spící, nýbrž bdící, s *přepásanými bedry a s hořícími svícemi*⁶¹ v ruce; budeme hotovi i poslední rozhodný krok z času do věčnosti učiniti podle vůle Boží. Očekáváme smrt. Až tato věrná a poslušná služebnice Boží zapěje *Ite missa est* našeho života, až naše životní a Kristova mše se bude schylovati ke konci, bude naše proměňovací formule „ano, Otče“ i naším *Deo gratias!* S poslední silou a s posledním dechem mizejícího života vyslovíme nejradostnější „ano, Otče“. Vždyť již smíme domů, k Otci. Sloužili jsme Bohu na zemi, smíme potom s ním kralovati od věčnosti do věčnosti.

*Hle, přijdu brzy!*⁶² „Ano, Otče!“

Amen.

POZNÁMKY

Bud' vůle Tvá!

¹ Jan 6, 63. ² Mt 11, 12. ³ Lk 10, 41. ⁴ Žid. 6, 4.
⁵ Zjev. 1, 8. ⁶ 1. Kor. 9, 16. ⁷ 2. Kor. 5, 14.
⁸ 2. Kor. 11, 23. ⁹ Mt 6, 10. ¹⁰ Mt 11, 26,
¹¹ Řím. 8, 29. ¹² Jan 13, 15. ¹³ Jan 3, 8.
¹⁴ 1. Král. 17, 38. ¹⁵ Mt 13, 33. ¹⁶ Sk. ap. 27, 37.

Bud'te tedy dokonalí, jak i Otec váš nebeský jest.

¹ Mt 11, 11. ² 1. Tim. 6, 16. ³ Dante.
⁴ 1. Kor. 6, 17. ⁵ Kaz. 4, 10. ⁶ Gen. 2, 18.
⁷ Mt 19, 12. ⁸ Muž a žena se svou bytostí doplňují.
Z toho plyne, že dokonalý člověk — světec — si
musí osvojovati dívčí ctnosti: lásku, mírnost, trpěli-
vost, tichost, žena se má zase snažiti o ctnosti muž-
né, jako statečnost a spravedlnost. ⁹ 1. Kor. 13, 13.
¹⁰ Kol. 3, 14. ¹¹ 1. Kor. 7, 28. ¹² 1. Kor. 7, 33.
¹³ Lk 10, 27. ¹⁴ Zjev. 3, 15. ¹⁵ Mt 5, 29.
¹⁶ Exod. 20, 5. ¹⁷ Exod. 20, 3. ¹⁸ 1. Král. 5, 2-5.
¹⁹ Exod. 20, 2. ²⁰ Jan 14, 21. ²¹ Ž. 72, 25.
²² 1. Kor. 6, 17.

Hle, přicházím, abych vykonal vůli Tvou.

- ¹ Jan 13, 13.   ² Mt 23, 8.   ³ Mt 23, 10.
⁴ Žid. 10, 7.   ⁵ Dan. 7, 13.   ⁶ Lk 19, 10.
⁷ Jan 10, 10.   ⁸ Mt 20, 28.   ⁹ Mk 1, 38.   ¹⁰ Lk 4, 43.
¹¹ Mt 15, 24.   ¹² Mt 5, 22.   ¹³ Jan 8, 28.
¹⁴ Jan 8, 38.   ¹⁵ Jan 12, 49.   ¹⁶ Mk 1, 22.
¹⁷ Jan 7, 15.   ¹⁸ Mt 13, 55.   ¹⁹ Jan 6, 69.
²⁰ Jan 16, 28; 13, 3.   ²¹ Mt 7, 21.   ²² Mt 7, 23.
²³ Gal. 4, 7.   ²⁴ Mt 12, 50.   ²⁵ Řím. 15, 3.
²⁶ Jan 16, 32.   ²⁷ Mk 1, 12.   ²⁸ Jan 8, 29.
²⁹ Jan 5, 36.   ³⁰ Jan 4, 34.   ³¹ Mt 15, 16.
³² Lk 9, 58.   ³³ Mt 12, 1; Mk 2, 23.   ³⁴ Mk 3, 20.
³⁵ Mk 9, 18.   ³⁶ Mt 26, 41.   ³⁷ Jan 18, 8.
³⁸ Lk 23, 28.   ³⁹ Jan 19, 26.   ⁴⁰ Lk 23, 43.   ⁴¹ Lk 23, 34.
⁴² Jan 17, 4.   ⁴³ Lk 2, 49.   ⁴⁴ Mt 12, 50.
⁴⁵ Jan 8, 50.   ⁴⁶ Mt 3, 15.   ⁴⁷ Jan 6, 15.
⁴⁸ Mk 10, 18.   ⁴⁹ Mt 26, 53.   ⁵⁰ Jan 17, 1.
⁵¹ Lk 22, 37.   ⁵² Jan 14, 31.   ⁵³ Mt 26, 39.
⁵⁴ Jan 18, 11.   ⁵⁵ Ž. 21, 19.   ⁵⁶ Ž. 68, 22.
⁵⁷ Jan 19, 28.   ⁵⁸ Filip. 2, 8.   ⁵⁹ Lk 23, 46.
⁶⁰ Jan 19, 30.   ⁶¹ Jan 13, 15.   ⁶² Mt 17, 5.
⁶³ Jan 13, 17.

Hle, nyní je čas příjemný.

- ¹ Filip. 2, 7.   ² Jan 17, 24.   ³ Mt 10, 30.
⁴ Mt 25, 15.   ⁵ Efes. 2, 10.   ⁶ Řím. 11, 33-34.
⁷ Moudr. 5, 7.   ⁸ Is. 55, 8.   ⁹ Jan 15, 5.
¹⁰ 1. Kor. 12, 3.   ¹¹ Řím. 8, 32.   ¹² Mt 19, 17.
¹³ Conside.   ¹⁴ Řím. 11, 35.   ¹⁵ 1. Kor. 4, 7.
¹⁶ Řím. 11, 36.   ¹⁷ Lk 24, 16.   ¹⁸ Řím. 14, 4.
¹⁹ Řím. 8, 28.   ²⁰ 2. Kor. 9, 7.   ²¹ Jan 2, 25.

²² Lk 22, 44.   ²³ Žid. 5, 7.   ²⁴ Lk 22, 42.
²⁵ Jan 15, 5.   ²⁶ Řím. 9, 20.   ²⁷ Sk. ap. 9, 6.
²⁸ Lk 10, 27.   ²⁹ 1. Petr 2, 13.   ³⁰ Sir. 38, 1, 2, 4.
³¹ Jan 18, 23.   ³² 1. Kor. 10, 31.   ³³ 2. Mak. 1, 3.
³⁴ Ž. 142, 10.   ³⁵ Zjev. 3, 20.   ³⁶ Příklad. 8, 31.
³⁷ Ž. 8, 6.   ³⁸ 1. Kor. 6, 2.   ³⁹ 1. Kor. 6, 3.
⁴⁰ Gen. 2, 7; 1, 26.   ⁴¹ Filip. 3, 20.   ⁴² 1. Kor. 15, 50.
⁴³ 1. Kor. 15, 46.   ⁴⁴ 1. Kor. 15, 42—44.   ⁴⁵ Jan 12, 24.
⁴⁶ Předpokládá se ovšem první proměna posvěcující milosti ve svátosti křtu (nebo pokání). Proměnění, o němž se zde mluví, je vzrůst milosti posvěcující, kterého dosahujeme vlastním spolupůsobením. »Ergo fecit nescientem, justificat volentem: Ten, který tě stvořil bez tvého poznání, nespasí tě bez tvého chtění.« Sv. Aug., Serm. 109, 13.   ⁴⁷ Také žádosti jsou činy.   ⁴⁸ Lk 17, 34—35.   ⁴⁹ 1. Kor. 7, 29.
⁵⁰ Job 14, 5.   ⁵¹ Efes. 5, 16.   ⁵² Lk 16, 2.
⁵³ Lk 23, 30.   ⁵⁴ Zjev. 9, 6.   ⁵⁵ 1. Kor. 3, 9.
⁵⁶ Gal. 6, 7.   ⁵⁷ Ž. 125, 5.

Uaše cesty nejsou cesty mé.

¹ Mt 5, 48.   ² Lk 9, 62.   ³ Sk. ap. 22, 16.
⁴ Mt 6, 25.   ⁵ Žid. 10, 38.   ⁶ Ž. 54, 23.
⁷ Lk 12, 25.   ⁸ 1. Kor. 10, 13.   ⁹ 1. Kor. 2, 16.
¹⁰ Řím. 11, 34.   ¹¹ 1. Kor. 3, 9.   ¹² Římský misál.
¹³ Lk 23, 46.   ¹⁴ Ž. 72, 10.   ¹⁵ Ž. 125, 6.
¹⁶ Efes. 5, 5.   ¹⁷ Jan 12, 25.   ¹⁸ 1. Par. 29, 17.
¹⁹ Lk 2, 14.   ²⁰ 1. Král. 16, 7.   ²¹ Chautard, Duše veškerého apoštolátu.   ²² Jan 9, 3.   ²³ Pláč Jer. 3, 37—38.   ²⁴ Am. 3, 6,   ²⁵ Mt 6, 31.
²⁶ Lk 17, 10.   ²⁷ 1. Kor. 3, 6.   ²⁸ Ž. 24, 15.
²⁹ Mörike.

Buď dobré myslí, odpouštějí se ti hříchy tvé.

- ¹ Lk 9, 61—62.   ² Filip 3, 13.   ³ Jan 20, 23.
⁴ Lk 15, 21.   ⁵ Mt 18, 23.   ⁶ Lk 15, 7.
⁷ Žid, 10, 19.   ⁸ Is. 1, 18.   ⁹ Lk 15, 21.
¹⁰ Řím. 5, 20.   ¹¹ Žid. 9, 24.   ¹² Žid. 10, 15.
¹³ Řím. 11, 29.   ¹⁴ Lk 7, 48, 50.   ¹⁵ Ž. 129, 7.

Důvěřuji však v Pána.

- ¹ Víra a důvěra jsou sice dvě rozličné ctnosti. Z živé víry v otcovskou dobrotu Boží přímo plyne důvěřující a milující naděje, takže víra a naděje mohou býti prakticky považovány za jednu a tutéž ctnost. »Víra je základem věcí nadějných.« Žid. 11, 1.
- ² Lk 19, 42.   ³ 2. Kor. 3, 5.   ⁴ Is. 29, 14; 1. Kor. 1, 20.
⁵ Mlk 10, 27.   ⁶ Sir. 39, 24—25.   ⁷ Job 23, 13.
⁸ Moudr. 12, 12.   ⁹ Gen. 1, 26.   ¹⁰ Is. 49, 15—16
¹¹ Ž. 22, 1.   ¹² Mt 23, 9.   ¹³ Mt 6, 9.   ¹⁴ Lk 11, 13.
¹⁵ Mt 5, 44—45.   ¹⁶ Lk 18, 19.   ¹⁷ Mt 20, 1—15.
¹⁸ Lk 6, 35.   ¹⁹ Jan 3, 16.   ²⁰ Jan 16, 27.
²¹ Lk 15, 11—32.   ²² Mt 18, 27.   ²³ Lk 18, 13—14.
²⁴ Mt 6, 25.   ²⁵ Lk 21, 14; 17; 18.   ²⁶ Mt 10, 28.
²⁷ Lk 12, 32.   ²⁸ Mt 6, 26.   ²⁹ Mt 6, 31; 32; 34.
³⁰ Lk 11, 3.   ³¹ Mt 6, 33.   ³² Jan 14, 9.   ³³ Jan 12, 45.
³⁴ Jan 14, 10.   ³⁵ Mt 4, 23.   ³⁶ Mlk 6, 5.   ³⁷ Mt 13, 58.
³⁸ Mt 9, 29.   ³⁹ Lk 18, 42.   ⁴⁰ Mt 8, 13.   ⁴¹ Lk 17, 19.
⁴² Mt 9, 22.   ⁴³ Mt 15, 28.   ⁴⁴ Jan 11, 40.   ⁴⁵ Mk 9, 15.
⁴⁶ Mlk 9, 16.   ⁴⁷ Mt 21, 21; Mlk 11, 23.   ⁴⁸ Mt 13, 32.
⁴⁹ Lk 17, 6.   ⁵⁰ Mlk 16, 17.   ⁵¹ Sir. 2, 11.
⁵² 1. Kor. 10, 13.   ⁵³ Ž. 32, 4.   ⁵⁴ Mlk 13, 31.
⁵⁵ Žid. 13, 5.   ⁵⁶ Žid. 10, 35.   ⁵⁷ Mt 16, 8—9.
⁵⁸ Lk 10, 41.   ⁵⁹ 1. Král. 3, 10.   ⁶⁰ Žid. 10, 7.

⁶¹ Lk 17, 5.   ⁶² Lk 24, 16.   ⁶³ Job 19, 25.
⁶⁴ Dan. 13, 37.   ⁶⁵ Mt 14, 28.   ⁶⁶ Mt 14, 31.
⁶⁷ Mt 14, 28.   ⁶⁸ Filip. 2, 24.   ⁶⁹ Dan. 3, 40.

Útrvalostí svou získáte duše své.

¹ 1. Kor. 6, 19.   ² Jan 14, 2.   ³ Mt 7, 21.
⁴ Jan 2, 25.   ⁵ Lk 21, 19.   ⁶ Lk 2, 47.
⁷ Lk 2, 51—52.   ⁸ Jan 17, 19.   ⁹ M. Antoinette
de Geuser.   ¹⁰ Mt 15, 16.   ¹¹ Lk 22, 24.   ¹² Mk 8, 33.
¹³ Sk. ap. 1, 6.   ¹⁴ Mt 20, 23—28.   ¹⁵ Mk 4, 27.
¹⁶ Jan 4, 37.   ¹⁷ Moudr. 4, 13.   ¹⁸ Ž. 118, 100.
¹⁹ Jak. 5, 7—8.   ²⁰ Sir. 24, 29.   ²¹ Gen. 8, 21.
²² Řím. 7, 18.   ²³ Job 7, 1.   ²⁴ Řím. 7, 18.
²⁵ Řím. 7, 24.   ²⁶ 2. Kor. 11, 14.   ²⁷ 2. Kor. 12, 9.
²⁸ Mt 18, 3.   ²⁹ Řím. 7, 15.   ³⁰ Řím. 12, 3.
³¹ 2. Tim. 4, 5.   ³² Mt 7, 16.   ³³ Jak. 3, 2.
³⁴ Ž. 24, 5.   ³⁵ Lk 8, 15.

*Musíme s Kristem trpěti, abychom s ním byli
oslaveni.*

¹ Job 7, 1.   ² Gen. 3, 16—19.   ³ Lk 6, 24.
⁴ Mt 6, 2.   ⁵ Mt 22, 16.   ⁶ Lk 9, 22.   ⁷ Lk 24, 26.
⁸ Jan 16, 32.   ⁹ Jan 17, 22.   ¹⁰ Řím. 2, 6.   ¹¹ Efes. 4, 9.
¹² Jan 17, 1.   ¹³ Mt 25, 34.   ¹⁴ Jan 13, 16.
¹⁵ Jan 15, 20.   ¹⁶ Mt 24, 9.   ¹⁷ Jan 16, 33.
¹⁸ Mt 10, 17.   ¹⁹ Jan 16, 2.   ²⁰ Lk 9, 23.
²¹ 1. Petr 2, 19.   ²² 2. Tim. 3, 12.   ²³ 1. Tes. 3, 3.
²⁴ Žid. 12, 6.   ²⁵ 2. Kor. 4, 8.   ²⁶ 2. Kor. 6, 4.
²⁷ 2. Kor. 11, 23.   ²⁸ 1. Petr 4, 12.   ²⁹ Kol. 2, 13.
³⁰ Kol. 1, 24.   ³¹ Řím. 6, 9.   ³² Efes. 1, 22
³³ 1. Kor. 12, 12; 13; 27.   ³⁴ Efes. 4, 12; 16.

³⁵ Efes. 4, 13.   ³⁶ Efes. 5, 30.   ³⁷ Gal. 2, 20;
 Řím. 8, 10; Gal. 4, 19.   ³⁸ Efes. 5, 27.   ³⁹ 1. Kor. 15, 53.
⁴⁰ Zjev. 21, 2.   ⁴¹ Jan 15, 2.   ⁴² 1. Petr 4, 13.
⁴³ 1. Petr 4, 16.   ⁴⁴ Lk 6, 24.   ⁴⁵ Mt 5, 5; 10; 12.
⁴⁶ Řím. 8, 18; 2. Kor. 4, 17.   ⁴⁷ 1. Kor. 7, 29.
⁴⁸ Jan 9, 4.   ⁴⁹ 1. Kor. 1, 18.   ⁵⁰ Filip. 3, 20.
⁵¹ Řím. 8, 35—39.   ⁵² 2. Kor. 6, 9—10.   ⁵³ 2. Kor. 7, 4.
⁵⁴ Řím. 8, 17.   ⁵⁵ Job 15, 16.   ⁵⁶ Mt 5, 29.
⁵⁷ Mt 18, 8.   ⁵⁸ 3. Král. 19, 4—10.   ⁵⁹ Sk. ap. 9, 5.
⁶⁰ Mt 27, 42.   ⁶¹ Mt 12, 15.   ⁶² Přisl. 3, 12.
⁶³ Zach. 13, 3.   ⁶⁴ Is. 1, 25.   ⁶⁵ Řím. 8, 28.
⁶⁶ Řím. 8, 32.   ⁶⁷ 1. Kor. 6, 20.   ⁶⁸ Lk 17, 5.
⁶⁹ Mt 14, 25.   ⁷⁰ Jan 21, 4.   ⁷¹ Zjev. 2, 9.
⁷² Mk 15, 34.   ⁷³ Ž. 33, 19.   ⁷⁴ 1. Kor. 10, 13.
⁷⁵ Filip. 4, 13.   ⁷⁶ 2. Kor. 3, 5.   ⁷⁷ Mt 11, 30.
⁷⁸ Kol. 1, 24.   ⁷⁹ Mt 10, 38.   ⁸⁰ Lk 22, 42.

Pane, nauč nás modliti se!

¹ Řím. 8, 26.   ² Mt 15, 8; Mk 7, 6.   ³ 1. Kor. 15, 34.
⁴ Mt 25, 24.   ⁵ Exod. 20, 3.   ⁶ Zjev. 21, 6.
⁷ Sk. ap. 17, 28.   ⁸ Lk 22, 42.   ⁹ Mt 6, 10.
¹⁰ Řím. 8, 26.   ¹¹ 1. Petr 5, 7.   ¹² Mt 6, 33.
¹³ Sk. ap. 19, 2.   ¹⁴ Mt 5, 48.   ¹⁵ Is. 57, 1.
¹⁶ Lk 11, 1.   ¹⁷ Mt 6, 10.   ¹⁸ Ž. 142, 10.
¹⁹ Nehem. 4, 11.   ²⁰ Exod. 17, 11.   ²¹ 1. Tes. 5, 17.
²² Efes. 6, 18.   ²³ 1. Jan 3, 21.   ²⁴ Mt 7, 21.
²⁵ Jan 17, 21.   ²⁶ Jan 15, 10.   ²⁷ 1. Kor. 15, 34.
²⁸ Žid. 12, 4.   ²⁹ Jan 8, 54—55.   ³⁰ Is. 1, 3.
³¹ Gen. 3, 6.   ³² Řím. 10, 14—15.   ³³ Jan 4, 24.
³⁴ 1. Kor. 2, 14.   ³⁵ 1. Kor. 2, 15.   ³⁶ 1. Kor. 2, 10.
³⁷ Sk. ap. 23, 11.   ³⁸ Jan 1, 1.   ³⁹ Řím. 8, 38.
⁴⁰ Lk 10, 27.   ⁴¹ Žid. 3, 1.   ⁴² Mt 26, 40.

⁴³ Breviř.   ⁴⁴ Dan. 6, 27.   ⁴⁵ Jan 15, 15.
⁴⁶ Píseň písní 2, 16.   ⁴⁷ Jan 6, 35.   ⁴⁸ Píseň písní 3, 2.
⁴⁹ Přísl. 8, 31.   ⁵⁰ Ž. 138, 7—10.   ⁵¹ Sk. ap. 17, 27.
⁵² Jan 14, 20.   ⁵³ 2. Tim. 2, 9.   ⁵⁴ Jan 3, 8.
⁵⁵ Ž. 1, 1—3.   ⁵⁶ 1. Kor. 15, 10.   ⁵⁷ Lk 10, 21.
⁵⁸ Moudr. 7, 7; 11.   ⁵⁹ Řím. 8, 6.   ⁶⁰ Jan 6, 68.
⁶¹ Lk 18, 1.   ⁶² Job 32, 20.   ⁶³ Ž. 129, 1.

Chod přede mnou a buď dokonalý.

¹ Lk 11, 4.   ² Mlk 13, 35.   ³ Exod. 12, 11.
⁴ Řím. 8, 26.   ⁵ Ž. 142, 10.   ⁶ 1. Král. 12, 23.
⁷ Efes. 6, 18.   ⁸ Jer. 23, 23.   ⁹ Ž. 22, 4.
¹⁰ Jan 17, 23.   ¹¹ Jan 14, 23.   ¹² 1. Kor. 3, 16.
¹³ 2. Kor. 6, 16.   ¹⁴ Jan 6, 57.   ¹⁵ 1. Kor. 3, 17.
¹⁶ Exod. 34, 29.   ¹⁷ 2. Kor. 3, 7—11.   ¹⁸ Lk 6, 19.
¹⁹ 1. Kor. 13, 5; 7.   ²⁰ Lk 5, 22.   ²¹ Jan 19, 10—11.
²² Mlk 7, 37.   ²³ 1. Tim. 4, 4.   ²⁴ Moudr. 11, 24.
²⁵ Ž. 103, 24; 135, 5.   ²⁶ Sir. 39, 21; Gen. 1, 31.
²⁷ Deut. 32, 4.   ²⁸ Řím. 8, 19.   ²⁹ Zjev. 21, 1; 5
³⁰ Sir. 42, 22.   ³¹ Job 26, 14.   ³² Řím. 1, 20.
³³ Ž. 18, 1.   ³⁴ Efes. 1, 18—19.   ³⁵ Sir. 43, 29—31.

*Spočítej a převaž, vydání pak a příjem —
všecko napiš.*

¹ Mt 13, 45—46.   ² Pokusme se zvláštní zpytování svědomí postaviti do služeb myšlenky »Ano, Otče!«. Při zvláštním zpytování svědomí se budu přesvědčovati, shodují-li se mé skutky s vůlí Boží. Kdo chce konati examen particulare o jednotlivých hříších, chybách nebo ctnostech, ať má na zřeteli zvláště ty chyby, které mu nejvíce překážejí v plnění

vůle Boží, a ty ctnosti, které mu nejlépe pomáhají v provádění hesla »Ano, Otče!«. ³ Jak. 2, 10—11. ⁴ Přísl. 24, 7. ⁵ Sir. 19, 1. ⁶ Mt 12, 36. ⁷ Násl. Kr. 1, 11. ⁸ Jan 1, 29. ⁹ Adoro te. ¹⁰ Gen. 8, 21. ¹¹ Mt 6, 31. ¹² Mt 17, 25. ¹³ Exercicie, vyjma první, nemají rozrušovat, nýbrž budovat. Jako při rozjímání není ani v exerciciích třeba hledati nová předsevzetí. Mám se Bohu přiblížiti, mám se v tří- až osmidenním nerušeném styku s Bohem státi vnitřnější, mám u Boha načerpati tepla a světla. Pak mé pozdější jednání a působení bude samo sebou lepší. ¹⁴ Mt 23, 4. ¹⁵ Mt 11, 30. ¹⁶ Ž. 83, 8. ¹⁷ Lindworsky S. J. ¹⁸ 1. Kor. 13, 11. ¹⁹ Lk 10, 41. ²⁰ Lk 10, 27. ²¹ Lk 14, 26. ²² 3. Král. 19, 20. ²³ Lk 9, 62. ²⁴ Lk 9, 60. ²⁵ Mk 10, 21. ²⁶ Mk 10, 22. ²⁷ Mk 10, 21. ²⁸ 1. Kor. 3, 15. ²⁹ Mt 5, 29—30. ³⁰ Mt 10, 34; 39. ³¹ Mt 11, 12. ³² Žid. 12, 3. ³³ 2. Tim. 2, 3. ³⁴ Lk 15, 13. ³⁵ 1. Kor. 4, 3—4. ³⁶ Petitot. ³⁷ Lk 18, 9. ³⁸ 2. Kor. 6, 10. ³⁹ Lk 18, 29. ⁴⁰ 1. Kor. 3, 22. ⁴¹ Mt 6, 10. ⁴² Lk 17, 10. ⁴³ Gen. 1, 26. ⁴⁴ Řím. 8, 29. ⁴⁵ Lk 10, 41. ⁴⁶ Mt 7, 21. ⁴⁷ Gen. 3, 5. ⁴⁸ Žid. 4, 12. ⁴⁹ Jan 16, 20. ⁵⁰ Žid. 12, 11.

Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.

I.

¹ Přísl. 16, 4. ² Is. 34, 7. ³ Sir. 17, 7—8. ⁴ Řím. 12, 1. ⁵ Řím. 5, 12. ⁶ Kol. 1, 21—22. ⁷ 1. Jan 4, 9. ⁸ Efes. 2, 10. ⁹ Sk. ap. 4, 12. ¹⁰ Efes. 2, 18. ¹¹ Jan 14, 6. ²¹ Jan 10, 9; 10.

¹³ 1. Tim. 2, 5—6.   ¹⁴ 1. Jan 2, 6.   ¹⁵ Řím. 8, 29.
¹⁶ Kol. 1, 29; 28.   ¹⁷ Kol. 2, 3.   ¹⁸ Žid. 7, 24—25.
¹⁹ 1. Jan 2, 1—2.   ²⁰ Žid. 10, 7.   ²¹ Jan 17, 4.
²² Jan 17, 5.   ²³ Ž. 115, 3.   ²⁴ 1. Petr 2, 9.
²⁵ Mal. 1, 11.   ²⁶ Efes. 4, 16.   ²⁷ Lk 22, 15.
²⁸ Jan 13, 1.   ²⁹ 1. Kor. 16, 9.   ³⁰ Mt 5, 48.
³¹ Jan 14, 6.   ³² Jan 14, 6; 10, 9.   ³³ Jan 15, 5.
³⁴ Řím. 7, 18.   ³⁵ Filip. 2, 13.   ³⁶ Řím. 7, 18.
³⁷ Žid. 10, 7.   ³⁸ 1. Tes. 4, 3.   ³⁹ 2. Kor. 1, 19—20.
⁴⁰ Jan 14, 6.   ⁴¹ Jan 14, 6.   ⁴² Jan 1, 4.
⁴³ Zjev. 1, 5.   ⁴⁴ Žid. 10, 19.   ⁴⁵ Jan 1, 16.
⁴⁶ Řím. 11, 36.   ⁴⁷ Řím. 12, 1.   ⁴⁸ Jan 12, 24.
⁴⁹ 1. Kor. 15, 36.   ⁵⁰ 1. Kor. 15, 31.   ⁵¹ Jan 12, 25.
⁵² 1. Kor. 15, 50.   ⁵³ 2. Kor. 4, 10.   ⁵⁴ 1. Kor. 6, 17.
⁵⁵ 1. Kor. 6, 19.   ⁵⁶ Mal. 1, 10.   ⁵⁷ Gal. 2, 20.
⁵⁸ Řím. misál.   ⁵⁹ Zjev. 2, 9.   ⁶⁰ Lk 11, 23.
⁶¹ Žid. 10, 7.   ⁶² Jer. 2, 20.   ⁶³ Jan 14, 6.
⁶⁴ Lk 6, 38.   ⁶⁵ 1. Jan 3, 2.   ⁶⁶ Mt 10, 26.
⁶⁷ Lk 17, 34—37.   ⁶⁸ Mt 25, 34.   ⁶⁹ Mt 25, 41.
⁷⁰ Efes. 5, 15—17.

Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne.

II.

¹ Jan 13, 1.   ² Zjev. 21, 3.   ³ Přísl. 8, 31.
⁴ 1. Kor. 13, 4.   ⁵ Kol. 1, 17.   ⁶ Lk 22, 27.
⁷ Mt 15, 32.   ⁸ Lk 8, 45.   ⁹ Mlk 3, 20.   ¹⁰ Mlk 6, 33.
¹¹ Jan 11, 28.   ¹² Jan 14, 6.   ¹³ Zjev. 21, 3.   ¹⁴ Dt 4, 7.
¹⁵ Mt 27, 42.   ¹⁶ Lk 14, 21.   ¹⁷ Lk 9, 55.   ¹⁸ Mlk 10, 13.
¹⁹ Mlk 10, 14.   ²⁰ Mt 9, 11—13.   ²¹ Lk 18, 9.
²² Jan 8, 11.   ²³ Mt 27, 44.   ²⁴ Mt 26, 50.   ²⁵ Lk 15, 4.
²⁶ Řím. 5, 8.   ²⁷ Žid. 4, 16.   ²⁸ Sk. ap. 10, 38.

²⁹ Mt 11, 28.   ³⁰ Jan 6, 27.   ³¹ Mt 9, 12.
³² Lk 15, 31—32.   ³³ Jan 14, 6.   ³⁴ Mt 6, 11.
³⁵ Jan 1, 3.   ³⁶ 3. Král. 19, 4.   ³⁷ 3. Král. 19, 5.
³⁸ 3. Král. 19, 8.   ³⁹ Zach. 9, 17.   ⁴⁰ Jan 15, 5.
⁴¹ Lk 5, 5.   ⁴² Lk 5, 5.   ⁴³ Lk 5, 6.   ⁴⁴ Is. 65, 23.
⁴⁵ Ž. 126, 1.   ⁴⁶ Jan 6, 61.   ⁴⁷ Jan 6, 59; 60.
⁴⁸ Jan 6, 67.   ⁴⁹ Lk 15, 16.   ⁵⁰ Is. 55, 1—3.
⁵¹ Jan 6, 55.   ⁵² Jan 12, 24.   ⁵³ Lk 14, 23.   ⁵⁴ Jan 15, 5.
⁵⁵ Řím. 13, 14.   ⁵⁶ Mt 25, 12.   ⁵⁷ Řím. 8, 24.
⁵⁸ Mt 3, 17.   ⁵⁹ Jan 6, 56.   ⁶⁰ Ž. 115, 3.
⁶¹ Jan 14, 6.   ⁶² Jan 21, 25.   ⁶³ 3. Král. 10, 6—8.
⁶⁴ Ž. 33, 9.   ⁶⁵ 1. Petr 2, 3.   ⁶⁶ Řím. 9, 5.

Aj, já dívka Páně!

¹ Lk 1, 38.   ² Lk 2, 19.   ³ Lk 1, 26.   ⁴ Is. 45, 8.
⁵ Lk 1, 29.   ⁶ Lk 1, 30—34.   ⁷ Lk 1, 38.   ⁸ Lk 1, 38.
⁹ Lk 1, 46; 49.   ¹⁰ Lk 1, 38.   ¹¹ Is. 53, 2.   ¹² Žid. 10, 7.
¹³ Jan 1, 14.   ¹⁴ Žid. 9, 15.   ¹⁵ Jan 19, 27.   ¹⁶ Lk 2, 35.
¹⁷ Lk 2, 34.   ¹⁸ Jan 2, 5.   ¹⁹ Mt 12, 50.
²⁰ Lk 1, 49; 48.   ²¹ Jan 6, 42.   ²² Mt 13, 55—57.
²³ Ž. 122, 2.   ²⁴ Lk 2, 16.   ²⁵ Jan 19, 25.   ²⁶ Mt 1, 25.
²⁷ Jan 15, 5.   ²⁸ Jan 4, 34.   ²⁹ Jan 17, 4.   ³⁰ Jan 19, 30.

Ten, kdo miluje Boha, má milovat též bratra svého.

¹ Mk 12,30.   ² Mt 22, 38.   ³ Gal. 5, 14.   ⁴ Jan 13, 35.
⁵ Lk 10, 27.   ⁶ Jan 15, 12.   ⁷ Mk 12, 31.   ⁸ Jan 15, 9; 12.
⁹ Mt 5, 43—44.   ¹⁰ Mt 5, 45.   ¹¹ Mt 10, 37.
¹² Mt 25, 40.   ¹³ Mt 5, 46.   ¹⁴ Mt 25, 35.
¹⁵ 1. Kor. 13, 13.   ¹⁶ 1. Kor. 13, 1—2.   ¹⁷ 1. Kor. 12, 13; 24.
¹⁸ 1. Kor. 12, 26.   ¹⁹ Jan 10, 10.   ²⁰ 1. Kor. 13, 2.
²¹ 1. Kor. 15, 28.   ²² 1. Jan 4, 20—21.   ²³ 1. Jan 3, 14.

²⁴ 1. Jan 2, 11.   ²⁵ 1. Jan 4, 8.   ²⁶ Mt 5, 22.
²⁷ 2. Tim. 3, 1.   ²⁸ Filip. 2, 21.   ²⁹ Jan 12, 25.
³⁰ Filip. 2, 4.   ³¹ 1. Kor. 10, 24.   ³² Mk 12, 41—44.
³³ Sk. ap. 2, 44—45.   ³⁴ Mk 10, 30.   ³⁵ Sk. ap. 4, 33.
³⁶ 1. Jan 4, 21.   ³⁷ Jan 3, 17—18.   ³⁸ Jak. 2, 15—16.
³⁹ 1. Tes. 5, 15.   ⁴⁰ Přísl. 25, 22.   ⁴¹ Lk 22, 27.
⁴² 1. Kor. 9, 19; 22.   ⁴³ 1. Jan 3, 16.   ⁴⁴ Řím. 8, 31; 35.
⁴⁵ Žid. 13, 6.   ⁴⁶ Řím. 8, 28.   ⁴⁷ Jan 19, 11.
⁴⁸ Dn 4, 32.   ⁴⁹ Mt 10, 28.   ⁵⁰ Jak. 4, 12.
⁵¹ Řím. 12, 19; 21.   ⁵² Mt 10, 16.   ⁵³ Mt 25, 40.
⁵⁴ Mt 5, 23—24.   ⁵⁵ Mk 11, 26.   ⁵⁶ Mt 18, 21.
⁵⁷ Lk 11, 4.   ⁵⁸ Lk 6, 38.   ⁵⁹ Lk 6, 37—38.
⁶⁰ 1. Petr 4, 8.   ⁶¹ Sk. ap. 8, 18—20.   ⁶² Lk 16, 1—8.
⁶³ 2. Kor. 6, 10.   ⁶⁴ Lk 6, 38.   ⁶⁵ Jan 15, 12.
⁶⁶ Lk 10, 27.   ⁶⁷ Lk 10, 27.   ⁶⁸ Gal. 2, 20.
⁶⁹ Mt 16, 25.   ⁷⁰ Jan 10, 30.   ⁷¹ 1. Jan 4, 8.
⁷² Lk 10, 42.   ⁷³ Žid. 10, 24.   ⁷⁴ 1. Kor. 13, 13; 14, 1.
⁷⁵ Kol. 3, 14.

Týž Bůh působí všechno ve všech.

¹ 1. Kor. 12, 3.   ² Mešní Credo.   ³ Gen. 1, 2.
⁴ Moudr. 1, 7.   ⁵ Řím. 8, 22; 19—21.   ⁶ Zjev. 21, 1.
⁷ Ž. 103, 30.   ⁸ Zjev. 21, 5.   ⁹ Lk 1, 35; Mt 1, 18, 20.
¹⁰ Lk 3, 21.   ¹¹ Lk 4, 1.   ¹² Mk 1, 12—13.
¹³ Lk 4, 14.   ¹⁴ Jan 3, 34.   ¹⁵ Mt 7, 29.   ¹⁶ Kol. 2, 14.
¹⁷ Sk. ap. 2, 1—4.   ¹⁸ Jan 14, 16.   ¹⁹ Jan 14, 17.
²⁰ Jan 14, 26.   ²¹ Jan 16, 13.   ²² Sk. ap. 13, 2.
²³ Sk. ap. 20, 28.   ²⁴ 1. Kor. 12, 12—13.   ²⁵ Jan 10, 16.
²⁶ Is. 44, 3.   ²⁷ Joel 3, 1.   ²⁸ Gen. 2, 7.
²⁹ Job 33, 4.   ³⁰ Lk 3, 16.   ³¹ Jan 3, 5.   ³² Jan 7, 38.
³³ Sk. ap. 2, 38.   ³⁴ Sekvence svatodušní.   ³⁵ Řím. 8, 14.
³⁶ Moudr. 1, 7.   ³⁷ 1. Kor. 3, 16.   ³⁸ 2. Kor. 3, 5.

³⁹ 1. Kor. 12, 3.   ⁴⁰ 1. Kor. 2, 16.   ⁴¹ 1. Kor. 2, 10.
⁴² Řím. 8, 26—27.   ⁴³ Sk. ap. 2, 38; 1. Kor. 12, 7.
⁴⁴ 2. Kor. 1, 21—22.   ⁴⁵ Efes. 1, 13—14.   ⁴⁶ Efes. 4, 30.
⁴⁷ 1. Tes. 5, 19.   ⁴⁸ Lk 11, 9.   ⁴⁹ Lk 11, 11.
⁵⁰ 1. Tes. 5, 17.   ⁵¹ Saoris solemniis.

Ano, Otče!

¹ Filip. 3, 20.   ² Lk 10, 41.   ³ 1. Tes. 4, 3.
⁴ 1. Kor. 7, 29—31.   ⁵ 2. Tim. 2, 4.   ⁶ Gal. 6, 14.
⁷ Filip. 3, 8.   ⁸ Jan 16, 33.   ⁹ Kol. 3, 1.
¹⁰ 1. Jan 5, 4.   ¹¹ Kol. 1, 19.   ¹² Mt 6, 24.
¹³ Gal. 5, 14.   ¹⁴ Mt 5, 48.   ¹⁵ 1. Kor. 15, 41.
¹⁶ Jan 6, 44.   ¹⁷ Jan 3, 8.   ¹⁸ Ž. 18, 13.   ¹⁹ Sv. Aug.
²⁰ 2. Kor. 3, 17.   ²¹ 1. Petr 2, 16.   ²² 2. Petr 2, 19.
²³ Gal. 4, 31.   ²⁴ Řím. 8, 15.   ²⁵ Řím. 6, 14.
²⁶ Řím. 6, 7.   ²⁷ Jan 15, 6.   ²⁸ Sk. ap. 4, 34.
²⁹ Gal. 4, 7; Řím. 8, 17.   ³⁰ Žid. 1, 2.   ³¹ Gal. 3, 28.
³² Jan 12, 25.   ³³ 1. Kor. 4, 3—4.   ³⁴ 1. Kor. 2, 14—15.
³⁵ Lk 2, 14.   ³⁶ Řím. 15, 33.   ³⁷ Is. 57, 21.
³⁸ Jer. 6, 14.   ³⁹ Ž. 54, 23.   ⁴⁰ Řím. 12, 2.
⁴¹ Násl. Kr. I, 25.   ⁴² Is. 9, 6.   ⁴³ Jan 16, 33.
⁴⁴ Jan 14, 27.   ⁴⁵ Filip. 4, 7.   ⁴⁶ Ž. 4, 9.
⁴⁷ Gal. 5, 22.   ⁴⁸ Mt 5, 11.   ⁴⁹ Kol. 1, 24.
⁵⁰ 2. Kor. 7, 4.   ⁵¹ Jan 15, 11.   ⁵² Jan 17, 13.
⁵³ 1. Tes. 5, 16.   ⁵⁴ 2. Kor. 13, 11.   ⁵⁵ 1. Kor. 3, 22;
 Řím. 8, 16—17.   ⁵⁶ Filip. 4, 11.   ⁵⁷ Filip. 4, 12.
⁵⁸ Násl. Kr. II, 1.   ⁵⁹ Řím. 14, 17.   ⁶⁰ Filip. 4, 4—5, 9.
⁶¹ Lk 12, 35.   ⁶² Zjev. 22, 12.

O B S A H

Předmluva	7
Buď vůle Tvá!	9
Buďte tedy dokonalí, jak i Otec váš ne- beský jest	14
Hle, přicházím, abych vykonal vůli tvou	20
Hle, nyní je čas příjemný	26
Vaše cesty nejsou cesty mé	40
Buď dobré mysli, odpoustějí se ti hří- chy tvé	49
Důvěřuji však v Pána	56
Vytrvalostí svou získáte duše své	65
Musíme s Kristem trpěti, abychom s ním byli oslavení	77
Pane, nauč nás modlití se!	91
Chod' přede mnou a buď dokonalý	106
Spočítej a převaž, vydání pak a příjem - všechno napiš	116
Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne (Část I.)	139
Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne (Část II.)	154
Aj, já dívka Páně!	164
Ten, kdo miluje Boha, má milovat též bratra svého	173
Týž Bůh působí všechno ve všech	188
Ano, Otče!	196

P. RICHARD GRÄF C. S. SP.

ANO, OTČE.

PŘELOŽILY A VYDALY SESTRY
NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ
PANNY MARIE V PŘEROVĚ,
ŠÍŘAVA Č. 7

VYTISKLY SPOLEČENSKÉ PODNIKY V PŘEROVĚ

1 9 3 8